

Møteinnkalling

Utvalg: Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
Møtested: Prøysenhuset, Ringsaker
Dato: 16.03.2018
Tidspunkt: 10:00

Eventuelt forfall må meldes snarest på tlf. 948 50 236. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Styremøtet starter kl. 10.00 på Tegnerommet i Prøysenhuset.

Agenda for dagen:

Kl. 10.00-12.00: Styremøte

Kl. 12.00-13.00: Lunsj

Kl. 13.00-14.00: Presentasjon av mulighetsstudie Spranget-Høvringen av MIMIR.

Kl. 14.00-15.00: Fylkesmannen i Oppland redegjør for brevet «Framtida for villreinen i Rondane» som er sendt til Klima- og miljøminister Ola Elvestuen.

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
ST 1/2018	Godkjenning av innkalling og valg av to medlemmer som signerer protokoll.		
ST 2/2018	Referatsaker		
RS	Avgjørelse i klagesak - Hemmeldalen naturreservat - Bruk av beltegående jernhest tur retur Strandsætra - Straupholen - K.F. Stor-Elvdal kommuneskoger		2017/1707
RS	Dispensasjon - Rondane nasjonalpark - Frydalen landskapsvernområde - Motorferdsel - Skadefelling jerv - Nord- og Sør-Fron kommuner		2018/920
ST 3/2018	Delegerte vedtak		
DS 1/2018	Delegert vedtak - Rondane nasjonalpark- Dispensasjon -Motorferdsel 2018-2021 - Skutertransport til Eldåbu selvbetjeningshytte og kvisting av skiløyper - DNT Oslo og Omegn		2017/7475
DS 2/2018	Delegert vedtak - Rondane Nasjonalpark - Dispensasjon - Motorferdsel 2018-2021 - Tillatelse til stikking og preparering av skiløyper i området Mysuset, Trolløypa, Raphamn og Kringseter, Mysuset og Raphamn løypelag SA		2013/6647
DS 3/2018	Delegert vedtak - Hemmeldalen naturreservat - Motorferdsel 2018 -Tillatelse til transport av ved, materialer oa. med snøskuter - Thor Herman Bøhle		2018/762
DS 4/2018	Delegert sak - Avslag - Hemmeldalen naturreservat - Sykling på sti - Knut Glad		2017/6172
DS 5/2018	Delegert sak- Rondane nasjonalpark og Myldingi naturreservat - Motorferdsel 2018-2021 - Varetransport med skuter til Bjørnhollia Turisthytte - DNT Bjørnhollia Turisthytte ANS		2018/220
DS 6/2018	Delegert vedtak - Rondane nasjonalpark - Motorferdsel 2018- Tillatelse til bruk av snøskuter fra Eldåseter til Vulutjønn - Anders Hagen		2017/7578
DS 7/2018	Delegert vedtak - Hemmeldalen naturreservat - Dispensasjon - Motorferdsel - 2018- Bruk av snøskuter til å utføre serviceoppdrag, varetransport m.m. - Norsk Folkehjelp Rena v/ Kristian Liberg		2018/1207
DS 8/2018	Delegert vedtak - Rondane nasjonalpark - Dispensasjon - Motorferdsel - 2018 - Transport av ny utedo med snøskuter - Dovre fjellstyre		2017/3921

ST 4/2018	Grimsdalen landskapsvernområde - Dispensasjon - Motorferdsel 2018 - Restaurering av Måsåbu under Einsethø - Godkjenning av nytt uthus og transportplan - Trond Vigerust	2017/1950
ST 5/2018	Dovre nasjonalpark - Dispensasjon - Bruk av drone til kartlegging av Kongevegen -Forprosjekt Kongevegen over Dovrefjell	2018/886
ST 6/2018	Klage på vedtak - Rondane og Dovre nasjonalparker - Lavflyging i forbindelse med kartlegging av berggrunnen - Norges geologiske undersøkelse (NGU)	2017/4961
ST 7/2018	Rondane og Dovre nasjonalpark - Dispensasjon - Motorferdsel 2018-2021 - Bruk av helikopter og snøskuter i forbindelse med merking av villrein - NINA	2018/630
ST 8/2018	Rondane nasjonalpark - Dispensasjon - Motorferdsel 2018 - preparering av ny prøvetrasé - Skogsætrin Velforening	2016/5266
ST 9/2018	Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - Bestillingsdialogen med Miljødirektoratet 2018	2017/6947
ST 10/2018	Eventuelt	

ST 2/2018 Referatsaker

Avgjørelse i klagesak - Hemmeldalen naturreservat - Bruk av beltegående jernhest tur retur Strandsætra - Straupholen - K.F. Stor-Elvdal kommuneskoger 2017/1707

Dispensasjon - Rondane nasjonalpark - Frydalen landskapsvernområde - Motorferdsel - Skadefelling jerv - Nord- og Sør-Fron kommuner 2018/920

ST 3/2018 Delegerte vedtak

DS 1/2018 Delegert vedtak - Rondane nasjonalpark-Dispensasjon -Motorferdsel 2018-2021 - Skutertransport til Eldåbu selvbetjeningshytte og kvisting av skiløyper - DNT Oslo og Omegn 2017/7475 09.02.2018 00:00:00

DS 2/2018 Delegert vedtak - Rondane Nasjonalpark -Dispensasjon - Motorferdsel 2018-2021 - Tillatelse til stikking og preparering av skiløyper i området Mysusetter, Trolløypa, Raphamn og Kringseter, Mysusetter og Raphamn løypelag SA 2013/6647 01.12.2017 00:00:00

DS 3/2018 Delegert vedtak - Hemmeldalen naturreservat - Motorferdsel 2018 -Tillatelse til transport av ved, materialer oa. med snøskuter - Thor Herman Bøhle 2018/762 21.02.2018 00:00:00

DS 4/2018 Delegert sak - Avslag - Hemmeldalen naturreservat - Sykling på sti - Knut Glad 2017/6172 20.12.2017 00:00:00

DS 5/2018 Delegert sak- Rondane nasjonalpark og Myldingi naturreservat - Motorferdsel 2018-2021 - Varetransport med skuter til Bjørnhollia Turisthytte - DNT Bjørnhollia Turisthytte ANS 2018/220 21.02.2018 00:00:00

**DS 6/2018 Delegert vedtak - Rondane nasjonalpark - Motorferdsel 2018-
Tillatelse til bruk av snøskuter fra Eldåseter til Vulutjønn - Anders Hagen
2017/7578 28.01.2018 00:00:00**

**DS 7/2018 Delegert vedtak - Hemmeldalen naturreservat - Dispensasjon -
Motorferdsel - 2018- Bruk av snøskuter til å utføre serviceoppdrag,
varetransport m.m. - Norsk Folkehjelp Rena v/ Kristian Liberg 2018/1207
20.02.2018 00:00:00**

**DS 8/2018 Delegert vedtak - Rondane nasjonalpark - Dispensasjon -
Motorferdsel - 2018 - Transport av ny utedo med snøskuter - Dovre
fjellstyre 2017/3921 20.02.2018 00:00:00**

Arkivsaksnummer: 2017/1950-18

Saksbehandler: Kari Sveen

Dato: 21.02.2018

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	4/2018	16.03.2018

Grimsdalen landskapsvernområde - Dispensasjon - Motorferdsel 2018 - Restaurering av Måsåbu under Einsethø - Godkjenning av nytt uthus og transportplan - Trond Vigerust

Innstilling fra forvalter

Rondane-Dovre Nasjonalparkstyre gir med hjemmel Naturmangfoldlovas § 48, første ledd, første alternativ, jf. verneforskriftas § 4, dispensasjon for oppføring av uthus i tråd med beskrivelse av 14.02.18 og tilleggsmerknad av 23.02.18 fra Trond Vigerust. Dispensasjonen blir gitt i forbindelse restaurering av den gamle måsåbua til Nere Vigerust, i tråd med tradisjonelle bygningsmetoder, jf uttale fra kulturvernmyndighetene 07.02.18.

Dispensasjon blir gitt med følgende vilkår:

- Uthuset oppføres som frittstående bygg på 2,4x1,8 m, som vil fylle funksjonene for utedo og vedskjul. Uthuset plasseres i nær tilknytning til den gamle måsåbua til Nere Vigerust ved Einsetkollan
- Uthuset oppføres i samsvar med tilsendt tegning, men med enklere utforming av dør, jf. merknad av 14.02.18 fra kulturarvenheten i fylkeskommunen.

For transport av byggematerialer og uttransport av rester/avfall gis det med hjemmel i verneforskrift for Grimsdalen landskapsvernområde § 3 pkt. 5.3.e) dispensasjon for inntil 5 turer med traktor og henger på følgende vilkår:

- Transporten skal skje etter 15. juni, og skal følge oppgitt trase etter eksisterende kjørespor fra Haverdalsvegen, etter at terrenget har fått tørka skikkelig opp. Det er viktig at det ikke kjøres utenfor det etablerte kjøresporet.
- Statens naturoppsyn Rondane (tlf. 481 13 674) skal i forkant av transporten ha melding om når kjøringa skal gjennomføres.

Denne tillatelsen gjelder etter verneforskriften og naturmangfoldlova. Dovre kommune har ansvar for behandling etter motorferdsellova. Tiltakshaver har selv ansvar for innhenting av samtykke fra berørte grunneiere.

[--- slutt på innstilling ---](#)

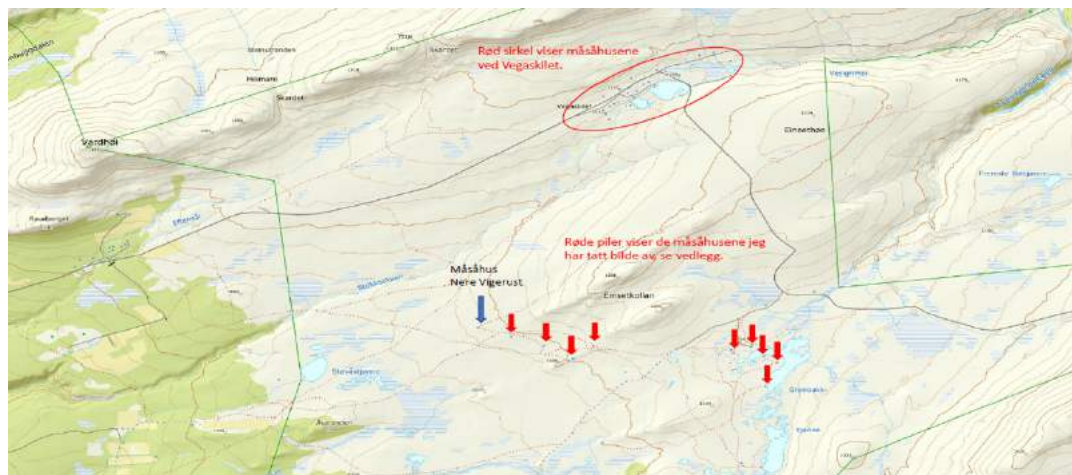
Dokumenter i saken

1. Sak 28/2017 i nasjonalparkstyret med tilhørende bakgrunnsdokumenter.
2. Melding om vedtak til søker, brev av 10.10.2017 - *Grimsdalen landskapsvernområde - Dispensasjon - 2017 - Avslag på søknad om oppføring av ny hytte og uthus innunder Einsethø - Trond Vigerust*
3. Tilbakemelding fra søker ved e-post av 12.12.17 - *Beskrivelse av restaurering av måsåhus - Grimsdalen landskapsvernområde*
4. Foreløpig svar til søker ved e-post av 21.12.17 – orientering om videre saksgang og behov for avklaringer fra øvrige parter i saka.
5. Tilbakemelding fra søker ved e-post av 14.02.18 - *Beskrivelse av restaurering av måsåhus, vedlagt kart, transportplan og tegning av uthus*
6. Oppland fylkeskommune, Kulturarvvernet – merknader til uthus ved e-post av 07.02.18 og 14.02.18.
7. Tilbakemelding fra Statskog ved e-post 14.02.18.
8. Tilbakemelding fra søker ved e-post av 23.02.18 – ang. utforming av dør på uthus.
9. Seterbygningene – verdier og utfordringer – med eksempler fra Grimsdalen i Dovre. (Raddum, 2007)

Saksopplysninger

Rondane-Dovre Nasjonalparkstyre behandlet i sak 28/2017 søknad av 15.03.17 fra Trond Vigerust om tillatelse til oppføring av ny hytte med uthus som erstatning for gammel måsåbu innunder Einsethø. Søknad om nybygg ble avslått, men det ble i saken presisert at: *«Vedtaket er ikke til hinder for at den gamle måsåbua restaureres og vedlikeholdes i tråd med tradisjonelle bygningsmetoder. Dette kan utføres i medhold av verneforskriftas § 3 pkt. 1.2.b). En eventuell restaurering må skje i tett dialog med kulturvernmyndighetene. Dersom bua blir restaurert, kan det samtidig bygges en enkel utedo for å ivareta de sanitære behovene. Utedoen bør om mulig bygges innen rammene for bygningsrestene av skjulet som fortsatt står ved østre langvegg. - - - Dersom kulturvernmyndighetene anser frittstående utedo som en bedre løsning, gis det dispensasjon med hjemmel i nml § 48 for en enkel utedo på inntil 2m² i tradisjonell stil for området.»*

Kart som viser plassering av måsåhuset til Nere Vigerust og andre måsåhus i området.

Flere av de såkalte «måsåhusa» har i dag karakter av ordinære fritidshytter. Bildene fra Vigerust viser uthus i varierende størrelse og utforming. Flere er vesentlig større enn det man nå søker om.

Vigerust oppgir å ha konferert både med fylkeskommunen (Apeland) og bygningsfaglig rådgiver Syse, og det er Steinar Moldal ved Dovre Handverksenter som har bistått med planlegging av restaureringsarbeid og tegning av uthus. De er enige om at det er best å legge en utedo/uthus 8-10 meter fra måsåhuset, framfor å bygge det inn på nordøstveggen der det er rest av et tidligere skur. Dette av hygieniske grunner. Det søkes om justering av størrelse for å dekke behovet for både do og vedlager, med følgende argumenter:

1. «Måsåhuset er i seg selv lite og det er et behov for å kunne lagre ved og noe utstyr. Ved at vi kan lagre ved så vil ikke behovet for innkjøring av dette bli så ofte.
2. Vi forstår at utedo/uthus må stå i proporsjon/stil til måsåhuset. Det søkes derfor å sette opp et lite bygg på 2,4m x 1.8m, totalt 4,32 m².
3. Steinar Moldal har tegnet et forslag til denne utedoen/uthus slik han mener at et så lite bygg kan gjøres. Det har relativ lav høyde og greie proporsjoner. Både Moldal og Syse mener at et for lite bygg ikke vil bli pent og at dette er et minimum.
4. Når det gjelder takkonstruksjon så sier Syse at han mener det bør være saltak ikke pulttak. Han mener at pulttak er av nyere dato og at slike gamle utedo/uthus hadde saltak i området Grimsdalen i gammel tid. Han mener videre at dette vil bli mye penere.
5. Vi ser ikke at en slik størrelse (4,32 m²) vil være avgjørende til at måsåhuset blir hyppigere brukt.
6. Alle måsåhus i området har større utedo/uthus enn det vi søker om her. Ligger på størrelse fra 6 m² til over 20m². Se vedlagte bilder.

Vi kan bekrefte at bygget vil følge tradisjonell byggeskikk med hensyn til utforming og materialbruk.»

Oppland fylkeskommune, Kulturarvenheten, utdrag av uttalelse datert 7. februar:

«- - Det er tidligere søkt om riving av den gamle bua og oppføring av ny hytte og uthus, dette har søker fått avslag på. Dovre nasjonalparkstyres avslag er vedlagt. Eier har derfor, med veiledning av Håvard Syse i Gudbrandsdalsmusea, utarbeidet et dokument som viser måsåhusets historie, dagens tilstand og hvordan den er tenkt istandsatt. Det er bedt om Kulturarvenhetens synspunkter på utførelse, tilbakeføring av taktekking og plassering av utedo.

I følge eier er måsåhuset oppført på sent 1800- eller tidlig på 1900-tallet. Slike hus ble brukt til ly når gardsfolket var oppe på fjellet for å sanke mose eller til hvile når kjørekarene var på fjellet om vinteren for å hente mosen. Dette er en viktig del av bygningshistorien og det er få slike bygninger igjen. Kulturarvenheten ser det derfor som svært positivt at eier har en antikvarisk innstilling til istandsettingsarbeidet av dette kulturminnet, som forteller en viktig del av historien om mosesanking og vintersetring i Grimsdalen.

Kulturarvenheten har ingen innvendinger til fremgangsmåten for istandsetting av måsåhuset som vist i vedlagt dokument. Det påpekes imidlertid betydningen av at det velges materialer i samme type og med samme profiler som de originale slik at man unngår å få et resultat som er nesten likt det opprinnelige.

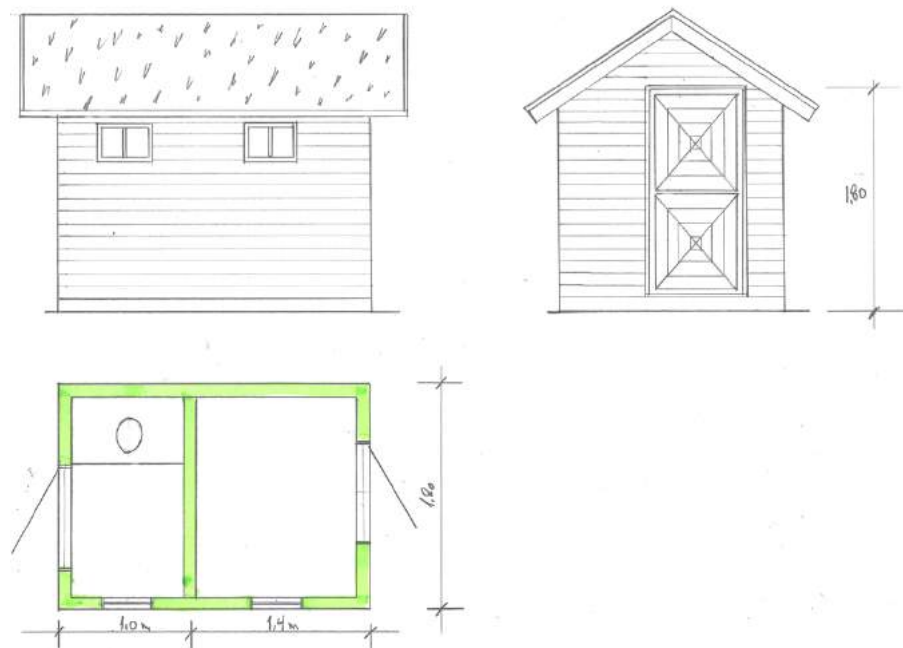
Kulturarvenheten vil ikke motsette seg en eventuell tilbakeføring fra bølgeblikktaak til torvtak som vist i bilder fra 60-tallet. Det forutsettes at en ved valg av eventuell overflatebehandling og festemidler følger de samme antikvariske retningslinjer som for øvrig arbeider. Det

forutsettes også at ny pipe opprettholder det samme enkle uttrykket som dagens løsning så godt det lar seg gjøre tilpasset nytt torvtak, og med tanke på brann.

Det er i oversendelsen ikke redegjort for hvordan behovet for utedo er tenkt løst. I nasjonalparkstyrets vedtak er utedoen nevnt ved følgende: « - - - Dersom bua blir restaurert, kan det samtidig bygges en enkel utedo for å ivareta de sanitære behovene. Utedoen bør om mulig bygges innen rammene for bygningsrestene av skjulet som fortsatt står ved østre langvegg. Dersom kulturvernmyndighetene anser frittstående utedo som en bedre løsning, gis det dispensasjon med hjemmel i nml § 48 for en enkel utedo på inntil 2 m² i tradisjonell stil for området.»

Kulturarvenheten har ingen innvendinger mot at utedoen bygges innenfor rammene av skjulet langs østre langvegg, men stiller spørsmål ved om en frittstående utedo vil gi bedre hygieniske forhold. Uansett valg av utedoens plassering er det viktig at denne utføres så enkel og lite dominerende som mulig med materialbruk og utforming tilpasset måsåhuset og byggeskikken i området for øvrig. Det bes om at tegninger som viser utforming og plassering av valgt løsning sendes Kulturarvenheten til uttalelse»

Tegning av uthuset:

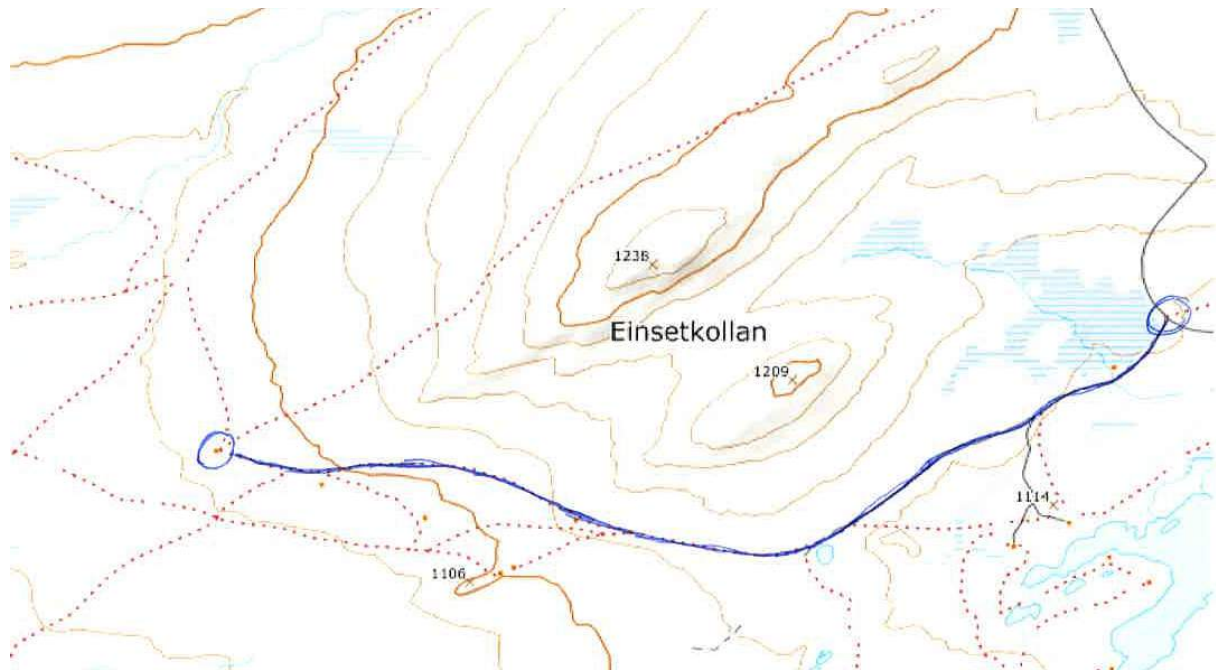
Etter mottak av tegning av nytt uthus skriver fylkeskommunen følgende i e-post av 14.02.18: «Vi har ikke fått denne saken til formell uttalelse, men velger å gi en tilbakemelding på utforming av utedo/uthus, da vi ba om å få tilsendt valgt løsning i vår uttalelse av 07.02.2018. Kulturarvenheten er enig i vurderingene som er gjort rundt separat plassering, størrelse og takform. Vi anbefaler derimot å velge en dør i noe enklere utførelse enn vist i oversendt tegning.»

Vigerust har ved e-post av 23.02.18 sagt seg enig i at uthusdøra får en enklere utforming.

Transportplan:

Det ble i sak 28/17 vist til at spørsmål om eventuell motorferdsel i tilknytning til arbeid på måsåbua avventes til byggesaka fikk endelig avklaring. Vigerust har ved oversendelse av 14.02.18 lagt ved beskrivelse av restaurering av måsåhus, tegning av uthus, kart, transportplan og foto av div. andre uthus ved andre «måsåhus» i området. Søker oppgir behov for ca 5 turer inn til måsåhuset med traktor. Dette for å kjøre inn materiell samt fjerne byggrester etter restaureringen. Kart og satelittfoto viser at det er kjørt med traktor fra Haverdalsvegen (Grønnbakka) og inn til måsåhuset. Traktorsporet går i område med forholdsvis tørr mark. Haverdalsvegen åpner 15. juni og planen er å starte restaureringen etter dette. Søker betegner sporet som en «traktorveg», men det er ingen godkjent veg, slik at all motorisert ferdsel fra Haverdalsvegen må behandles som kjøring i utmark. Det betyr at også Dovre kommune må behandle transporten etter motorferdsellova, og det må foreligge aksept fra grunneier før kjøring – jf. Motorferdsellova § 10.

Det søkes om bruk av traktor fra Haverdalsvegen, etter følgende trasé :

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for de store verneområdene i Rondaneregionen til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Verneformål – forskrift

Formålet med opprettelsen av Grimsdalen landskapsvernområde er bl.a. å *«ta vare på et særpreged og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart»*

Innenfor Grimsdalen landskapsvernområde er inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter i utgangspunktet forbudt jf. verneforskriftens § 3 pkt. 1.1. Det åpnes for enkelte unntak fra dette forbudet i pkt. 1.2, men nybygg behandles etter den generelle dispensasjonshjemmelen i § 4. Denne er avløst av naturmangfoldlovens § 48.

Motorferdsel utenom veg i landskapsområdet er forbudt, jf. § 3 pkt. 5.1. Vernebestemmelsen åpner for motorferdsel på Haverdalsvegen i perioden 15. juni - 1. desember.

Forvaltningsmyndigheten kan med hjemmel i pkt. 5.3. e) gi tillatelse til:
«Nødvendig motorisert transport på barmark til buer og hytter langs traktorveien mellom Haverdalsvegen om Ryddølstjønna til Ivarslåe.»

Forvaltningsplan

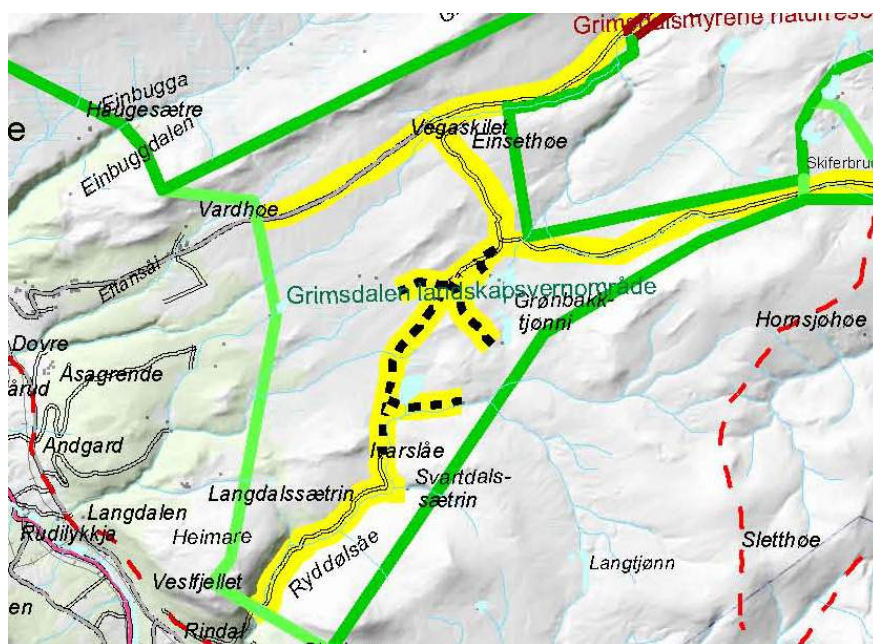
Forvaltningsplan

Forvaltningsplanen har følgende føringer for oppføring av nye bygninger:

Søknader om nybygg vil bli vurdert strengt og må behandles som en dispensasjon etter § 4 (nå § 48 i naturmangfoldloven), med unntak av de formål som nevnes spesielt nedenfor. Det vil kun være aktuelt med nybygg i form av små uthus for eksempel for å dekke behovet for utedo, vedskjul eller lignende. Nybygg vil i slike tilfeller kun være aktuelt der dette ansees som mer gunstig av hensyn til landskapet eller bygningsmiljøet, enn utvidelse av eksisterende hytte/bu/stølshus. Det vil ikke være tillatt å føre opp fritidsbolig, eller hytter for utleie.

«Om sommeren er det kun i spesielle tilfeller det er gitt dispensasjon for barmarkskjøring til hytter/buer. Dette har vært i forbindelse med restaurering av bygninger der transportbehovet har vært stort og der det allerede finnes kjørespor.»

Vedlegg 21 viser *Bilveger og kjøretraseer – sommer* (utsnitt Grimsdalen):

Naturmangfoldloven

Nybygg vurderes etter den generelle dispensasjonshjemmelen, jf. naturmangfoldlovens § 48 om dispensasjon fra et vernevedtak. I § 48 står det bl.a.:

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Begge vilkår må være oppfylt. Dispensasjonsregelen i § 48 kan ikke brukes for å utvide rammene gitt i vernevedtaket, men er en sikkerheitsventil som skal fange opp uforutsatte eller spesielle tilfeller som ikke var vurdert på vernetidspunktet.

I tillegg til verneforskrift og retningslinjer i forvaltningsplan må saka også vurderes etter naturmangfoldlovens miljørettslige prinsipper i §§ 8-12 (kunnskapsgrunnlag, føre-var prinsippet, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder), jmfør § 7.

Presedens

Det er i forvaltningsplanen åpnet for at det kan gis tillatelse til et mindre uthus for å dekke behovet for utedo og vedskjul. Det er flere uthus i området som er større enn det det søkes om her, men hver søknad må behandles individuelt.

Vurdering

Vigerust ber om at nasjonalparkstyret revurderer størrelse på uthuset, som i vedtak av 29.09.17 var satt til 2 m² (enkelt utedo). Vigerust anfører behov for et lite uthus som fyller funksjonene som både utedo og vedskjul. Et vedskjul vil kunne redusere antall turer med vedtransport. Kulturarvenheten støtter ønsket om frittstående uthus, og mener at skissert løsning med et bygg på 2,3 x 1,8 m vil harmonere godt med det vesle måsåhuset. Det er gjort ei grundig vurdering med involvering av fagpersoner på byggeskikk, og saksbehandler ser at dette kan tale for en revurdering av tidligere vedtak om bare 2 m². Under forutsetning av at utforming av døra tilpasses merknaden fra fylkeskommunen, har en ikke innvendinger mot omsøkt tilpasning. Det økte arealet er i denne saken vurdert å ikke stride mot verneforskriftens formål da en slik endring være godt tilpasset måsåhuset og også kunne bidra til redusert motorferdsel i fremtiden. Etter ferdigstilling vurderer nasjonalparkforvalter at et slikt mindre bygg for tilfredsstillende toalettløsning i dette tilfellet ikke vil medføre økt aktivitet og ferdsel inn i området. Verneverdiene vurderes å ikke bli nevneverdig påvirket.

Forvaltningsplanen åpner for barmarkstransport etter etablert kjørespor i det aktuelle området, og det synes å være beste transportløsning både for tiltakshaver og i forhold til verneverdiene, jf. naturmangfoldlovas § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Før transporten starter opp, må tiltakshaver sjekke at traseen er godt opptørka etter vinteren, og at transporten kan gjennomføres uten at det oppstår dype kjørespor.

Kunnskapsgrunnlaget om verneverdiene i området er godt (nml § 8). Et mindre uthus i tilknytning til eksisterende bygg vil ikke påvirke villreinens arealbruk ut over det som følger av eksisterende situasjon. Når det gjelder bygningsmiljø har søkeren i revidert søknad om uthus lagt stor vekt på å tilpasse størrelse og form til det gamle måsåhuset, som kan restaureres med direkte hjemmel i verneforskrifta.

Konklusjon

Med bakgrunn føringer i forvaltningsplanen og saksvurderingene kan det anbefales å gi tillatelse til et frittstående lite uthus med rom for utedo og vedskjul, i tråd med tilråding fra kulturarvenheten i Oppland fylkeskommune. Bruk av traktor for transport av byggematerialer og utkjøring av rester/bygningsavfall synes å være beste transportløsning.

Arkivsaksnummer: 2018/886-2

Saksbehandler: Eirin Berge

Dato: 26.02.2018

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	5/2018	16.03.2018

Dovre nasjonalpark - Dispensasjon - Bruk av drone til kartlegging av Kongevegen - Forprosjekt Kongevegen over Dovrefjell

Innstilling fra forvalter

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre gir «Forprosjekt Kongevegen over Dovrefjell» dispensasjon til å bruke drone som omsøkt for dokumentasjon og kartlegging av deler av Kongevegen som vist i kart vedlagt søknad.

Kongevegen over Dovrefjell er et viktig kulturminne, og arbeidet med ivaretagelse og restaurering av denne vil således falle inn under deler av verneformålet. Aktiviteten er vurdert å ikke skade andre verneverdier nevneverdig, da tidspunktet for gjennomføringen ikke anses å være i konflikt med verken friluftsliv eller villreinens områdebruk. Det er ikke kjent at det er noen sårbare hi- eller hekkelokaliteter i området.

Vilkårene etter naturmangfoldlovens § 48 første ledd, første alternativ anses derfor oppfylt.

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Søknad fra Forprosjekt Kongevegen over Dovrefjell datert 1.2.2018.

Saksopplysninger

Fra prosjektet om Kongevegen over Dovrefjell (www.kongevegenoverdovrefjell.no) er følgende beskrivelse hentet: «Kongevegen over Dovrefjell er et viktig kulturminne med en rik historie. Enkelte strekninger av Kongevegen er nå i dårlig stand og forsvunnet på grunn av nyere veier, men store deler er også fortsatt bevart.

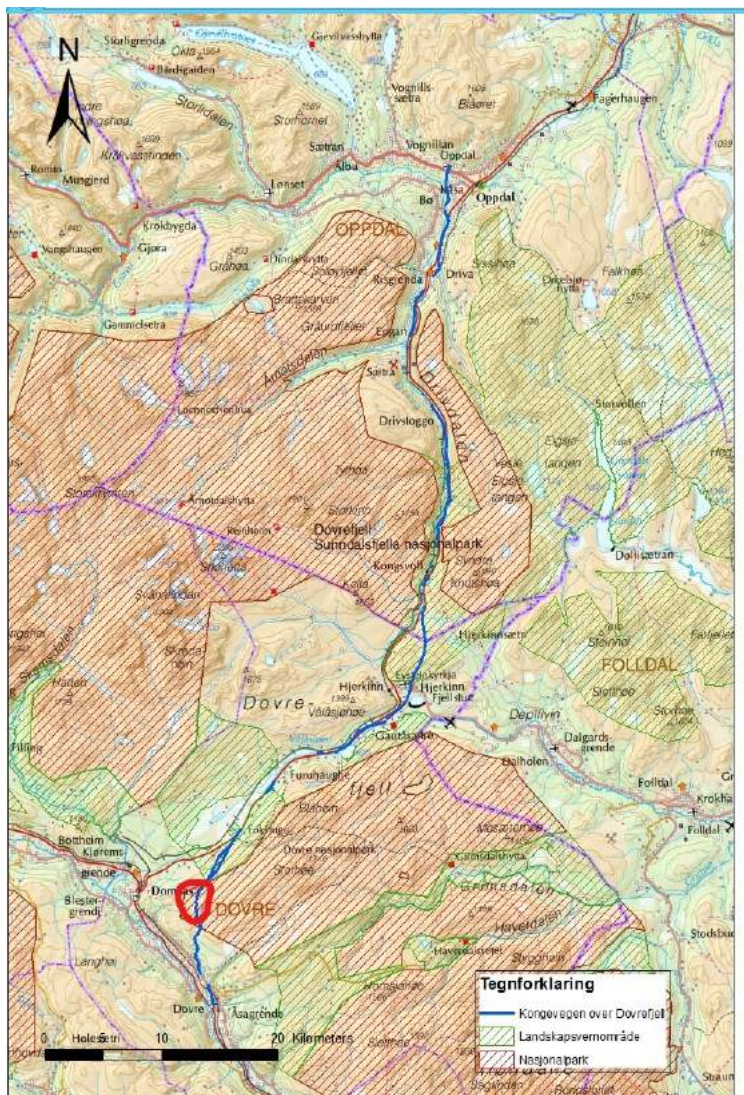
Formålet med prosjektet er å sikre Kongevegen mellom Dovre og Oppdal som et nasjonalt kulturminne slik at den kan brukes til rekreasjon og opplevelse. Partene går nå sammen om et forprosjekt for å kartlegge veiens trasé og status, samt utrede muligheter og utfordringer knyttet til istandsetting, vern, bruk og næringsutvikling. I grunnlagsdokumentet til Nasjonal transportplan for 2018-2029 er Kongevegene på Filefjell og Dovrefjell spesielt nevnt som ryggrader i reiselivet. Det er videre et overordnet mål at kulturarven skal bevares som ressurs og kilde til kunnskap, opplevelse og verdiskaping.».

Søknaden om bruk av drone i Dovre nasjonalpark er en søknad som er sendt i ettetid av gjennomført aktivitet. Søknaden i sin helhet er gjengitt nedenfor.

Søknaden

«I forbindelse med kartleggingen av Kongevegen over Dovrefjell av Forprosjekt Kongevegen over Dovrefjell søker vi herved om bruk av drone i etterkant. Vi beklager at dette ikke ble gjort på forhånd, men vi var dessverre ikke klar over bestemmelsene for bruk av drone i nasjonalparker.

Bruk av drone ble gjennomført i området ved Hardbakken i Dovre kommune, noe som da er en yttergrense av Dovre nasjonalpark. Tidspunktet for flyvningen var kl. 06.00–09.00 den 05.07.2017, og det ble fløyet omtrent mellom 50–120 meter, med RO1 sertifisering. Se vedlagt kart som viser hvor dronen fløy. Dronen ble brukt for å dokumentere kongevegens traséer i dette området. Forprosjekt Kongevegen over Dovrefjell har hatt som målsetning å kartlegge kongevegen og rede grunnen for et hovedprosjekt hvor kongevegen skal istandsettes. Oversiktsbilder er viktige hjelpemidler i arbeidet, spesielt i dette området hvor det finnes flere traseer. Vi beklager igjen, og håper på et positivt svar».

Figur 1: Omsøkt område for bruk av drone i Dovre nasjonalpark

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for verneområdene til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Verneformål – forskrift

Området hvor droneflygingen foregikk ligger i Dovre nasjonalpark og verneforskriftens § 2 angir følgende formål for vernet:

- *ta vare på et stort, sammenhengende og i det vesentlige urørt fjellområde,*
- *ta vare på et høyfjellsøkosystem med et egenartet og variert biologisk mangfold,*

- ta vare på sentrale leveområder til villreinstammen i Rondane,
- bevare landskapsformer og særpregede geologiske forekomster,
- ta vare på verdifulle kulturminner.

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Etter lov om motorferdsel i utmark er små luftfartøy av denne typen ikke regna inn, da denne loven bare omfatter farkoster som er store nok til å frakte en person. Dersom tiltaket kommer inn under andre deler av verneforskriften enn motorferdsel kan flyvningen allikevel trenge spesiell tillatelse fra forvaltningsmyndigheten.

Verneforskriften for Dovre nasjonalpark § 3 pkt. 7.2 om støy har forbud mot bruk av «modellfly og lignende» i nasjonalparken. Det er rimelig å tolke at «og lignende» i dette tilfellet omfatter droner. Verneforskriften har ingen spesifiserte unntak for denne type aktivitet.

Forvaltningsplan

Forvaltningsplanen for de store verneområdene i Rondane gir ikke føringer for bruk av droner, ettersom det var en lite kjent teknologi da planen ble skrevet.

Naturmangfoldloven

Det er ikke spesifisert unntaksregel for denne typen aktivitet, og en søknad om dispensasjon krever da behandling etter naturmangfoldlovens (nml) § 48, første ledd.

Naturmangfoldlovens § 48 setter svært strenge krav til når en dispensasjon eventuelt kan vurderes, og åpner for dispensasjon for tiltak som «ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig. Begge vilkår må her være oppfylt.

Dispensasjon må heller ikke gis selv om vilkårene er oppfylt. Skjønn og instruks fra overordna myndigheter spiller også inn. Dispensasjonshjemmelen i nml § 48 kan ikke brukes for å utvide rammene gitt i vernevedtaket, men skal være en sikkerhetsventil som skal fange opp helt spesielle tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet.

I tillegg til behandling etter verneforskrift og eventuelle retningslinjer i forvaltningsplanen og naturmangfoldloven § 48 må søknaden også vurderes etter de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8-12 i (kunnskapsgrunnlag, føre-var prinsippet, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder), jmf. § 7.

Presedens

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har ikke hatt så mange saker som omhandler bruk av drone. Det er de siste par årene behandlet flere dronesøknader i norske nasjonalparker, og noen av dem har vært innvilget, men da avgrenset i tid og rom. Arbeidsutvalget innvilget i 2016 en søknad fra Kulturhistorisk museum i forbindelse med dokumentasjon av kulturminner i samme område som nå er omsøkt. Generelt er de innvilga sakene i stor grad knyttet til forskjellige former for dokumentasjon, kartlegging eller naturfilming som kan være med å skape noe positivt for verneverdiene.

De avslåtte søknadene er stort sett søknader om filming av fritidsaktiviteter. Å innvilge slike søknader vil kunne skape uheldig presedens, da det er svært mange potensielle søkere. I et slikt tenkt tilfelle vil samla belastning fort bli for høg, og slik sett i konflikt med naturmangfoldlovens § 10. Det er derimot færre aktører som bruker drone i forbindelse med dokumentasjon, kartlegging og profesjonell naturfilming hvor verneverdiene har en plass.

Vurdering

I forhold til støy, er lyden av en elektrisk drone godt merkbar på kort avstand, men jo lengre avstand, jo mindre lyd. Ved bruk av drone er det svært viktig å holde god avstand til sårbare lokaliteter for rovfugl og vilt. Indirekte vil filmopptak som promoterer sårbare områder overfor nye brukere kunne gi negativ effekt ved at sårbare viltarter blir utsatt for forstyringer i form av økt ferdsel og aktivitet gjennom stadig større deler av året.

I mange formålsparagrafer, også for Dovre nasjonalpark, tar siste ledd for seg at allmenheten skal ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. Det kan tenkes at enkelte vil føle at omfattende bruk av drone medfører ødelegging av følelsen av å være i urørt natur. Av den grunn bør man derfor unngå områder og tider med stor utfart, og det kan slik sett være naturlig å prøve å unngå flyging i helger. Videre må det vises respekt for andre som er i fjellet, og unngå nærfilming av privatpersoner som ikke er forespurt om dette på forhånd, jf. Forskrift om luftfartøy som ikke har fører om bord mv (Samferdselsdepartementet 2015-11-30).

Formålet med bruk av dronen var å dokumentere kongevegens traséer i dette området ved Hardbakken. Forprosjekt Kongevegen over Dovrefjell har hatt som målsetning å kartlegge kongevegen og rede grunnen for et hovedprosjekt hvor kongevegen skal istandsettes. Oversiktsbilder er viktige hjelpemidler i dette arbeidet.

Arbeid med restaurering og ivaretagelse av Kongevegen over Dovrefjell vurderes å falle inn under deler av formålet. Bruk av drone i forbindelse med et slikt arbeid må vurderes opp mot andre deler av verneformålet.

Søknaden opplyser at flygingen foregikk ifra kl 6-9 om morgenen den 5 juli 2017. I forhold til turfolk og utøvelse av friluftsliv vurderes flygingen å ha hatt liten negativ betydning da den ikke var lagt til helg og også foregikk såpass tidlig på dagen. Flysvstand fra bakken var mellom 50-120 meter som opplyst i søknad. Dette er korte avstander. Slik flyging nær hi- og hekkelokaliteter vil kunne være uheldig, men nasjonalparkforvalter har ikke kjennskap til at området hvor flygingen har foregått har slike lokaliteter.

Hadde søknaden vært sendt i forkant hadde det vært aktuelt med vilkår for å begrense eventuelle negative påvirkninger på dyrelivet, for eksempel begrensninger på hvor lavt dronen kunne flys. Når søknad sendes etterkant av gjennomført aktivitet vil det å stille vilkår for styre aktiviteten ikke være hensiktsmessig.

Kunnskapsgrunnlaget om verneverdiene i dette området er godt (nml § 8). Når det gjelder villreinens bruk av området foreligger NINA Rapport 1013, Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009-2014, og NINA Rapport 339 (2008) som oppsummerer kunnskapsstatus om villreinens leveområde både med tekst og tilhørende arealbrukskart. For villreinen i Rondane Nord erområdene ut mot Hardbakken mye brukte beiteområder,

spesielt om høsten. Den omsøkte aktiviteten vurderes å ikke ha påvirket villreinen nevneverdig gitt tidspunktet for bruk av drone, Når det gjelder kunnskapen om og effekter av bruk av droner, har en generelt mangelfull kunnskap, men nasjonalparkforvalter vurderer at den omsøkte filmingen ikke kan medføre nevneverdige negative effekter, og føre var-prinsippet (nml § 9) bør ikke tas i bruk.

Det er gitt én tilsvarende dispensasjon i dette området i 2016, men så vidt nasjonalparkforvalter kjenner til ble drone ikke ble brukt i det tilfellet likevel. Det vurderes at den gjennomførte aktiviteten ikke har ført til økt samla belastning i området (nml § 10). Nml § 11 regnes som ikke relevant i denne saken. I henhold til § 12 er det vurdert som en god løsning å bruke drone da bruk av drone er mindre belastende enn andre motoriserte hjelpemiddel i tilfeller der filming blir vurdert å ha stor nytteverdi.

Nasjonalparkforvalter mener på bakgrunn av dette at tiltaket ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig, og at det ikke strider mot vernevedtakets formål, og at det bør gis en dispensasjon etter naturmangfoldlovens § 48, første ledd, første alternativ. Filmingen kan ha stor nytteverdi og vil forhåpentligvis også bidra til økt kunnskap om ferdselen langs gamle kongeveg over Dovrefjell.

Søker må ved senere anledninger passe på å søke i god tid før aktiviteten skal gjennomføres. En søknad i etterkant er i utgangspunktet ikke kurant for en slik type aktivitet, da forvaltningsmyndigheten vanskelig kan sette vilkår om tid og rom for å begrense de eventuelle konfliktene en slik aktivitet kan ha i forhold til verneverdiene.

Konklusjon

Ut fra de vurderingene som er gjort ovenfor anser nasjonalparkforvalter at vilkårene for å gi dispensasjon er til stede. Det tilrås at dispensasjon for bruk av drone til kartlegging og dokumentasjon av deler av Kongevegen med formål om istandsetting av denne vegen gis

Arkivsaksnummer: 2017/4961-16

Saksbehandler: Eirin Berge

Dato: 27.02.2018

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	6/2018	16.03.2018

Klage på vedtak - Rondane og Dovre nasjonalparker - Lavtflyging i forbindelse med kartlegging av berggrunnen - Norges geologiske undersøkelse (NGU)

Innstilling fra forvalter

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre kan ikke se at det har kommet nye opplysninger som gir grunnlag for endring av Arbeidsutvalgets vedtak av 30.10.2017, og opprettholder vedtak om dispensasjon med vilkår for lavtflyging i forbindelse med bergsgrunnskartlegging. I henhold til dette vedtaket har NGU anledning til fly lavere enn 300 meter over bakken i Frydalen-, Grimsdalen-, og Dørlålen landskapsvernområder, Myldingi-, Mesætermyrene-, Flakktjønnna-, Grimsdalsmyrene naturreservater og Rondane og Dovre nasjonalparker i perioden oktober – november 2018.

I henhold til forvaltningsloven § 33, 4. ledd oversendes klagen til Miljødirektoratet for endelig klagebehandling.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- Søknad fra NGU datert 10.8.2017
- Vedtak om dispensasjon til lavtflyging epost møte AU datert 30.10.2017
- Brev fra NGU datert 6.12.2017

Saksopplysninger

Norges geologiske undersøkelse (NGU) søkte den 10.8.2017 om dispensasjon for lavtflyging i de store verneområdene i Rondane. NGU ønsket å utføre geofysisk kartlegging fra fly (bergsgrunnskartlegging) og det ble søkt om flyhøyde ned til 60 meter.

I epost møte den 30.10. 2017 gav arbeidsutvalget i Rondane og Dovre nasjonalparkstyre dispensasjon med vilkår for lavtflyging som omsøkt i medhold av naturmangfoldloven § 48. Dispensasjonen gjaldt for perioden oktober-november 2017, alternativt oktober-november 2018 dersom flygingen ikke lot seg gjennomføre i 2017. Det ble i avveingen lagt vekt på retningslinjer gitt av Klima- og miljøverndepartementet om lavtflyging i verneområder i forbindelse med geofysisk kartlegging.

Den 6.12.2017 mottok nasjonalparkstyret en ny søknad om lavtflyging fra NGU. Søknaden er gjengitt nedenfor:

«Viser til vår søknad datert 10.08.2017 og Deres svar datert 3.11.2017 med ref. 2017/4961-9 432.3. De geofysiske målingene med fly ble ikke startet i 2017 og må utsettes til 2018. NGU opprettholder søknaden og ønsker å gjøre målingene med oppstart ca 17. september 2018 etter villreinjakta og ut november 2018.

Det er av stor betydning at disse målingene gjennomføres i sommerhalvåret-tidlig høst når bakken ikke er dekket med snø. Se også vedlagte dokument fra Klima og Miljødepartementet, 'Retningslinjer ved behandling av søknader om lavtflyging i verneområder i forbindelse med geofysisk kartlegging i regi av Norges geologiske undersøkelse'.

Flyhøyde over Myldingi vil være mer enn 400 m over bakken, mesteparten av Frydalen og Dørålen vil flyhøyden være over 300 m og hele Flakkstjørna vil bli overfløyet høyere enn 300 m, Grimsdalsmyrene ligger utenfor vårt måleområde, se tidligere tilsendt kart som viser flyhøyde over bakken»

I henhold til NGU anså de sin nye henvendelse i desember som en ny sak, og ikke som en klage på vårt vedtak. På bakgrunn av innholdet i nytt brev fra NGU mener vi likevel det er riktig å behandle henvendelsen som en klage på vedtak gjort i Arbeidsutvalget den 30.10.2017.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for de store verneområdene i Rondaneregionen til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Verneformål – forskrift

Formålet med opprettelsen av de store verneområdene i Rondane -Dovre er blant annet å ta vare på et stort høyfjellsøkosystem med en del av den siste gjenværende bestanden av Nord-Europas ville fjellrein, samt et rikt dyre- og planteliv ellers.

Det er vedtatt verneforskrifter med nærmere formål og bestemmelser for de enkelte verneområdene.

I nasjonalparkene er motorisert ferdsel, inkludert bruk av luftfartøy lavere enn 300 meter over bakken, forbudt (verneforskriftenes § 3 punkt 6.1.) med noen få unntak (punkt 6.2.). Forvaltningsmyndigheten kan imidlertid gi tillatelse til flyging lavere enn 300 meter i forbindelse med beitedyrleting og dyretelling (§ 3 punkt 6.3. e).

I landskapsvernområdene i Grimsdalen, Dørålen og Frydalen er motorisert ferdsel, inkludert

bruk av luftfartøy lavere enn 300 meter, også forbudt (verneforskriftenes § 3 punkt 5.1.) med noen unntak (punkt 5.2).

De tre reservatene Myldingi, Mesætermyrene og Flakkstjønna har et rikt fugleliv, og av den grunn er lavtflyging forbudt (§ 3 punkt 4). I Grimsdalsmyrene naturreservat er formålet å bevare et særlig rikt og variert myr- og våtmarksområde med meget interessant vegetasjon og flora.

Det er ikke åpnet for å gi tillatelse til omsøkt tiltak direkte i verneforskriftene og søknaden må derfor vurderes etter NML § 48.

Forvaltningsplan

Forvaltningsplanen har ingen bestemte føringer for akkurat denne type tiltak, men et overordnet mål om minst mulig motorferdsel.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldlovens § 48 setter svært strenge krav til når en dispensasjon eventuelt kan vurderes. Forvaltningsmyndigheten kan gi dispensasjon for tiltak som ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig eller tiltak som er nødvendig av sikkerhetsmessige eller vesentlige samfunnsinteresser. Samfunnsinteressene må være av kvalifisert art og ikke la seg ivareta på annen måte. Dispensasjon må ikke gis selv om vilkårene er oppfylt. Skjønn og instruks fra overordna myndigheter spiller også inn. Dispensasjonshjemmelen i naturmangfoldlovens § 48 kan ikke brukes for å utvide rammene gitt i vernevedtaket, men skal være en sikkerhetsventil som skal fange opp helt spesielle tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet.

Lavtflygingaktiviteten ble under behandlingen av søknad av 10.8.2017 vurdert å falle inn under forutsetningene til NML § 48, første ledd, tredje alternativ der det fremkommer at dispensasjon kan gis dersom det foreligger vesentlige samfunnsinteresser.

Saken er også blitt vurdert etter naturmangfoldlovens miljørettslige prinsipper i §§ 8-12 (kunnskapsgrunnlag, føre-var prinsippet, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder), jmfør § 7.

Presedens

Når det gjelder presedensvirkning ble det under behandling av søknad av 10.8.2017 vurdert at NGUs geofysiske kartlegging fra fly var å anse som en engangshendelse. Ut fra informasjon gitt av NGU ble det lagt til grunn at den geofysiske kartleggingen av berggrunnen er en sjelden hendelse og at nødvendigheten av nye geofysiske målinger av området eventuelt vil ligge langt frem i tid. Det ble også trukket frem at lavtflygingen har et samfunnsnyttig formål. Et vedtak om dispensasjon for denne type lavtflyging ble derfor vurdert å ha begrenset presedensvirkning.

Vurdering

På bakgrunn av innholdet i brev (søknad) fra NGU datert 6.12.2017, mener forvalter at det er riktig å behandle henvendelsen som en klage på arbeidsutvalgets vedtak. Dette er også slik forvaltningsmyndigheten for flere andre berørte verneområder har valgt å behandle saken.

I henhold til forvaltningsloven § 29 anser vi klagen framsatt av en med klagerett. Klagen er ikke fremsatt innen klagefristen på 3 uker, men det legges likevel til grunn at klagen kan tas under behandling, jf. Forvaltningsloven § 31 bokstav a om oversitting av klagefrist.

Nasjonalparkstyre kan oppheve eller endre vedtaket dersom en finner klagen begrunnet jf. forvaltningsloven § 33 andre ledd. Blir tidligere vedtak opprettholdt sendes klagen over til Miljødirektoratet for endelig klagebehandling.

NGU har en dispensasjon for oktober – november 2018 for lavtflyging over de områdene de ønsker å kartlegge og som ligger innenfor forvaltningsområdet til Rondane – Dovre nasjonalparkstyre.

NGU opplyser i sin nye henvendelse at de ønsker å kunne gjennomføre lavtflygingen fra 17. september. Videre opplyses det om at flyhøyden over Dørålen og Frydalen landskapsvernområder stort sett vil være over 300 meter, og over Mydingi naturreservat vil flyhøyden være over 400 meter og hele Flakkstjønna vil overflys høyere enn 300 meter. At det i enkelte av verneområdene ikke vil bli gjennomført lavtflyging vurderes i å ha liten betydning for vedtaket som er gjort, ettersom det fremdeles er store områder i nasjonalparkene som fortsatt skal overflys i mindre enn 300 meters høyde.

Når det gjelder ønsket tidspunkt for oppstart som er 17. september vises det til tidligere saksbehandling der det blant annet stod:

«Villreinen er sårbar for forstyrrelser hele året, men spesielt gjennom vinteren og våren/kalvingsperioden. Omsøkt flyging er planlagt i oktober – november og således ikke i villreinens mest sårbare periode. Alternativ lavtflyging periode er i søknaden oppgitt å være juni – september. I denne perioden er villreinen svært sårbar og flyging må unngås. Dette er heller ingen god periode for annet sårbart dyreliv, spesielt fugl, samt utøvelse av friluftsliv. Dersom det skal gis dispensasjon vil perioden oktober-november være den som er aktuell ut fra sårbarheten til verneverdiene.»

Det som ikke ble understreket godt nok ved behandlingen den gang, er at august-september ikke er en spesielt gunstig periode for lavtflyging også på grunn av villreinjakta. Ønsket oppstart av lavtflyginga kommer således i konflikt med jaktidsrammene for villreinen fastsatt av Miljødirektoratet (20.august - 30.september). Under jakta er villreinen i utgangspunktet utsatt for stress, og lavtflyging vil ytterligere kunne øke dette stresset. I tillegg vil lavtflyginga kunne forstyrre jakta.

For deler av områdene som skal kartlegges forbindelse med lavtflygingen vil det være andre hensyn enn villrein som har betydning, da områdene ligger utenfor villreinens leveområde. Slik vi har forstått vil det i disse områdene kunne åpnes for en lavtflyging over en lengre periode som også inkluderer deler av sommeren. Det vises bl.a. til vedtak fra Fylkesmannen i Hedmark datert 8.2.2018 og Fylkesmannen i Oppland datert 23.2.2018. NGU vil da ha en mulighet til å differensiere tidspunktene for lavtflygingen og planlegge den ut fra de rammer forvaltningsmyndigheten har gitt. Også Fylkesmannen i Oppland har henstilt om lavtflyging i villreinens leveområder ikke skjer før slutten av oktober.

En avgrensning i tid som gitt i vedtaket i Arbeidsutvalget vil etter nasjonalparkforvalters vurdering således ikke føre til at lavtflygingen ikke lar seg gjennomføre, men at kan gjennomføres innenfor rammen av verneformålet.

Konklusjon

Nasjonalparkforvalter anser at NGU sin henvendelse datert 6.12.2017 ikke bringer frem nye momenter som ikke var kjent eller vurdert da vedtak ble fattet i arbeidsutvalget. Det tilrås derfor at Arbeidsutvalgets vedtak om dispensasjon med vilkår datert 30.10.2017 opprettholdes og at saken sendes over til Miljødirektoratet til endelig avgjørelse.

Arkivsaksnummer: 2018/630-3

Saksbehandler: Eirin Berge

Dato: 07.03.2018

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	7/2018	16.03.2018

Dispensasjon - Rondane og Dovre nasjonalparker - Motorferdsel 2018-2021 - Bruk av helikopter og snøskuter i forbindelse med merking av villrein - NINA

Innstilling fra forvalter

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i møte den 16.3.2018 gitt Norsk institutt for naturforvaltning (NINA) dispensasjon til motorferdsel med helikopter (lavtflyging og start/landing) og snøskuter, i forbindelse med gjennomføring av merking, oppfølging av villrein og ferdselsregistreringer vinterstid for perioden 2018 til og med 2021.

Dispensasjonen er gitt med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48 første ledd, første alternativ og gjelder for Rondane og Dovre nasjonalparker, Grimsdalen, Dørålen og Frydalen landskapsvernområder, Mesætermyre, Kattuglehøi, Veslehjerkinntjønnin, Grimsdalsmyrene, Mydingi, og Flakktjønna naturreservat. Det er vurdert at aktiviteten ikke vil stride mot verneformålet eller skade verneverdiene nevneverdig dersom beskrevet metodikk og vilkår følges.

Dispensasjonen gis derfor med følgende vilkår:

- Ferdsele skal utføres i henhold til metode, tidsperiode og geografisk område beskrevet i søknaden av 26. januar 2018.
- All motorisert ferdsel skal være avsluttet senest 20. april. Motorisert ferdsel skal ikke skje i vinter- eller påskeferie eller i helger.
- Den motoriserte ferdselen må holdes på et minimum, og koordineres med eventuelle andre oppdrag til natur- og fjelloppsynet.
- Unødvendig forstyrrelse av dyrelivet og terrengslitasje må unngås.
- Rondane-Dovre nasjonalparkstyre skal ha tilsendt kjørebøker som føres i henhold til søknaden etter avsluttet prosjekt, senest 1. juni hvert år. Tilsvarende skal GPS-logg for helikopter også oversendes. Nasjonalparkstyret skal holdes oppdatert på utviklingen i prosjektet underveis.

Vi gjør oppmerksom på at denne tillatelsen kun gjelder de verneområdene som er opplistet i saksfremstillingen. Det forutsettes at søker også innhenter nødvendige tillatelser fra berørte kommuner og grunneiere etter motorferdselloven.

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- Søknad fra NINA v/Roy Andersen datert 26.2.2018

Saksopplysninger

Om søknaden

Norsk institutt for naturforvaltning (NINA) søker om dispensasjon til motorferdsel i Rondane og Dovre nasjonalparker i forbindelse med villreinprosjektet i Rondane i perioden 2018-2021.

Villreinprosjektet med merking av villrein startet i 2009 og FoU prosjektet «*Villreinens arealbruk i Rondane; naturgrunnlag og betydning av menneskelig aktivitet*» ble avsluttet i 2015. I 2016 ble følgeprosjektet «Villrein, ferdsel og forvaltning» etablert og skal foregå i Rondane villreinområde. Selve prosjektet skal avsluttes i 2019 men det vil være behov for oppfølging frem til 2021. Hovedmålsettingen med følgeprosjektet er å undersøke endringer i arealbruk og trekk for villrein, sett i sammenheng med utvikling av ferdsel. Prosjektet skal ha spesielt stor fokus på økologiske og bruksmessige effekter av avbøtende tiltak, og ikke minst bidra aktivt med kunnskapsformidling og integrering av kunnskap i lokalsamfunn og forvaltning. Frem til 2017 har NINA hatt et flerårig løyve knyttet til motorferdsel i forbindelse med radiomerking og oppfølging av radiomerkede dyr. Denne løyve er gått ut og NINA søker om nytt løyve til motorferdsel knyttet til radiomerking av villrein og oppfølging av disse.

NINA søker om følgende:

- nødvendig landingstillatelser med helikopter i forbindelse med fangst og merking av villrein i Rondane området (se beskrivelse av merkingen) i perioden 1. februar til 31. mars i årene 2018 til 2019 (2 år).
- tillatelse til bruk av snøskuter i forbindelse nødvendig oppfølging (se beskrivelse av oppfølgingen) av radiomerkede villrein om i perioden 1. februar til 20. april i årene 2018 til 2021 (4 år).

Søknaden her gjelder for årene 2018 til 2021. Radiomerking betinger bruk av helikopter og når dyr er radiomerkede er det nødvendig med oppfølging for å sjekke om alt er i orden med dyret og radiosenderen. Det gjør at NINA må søke om tillatelse til landing med helikopter i gjenværende prosjektperiode, 2018-2019, og bruk av snøskuter for oppfølging om vinteren i de årene det forventes at radiosenderne skal fungere (2018 til 2021). I 2018 er det en målsetning å merke 4-6 dyr. I løpet av vinteren skal dyra følges opp, og det vil kreve inntil 4 turer med skuter. Hver skutertur vil ta fra 1-3 dager og foregå på tvers av kommunegrenser. Det er aktuelt med overnatting på buer i fjellet for å redusere ferdselen. Ferdselen vil ikke

skje i vinterferien, påskeferien eller i helgene og aktivitet vil dokumenteres ved GPS og sporlogg.

Oppfølging av radiosendere forsøkes gjennomført via lokalt oppsyn kombinert med andre oppgaver som disse har i fjellet gjennom vinteren og utover våren.

Når det gjelder utføringa av merkinga skriver NINA:

«Villreinen fanges ved bruk av helikopter. Helikopteret flyr raskt inntil dyrene og det aktuelle dyret skytes med bedøvelsesgevær fra helikopteret. Straks dette er gjort, trekker helikopteret seg unna foran flokken til en betryggende avstand, i påvente av at det skutte dyret skal sovne. Helikopteret lander på stedet når resten av flokken har trukket seg noe unna. Merkepersonell settes av og gjennomfører merkingen. Det jobbes så raskt og effektivt som mulig under merkingen da dette opplagt er en betydelig stressfaktor for reinen mens det pågår.

Normalt kan 5-8 dyr merkes i løpet av en dag. Antall landinger i forbindelse med merkingen er ikke mulig å forutsi, men det må påregnes 2-4 landinger pr dyr som merkes. Hvor merkingen skjer, er avhengig av hvor reinen er når merkingen skal skje. Merkingen er også nødt til å skje når værforholdene er gunstige. Merkingen vil ikke skje i vinterferien eller påskeferien. GPS med sporlogg brukes til å dokumentere når og hvor flyvingen/landingene har skjedd. Merkingen gjøres av personell fra NINA, veterinær og pilot/helikopter. Lokal personell (fjelloppsyn) på bakken bistår merkingen etter behov».

NINA opplyser at aktivitet i villreinprosjektet som medfører motorferdsel vil bli koordinert med annen motorferdsel i området, først og fremst lokalt oppsyn og Statens Naturoppsyn.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for verneområdene til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Verneformål – forskrift

Området hvor motorferdselen kan berøre følgende verneområder der Rondane-Dovre nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet: Rondane og Dovre nasjonalparker, Grimsdalen, Vesle Hjerkin, Dørålen og Frydalen landskapsvernområder samt Mesætermyre, Myldingi, Flakkstjønna, Kattuglehøi, Veslehjerkinntjønnin og Grimsdalsmyrene naturreservat.

Et overordnet verneformål i alle de store verneområdene rundt Rondane er å ivareta leveområdet til villreinstammen. De mindre verneområdene har ofte et annet hovedformål med vernet. Verneformålet med Mesætermyre naturreservat er å bevare et stort og variert myrkompleks med stort artsmangfold. I Myldingi naturreservat er verneformålet landskapets kvartærgeologiske formelementer. Formålet med Grimsdalsmyrene er å bevare et stort og meget variert myrkompleks og omkringliggende hei- og skogsamfunn. Formålet med fredningen i Veslehjerkinntjønnin er å bevare et viktig våtmarksområde med vegetasjon, fugleliv og annet dyreliv. Formålet med fredningen i Kattuglehøi er å bevare ei rik, høgtliggende fjellmyr/palsmyr, mens lite påvirkete myr- og skogområder er et av verneformålene i Flakkstjønna naturreservat.

I verneforskriften for Rondane nasjonalpark angir § 2 følgende formål med opprettelsen av Rondane nasjonalpark:

- ta vare på et stort, sammenhengende og i det vesentlige urørt fjellområde,
- ta vare på et høyfjellsøkosystem med et egenartet og variert biologisk mangfold,
- ta vare på sentrale leveområder til villreinstammen i Rondane,
- sikre variasjonsbredden i naturtyper som Rondaneområdet omfatter, herunder innslag av høyereliggende bjørke- og barskog,
- bevare landskapsformer og særpregede geologiske forekomster,
- ta vare på verdifulle kulturminner.

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

I Dovre nasjonalpark angir verneforskriftens § 2 følgende formål:

- ta vare på et stort, sammenhengende og i det vesentlige urørt fjellområde,
- ta vare på et høyfjellsøkosystem med et egenartet og variert biologisk mangfold,
- ta vare på sentrale leveområder til villreinstammen i Rondane,
- bevare landskapsformer og særpregede geologiske forekomster,
- ta vare på verdifulle kulturminner.

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Motorisert ferdsel, inkludert lavtflyging under 300 m over bakken, er i utgangspunktet forbudt i alle verneområdene, med unntak for noen spesielle formål. I Vesle Hjerkin landskapsvernomsråde reguleres motorferdselen etter bestemmelser i lov om motorferdsel i utmark, med vilkår om at terrengskader og forstyrrelser av vilt unngås.

Forvaltningsplan

I forvaltningsplanen står blant annet følgende (s. 89):

«Det foregår noen forskningsprosjekt i området uten at det foreligger noen helhetlig oversikt over dette. Overvåkning av jerv og villrein og forskning knyttet til villrein medfører bruk av skuter. Flyving med helikopter og småfly under 300 m over bakken, benyttes også i spesielle perioder. Lokalt er denne aktiviteten noe omdiskutert, særlig når det har vært snakk om motorferdsel i forbindelse med villreinforskning, i sårbare perioder og områder. Forvaltningsmyndigheten mener imidlertid det er et behov for både overvåkning og forskning knyttet til ulike arter også for å løse ulike forvaltningsmessige oppgaver. Utfordringen for oppsynet og forskerne/feltarbeiderne blir derfor å begrense den motoriserte ferdselen i størst mulig grad. Forvaltningsmyndighetene bør på sin side gjøre grundige avveininger mellom hva som er nødvendig forskning og overvåkning og sette nødvendige vilkår for aktiviteten i sårbare områder/perioder.»

Naturmangfoldloven

Omsøkt aktivitet er ikke omfattet av de unntakene som er spesifisert i verneforskriftene for nasjonalparkene. Forvaltningsmyndigheten *kan* gi tillatelse til omsøkt formål med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48, som åpner for at det: «*kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig*».

Bestemmelsen er en kan-bestemmelse og dispensasjon må ikke gis selv om vilkårene er oppfylt. Bestemmelsens første alternativ oppgir to kumulative vilkår for at dispensasjon skal kunne gis; tiltak eller aktivitet må ikke stride mot verneformål og ikke påvirke verneverdiene nevneverdig. Begge vilkår må være oppfylt for at dispensasjon skal kunne gis.

Dispensasjonshjemmelen i naturmangfoldlovens § 48 kan ikke brukes for å utvide rammene gitt i vernevedtaket, men skal være en sikkerhetsventil som skal fange opp helt spesielle tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet.

Denne saken må i tillegg vurderes etter naturmangfoldlovens miljørettslige prinsipper i §§ 8-12 (kunnskapsgrunnlag, føre-var prinsippet, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder), jmfør § 7.

Vurdering

Nasjonalparkforvalter har vurdert hensynet til verneverdiene i området spesielt i forhold til villrein og friluftsliv. Villrein og menneskelig ferdsel er en av forvaltningsutfordringene i Rondane villreinområde. Dokumentasjon av arealbruken til villrein, og endringer i denne vil danne et mer robust beslutningsgrunnlag for forvaltningen på kort og langt sikt. At det også fokuseres på økologiske og bruksmessige effekter av avbøtende tiltak vil være et viktig element gitt blant annet besøksstrategien og implementeringen av denne.

Kunnskapsgrunnlaget om verneverdiene i dette området er godt. Når det gjelder villrein foreligger NINA Rapport 1013, Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009-2014 og NINA Rapport 339 fra 2008 som oppsummerer kunnskapsstatus og leveområde, samt tilhørende kart utarbeidet i forbindelse med arbeid med ny regional plan for villreinen i Rondane og Sølknkletten. NINA Rapport 551 utreder konflikten mellom villrein og menneskelig ferdsel (§ 8).

Ferdselen i de store verneområdene i Rondane er økende og har endret seg over tid. Kunnskap om forholdet mellom villreinen og menneskelig ferdsel i disse områdene er avgjørende i en god og strategisk forvaltning av verneverdiene. På denne bakgrunn vurderer nasjonalparkforvalter at omsøkt aktivitet ikke strider mot verneformålet.

Merking av villrein vil kunne gi økt stress for dyra. Dersom aktiviteten gjennomføres så skånsomt som mulig ut fra dagens brukte metoder og ressurstilgang, vurderes det at dette vil være kortvarig og forbigående og ikke skade verneverdiene nevneverdig. Det legges også til grunn at de langsiktige fordelene med videreføring av prosjektet oppveier for de ulemper selve merkemethoden fører til av motorferdsel generelt i området. Det forutsettes at NINA fortsetter å utveksle data som kommer fram i registreringsarbeidet. Når det gjelder friluftslivet

er det relevant å sette begrensninger for motorferdsel knyttet til helger, vinter – og påskeferie for å unngå perioder med stor utfart. Førre-var-prinsippet vil derfor ikke bli tatt i bruk i dette tilfellet (§ 9).

Konklusjon

I forhold til økosystem-tilnærming og samlet belastning, mener nasjonalparkforvalter at det er forsvarlig å tillate den omsøkte motoriserte ferdselen i dette tilfellet. Det er likevel viktig at NINA og eventuelle andre instanser samarbeider tett om merke- og registreringsarbeidet, blant annet for å redusere behov for motorferdsel i villreinens leveområde. I tillegg skal den motoriserte ferdselen skje på en slik måte at man unngår unødvendig forstyrrelser av dyreliv, og bruk av snøskuter skal foregå på godt snødekt mark slik at skader på vegetasjonen unngås (§10). § 11 regnes som ikke relevant i denne sammenhengen. Kravet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder sikres gjennom de vilkår som følger tillatelsen (§ 12).

Arkivsaksnummer: 2016/5266-16

Saksbehandler: Eirin Berge

Dato: 26.02.2018

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	8/2018	16.03.2018

Rondane nasjonalpark - Dispensasjon - Motorferdsel 2018 - preparering av ny prøvetrasé - Skogsætrin Velforening

Innstilling fra sekretariatet

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i styremøte 16. mars 2018 gitt Skogsætrin velforening avslag på søknad om preparering av skiløypetrasé mot Langtjønn i Rondane nasjonalpark som omsøkt og vist som lilla heltrukken linje i figur 2 i saksfremlegget.

Vedtaket er begrunnet med at omsøkte tiltak ikke oppfyller de vilkår som er gitt i naturmangfoldlovens § 48, første ledd første alternativ, heller ikke etter en avveining mot det å fjerne stikking av dagens godkjente løype til Langtjønn (Knartbuløypa). Gevinsten for villreinen ved å fjerne eksisterende stikkaløype er totalt sett vurdert å ikke veie opp for den mulige økte og uheldige ferdselen inn i villreinens leveområder som omsøkt tiltak er vurdert å kunne gi.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre gir videre, med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48, første ledd første alternativ, Skogsætrin velforening dispensasjon til oppkjøring av Vabueløypa som en prøveordning for vinteren 2018.

Dispensasjonen er gitt med følgende vilkår:

- Traseen som tillates oppkjørt er Vabue-løypa, vist med lilla stiplet linje i figur 1
- Traseen er kun tillatt oppkjørt i perioden 10. februar – 2. april 2018.
- Stikkaløypa til Langtjønn (Knartbuløypa) skal ikke stikkes vinteren 2018.
- Den motoriserte ferdselen skal holdes på et så lavt nivå som mulig, og skal kun følge løypetraseen.
- All kjøring skal foregå hensynsfullt slik at skader på vegetasjon og unødig forstyrrelse av dyrelivet unngås.
- Kjøring skal kun skje på godt snødekt mark.
- Søker må innen 1. juni 2018 gi en tilbakemelding til nasjonalparkstyret om de ønsker å videreføre denne løsningen som en fast ordning fra og med vinteren 2019. Forutsetning for dette er at dagens stikkaløype til Langtjønn tas helt ut av bruk.
- Det skal føres kjørebok for all kjøring etter denne tillatelsen. Kopi av kjørebok sendes Rondane-Dovre nasjonalparkstyre på e-post fmoppost@fylkesmannen.no etter endt sesong, senest innen 1. juni 2018.

Nasjonalparkforvalter gjør oppmerksom på at denne tillatelsen bare gjelder i forhold til verneforskriften for Rondane nasjonalpark. Eventuell tillatelse fra grunneier og kommune etter motorferdselloven er søkers ansvar.

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- Søknad fra Skogsætrin velforening datert 27.juli 2017
- Uttale fra Dovre fjellstyre datert 18.12.2017 (se vedlegg)
- Etterspurte tilleggsopplysninger inkludert kart datert 18.12.2017
- Tidligere uttalelser fra Villreinnemda, Villreinutvalget, Fylkesmannen og Fylkeskommunen i forbindelse med behandling av skiløypetrasé Grasflye i 2016 (se vedlegg)

Vedlegg:

- 1 Uttale fra Fylkesmannen i Oppland i 2016
- 2 Uttale fra Villreinnemda i 2016
- 3 Uttale fra Oppland fylkeskommune i 2016
- 4 Uttale fra Villreinutvalget i 2016
- 5 Uttale fra Dovre fjellstyre 2017

Saksopplysninger

Saken om skiløyper i området Skogsætrin har vært oppe til behandling ved flere anledninger. Det blir derfor gitt en kortfattet historikk knyttet til saken.

Historikk:

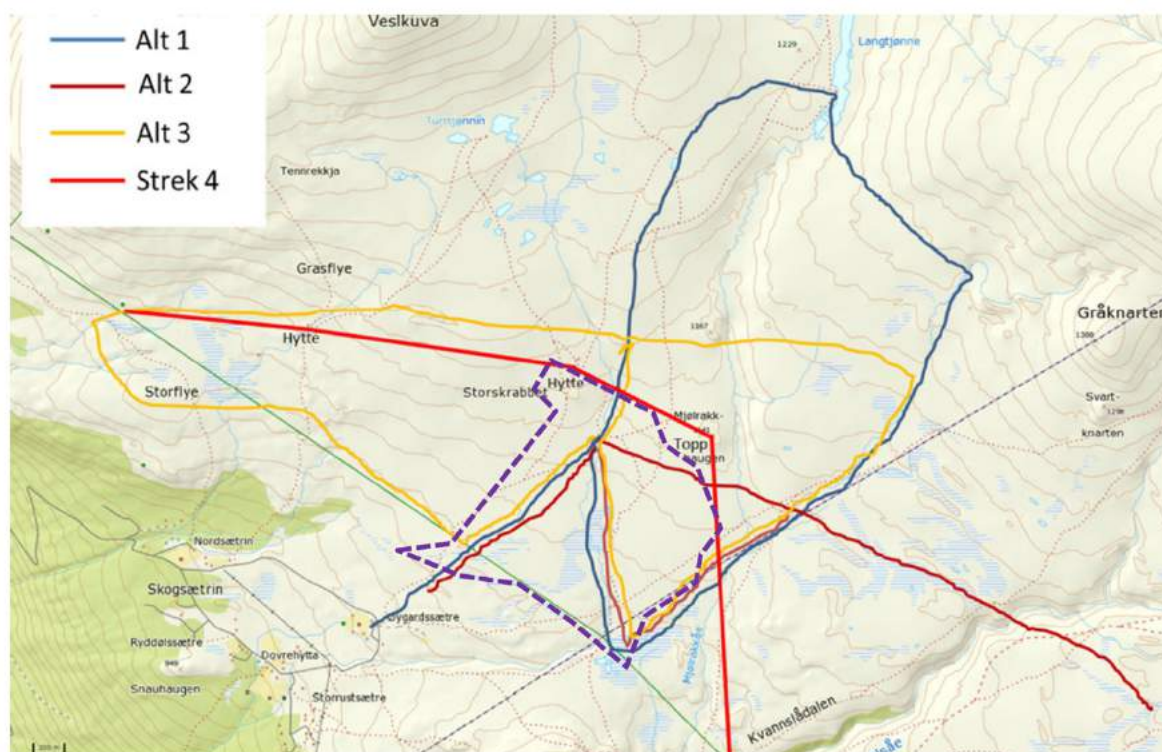
4. mars 2016: Rondane-Dovre nasjonalparkstyre gav avslag på søknad om oppkjøring av 3 ulike skiløypetraseer innenfor Skogsætrin i Rondane nasjonalpark. Samtidig sa nasjonalparkstyret at hvis søker ønsket å flytte alternativ 3 lengre ut mot dalen jmf kart i figur 1 nedenfor, ville nasjonalparkstyret legge til rette for en prøveordning påsken 2016. *En videreføring av en slik oppkjøring fra og med 2017, skulle da forutsette at dagens stikkaløype til Langtjønn (Knarbuløypa) tas ut av bruk.* Endelig beslutning måtte da godkjennes av arbeidsutvalget.

14. mars 2016: Arbeidsutvalget i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre gav tillatelse til oppkjøring av skiløype med spor som en prøveordning for påsken 2016. Traseen var da begrenset til kun å kunne anlegges vest for angitte røde strek 4 i figur 1 nedenfor. Denne prøvetraseen ble av ulike grunner ikke oppkjørt i 2016.

25. november 2016: Rondane-Dovre nasjonalparkstyre gav avslag på søknad om oppkjøring av skiløypetrase Grasflye (tilnærmet alternativ 3 i kartet i figur 1) i

Rondane nasjonalpark. I tillegg står det følgende i vedtaket: *Med bakgrunn i at sist vinters tillatte prøvetrase ikke er omsøkt i årets søknad, retter nasjonalparkstyret en henvendelse til søker om forrige vinters tillatte prøvetrase fortsatt er et alternativ som ønskes utprøvd. Dersom dette er ønskelig ber nasjonalparkstyret om en tilbakemelding innen 1. januar 2017. En eventuell behandling av dette vil bli gjort i nasjonalparkstyrets arbeidsutvalg. Det vises i denne forbindelsen til tidligere utsendte vedtak med saksnummer 16/208 fra AU-møte den 14. mars 2016.*

16. januar 2017: Arbeidsutvalget i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre gav dispensasjon til oppkjøring og preparering av skiløypetrase vest for strek 4. Se figur 1. Det ble satt som vilkår at søker innen 1. juni 2017 måtte gi en tilbakemelding til nasjonalparkstyret om de ønsker å videreføre denne ordningen fra og med vinteren 2018, forutsatt at dagens stikka løype til Langtjønn (Kkartbuløypa) tas helt ut av bruk.

Figur 1: viser tidligere omsøkte traséer som fikk avslag (alt 1-3), rød strek 4 viser grensen for hvor det ble gitt dispensasjon til å kjøre opp prøvetrase (vest for denne) og lilla stippet linje viser preparert prøvetrase 2017 (Vabue-løypa)

25.juli 2017 mottok nasjonalparkstyret en rapport og søknad om å forlenge prøveordningen med preparert løype også i 2018, men da med en utvidelse østover, mot Langtjønn og Knartbu. Denne saken ble av fylkesmannen arkivert på tidligere nasjonalparkforvalter som sluttet sommeren 2017. Sekretariatet ble først gjort oppmerksom på saken i desember 2017.

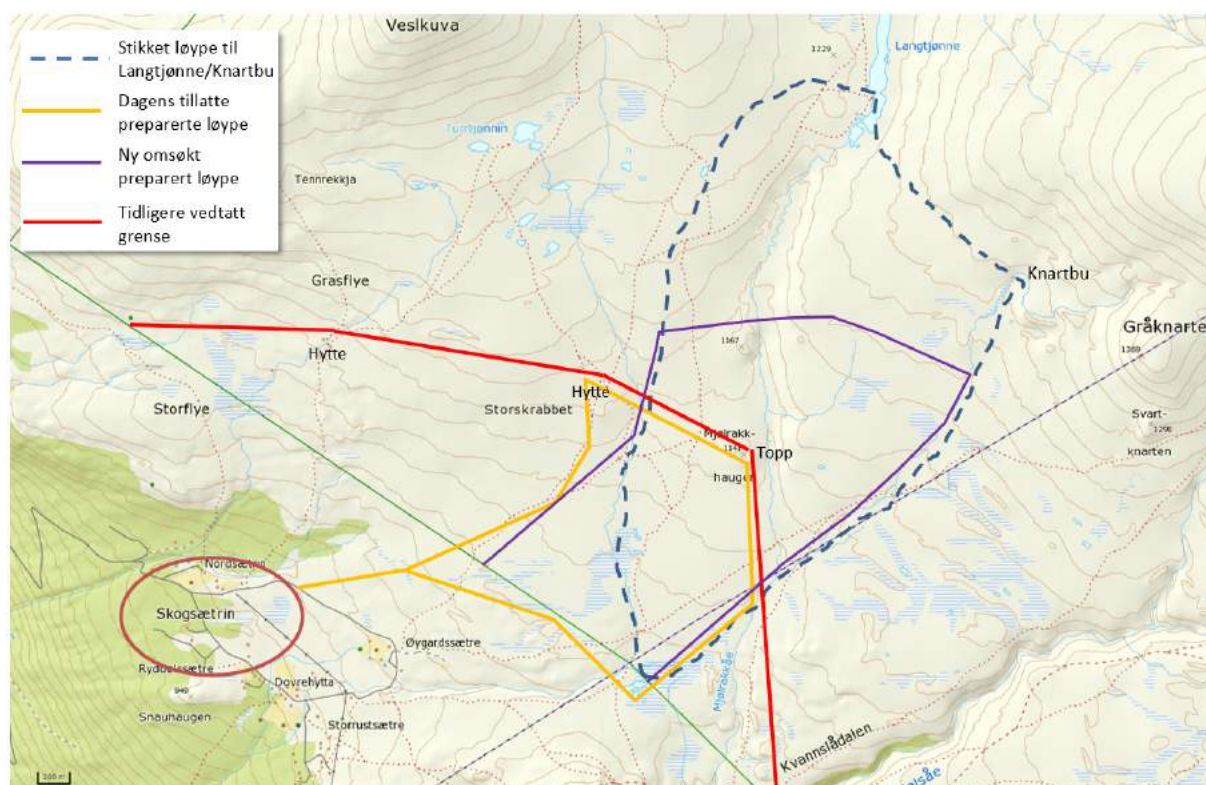
Søknaden er gjengitt nedenfor:

«En ny løypetrase, Vabue-løypa, ble etablert og kjørt opp av Dovreskogen Røde Kors og Høvringen Aktivitetslag fra starten av februar til over påske. Løypa er ca. 5 km lang, og ligger hovedsakelig i den østlige delen av prøvetrase området. I den vestlige delen av

prøvetrase området er det mye stor stein og skrenter (Storskrabbet), og det var derfor ikke mulig å etablere en rundløype her. Den nye traseen ble diskutert og inspisert på et møte mellom Skogsætrin Velforening og ordføreren i Dovre, Bengt Fasteraune, den 29. april.

Vinteren 2016/17 var mild og snøfattig. Det kom bra med snø seint på høsten, men mye smeltet i milde perioder i desember og januar. En varmeperiode rett før påske førte til at mye av snøen på fjellet ble borte, men et lite snøfall i starten av påsken reddet skiføret. En kald april måned førte til at snøen ble liggende til starten av mai. Maksimum snødybde på Høvringen ble målt den 2. november (24 cm), mens det gjennom vinteren var rundt 10 cm snø på målestasjonen. Den nye Vabue-løypa ble godt mottatt på Skogsætrin. Løypa var i brukbar stand i både vinterferien og påskeferien, men det var lite snø og isete noen steder. Det er viktig at løypa kan prepareres fra første snøfall for å få en god såle som tåler milde perioder utover vinteren. Det er også viktig at løypa kan kjøres etter påske når snøforholdene tillater det.

Det er en almen oppfatning at løypa er noe kort, og det finnes flere alternativer for å forleng løypa. Etter diskusjoner i velforeningen og med Dovre kommune foreslår velforeningen at prøvetraseområdet for vinteren 2018 utvides østover mot Kvannslådalen, men at det kan begrenses mot vest (Storflye-Grasflye området)»

Figur 2: Viser stikka løype til Langtjønne (Knartbuløypa) som er godkjent i forvaltningsplan, dagens tillatte preparerte løype (Vabueløypa) og omsøkt ny preparert løype. Skogsætrin vist med rød sirkel.

Tidligere søknad fra Skogsætrin Velforening om preparering av skiløypetrasé (2016), som i tillegg til viste lilla trasé i figur 2, også omfattet en trasé som gikk over Grasflye, ble sendt på

høring til villreinnemda, villreinutvalget, Fylkeskommunen i Oppland og Fylkesmannen i Oppland. Sekretariatet anser høringsuttalelsene fra den saken relevante også i foreliggende sak da uttalelsene i tillegg til å vurdere «Grasflye-løypa» også sier noe om endringer i løypenettet og i omtaler villreinens bruk av området rundt Skogsætrin. De er derfor oppsummert nedenfor og lagt ved saken sammen med Dovre fjellstyre sin uttale i forbindelse med foreliggende søknad fra velforeningen. Foreliggende søknad er ikke sendt på ny høringsrunde.

Uttalelser:

Dovre fjellstyre har på eget initiativ behandlet foreliggende søknad og sendt inn en høringsuttalelse. De skriver:

«For vinteren 2017/2018 ønsker velforeningen å trække en annen trase. «Grasflyløypa» og «Storflyløypa» sløyfes og det prepareres i stedet en løype innenfor den svarte markeringen. Dette område har mere stabile snøforhold og terrenget er bedre egnet for oppkjøring av skiløyper. Merket løype om Langtjønn, Knartbu vil da gå ut. Utfra de registreringer som er gjort i forhold til villreinens arealbruk er det områdene ved Kuva og nord og vestover som er de mest sårbare på seinvinteren og fremover mot våren. Deler av stammen, særlig bukk, bruker områdene her ned mot bjørkeskogen som vårbeite. Vedtaket lyder: Fjellstyret har forståelse for at Skogsætrin velforening har ønske om å kunne tilby preparerte skiløyper i sitt område og mener det utfra villreinenes arealbruk er positivt at den preparerte traseen trekkes lengre østover. Skiløypa vil her bli liggende mere i le for utsyn fra Sletthø. Det ønskede området for tilrettelegging av skiløype har bedre snøforhold og et mere egnet terreng for preparering «

Villreinnemda og villreinutvalget uttalte i tidligere sak om «Grasflyeløypa» (2016) at det å få løypene lengre frem i fjellet er positivt. Videre at det er uheldig med tiltak som kan medføre økt ferdsel linn i leveområdet til villreinen og at såpass store endringer i sti – og løypenettet bør komme som ledd i revisjon av forvaltningsplanen for området, der en ser leveområdet for villreinen under ett.

I samme sak uttalte **fylkeskommunen** blant annet at området innover fra Skogsætrin og Høvringen mot Gråhøe er en av de få gjenværende større uberørte områdene som villreinen trekker inn i og "gjemmer seg" når aktiviteten i fjellet blir stor. De mente derfor at nye løyper og andre tiltak som gir økt ferdsel inn mot dette området skal unngås. Løypa mellom Skogsætrin og Storkuva ligger også i nasjonalt villreinområdet. Fylkeskommunen ville likevel ikke fraråde etablering av denne løypa, under forutsetning av at det stilles vilkår om at løypa ikke videreføres opp mot eller rundt Storkuva. Forbedring av eksisterende løype i skogen mellom Skogsætrin og Høvringen er et positivt tiltak som vil kanalisere ferdsel bort fra de sårbare villreinområdene og som er i tråd med intensjonene i regional plan for Rondane - Sølnekletten.

Fylkesmannens uttale i sak om «Grasflyløypa» viser til den svært gode dokumentasjon på villreinens arealbruk i området, både gjennom GPS-dataprojektet og supplerende overvåkning av flokkobservasjoner. De uttaler at det er derfor godt dokumentert at trekket nord-syd øst for Rondanemassivet er blitt svært marginalt eller helt opphørt. Videre uttaler de at det etter forvaltningsplanen for Rondane-Dovre (2009) er en hovedutfordring å sikre villreinens muligheter for fortsatt å benytte denne trekk-korridoren, og dermed hindre at en fra før oppsplittet villreinstamme blir ytterligere oppsplittet i to delstammer. Fylkesmannen uttalte videre at en preparering av Storflyeløypa vil være problematisk da den vil kunne

kanalisere ferdsel videre opp på Storkuva og tilrettelegge for turer lengre inn i dalen langs Ryddølsåe. Registeringer av flokkobservasjoner samt data fra GPS-merkingen viser at villreinen bruker området tett på Storkuva.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for verneområdene til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Verneformål – forskrift

Området for omsøkte tiltak ligger innenfor Rondane nasjonalpark og verneforskriftens § 2 angir følgende formål for vernet av Rondane nasjonalpark:

- *ta vare på et stort, sammenhengende og i det vesentlige urørt fjellområde*
- *ta vare på et høyfjellsøkosystem med et egenartet og variert biologisk mangfold*
- *ta vare på sentrale leveområder til villreinstammen i Rondane*
- *sikre variasjonsbredden i naturtyper som Rondaneområdet omfatter, herunder innslag av høyereliggende bjørke- og barskog*
- *bevare landskapsformer og særpregede geologiske forekomster*
- *ta vare på verdifulle kulturminner.*

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Motorferdsel er i utgangspunktet forbudt, jf. verneforskriftens § 3 pkt. 6.1, unntatt til visse formål. Forvaltningsmyndigheten kan blant annet etter verneforskriftens § 3 pkt. 6.3 b gi tillatelse til *Preparering av skiløyper i enkelte randsoner av nasjonalparken i henhold til forvaltningsplanen.*

Av hensyn til naturmiljøet eller kulturminner kan forvaltningsmyndigheten legg om eller kreve fjernet merking av stier og løyper (jf. § 3 punkt 5.6).

Forvaltningsplan

Forvaltningsplanen presiserer at begrepet «randsoner» i verneforskriften betyr i ytterkant av nasjonalparken.

Det finnes i hovedsak tre kategorier skiløyper. Hva slags kategori hvert enkelt løype tilhører og hvem som er ansvarlig fremgår i forvaltningsplanens vedlegg 23. Utover tillatt tidsrom for annonsering av løypene, er det lagt inn noen dager for selve arbeidet med både å merke og fjerne merkingen. Preparerte løyper kjøres opp regelmessig. De preparerte løypene er vanligvis også stikka. De løyper som kun blir stikka er tillatt gjennomkjørt med snøskuter etter stort snøfall og uvær for ettersyn og supplering av stikkingen. Det er ikke tillatt å preparere spor i de stikka løypene. Motorferdselen bør generelt holdes på et så lavt nivå som mulig. Løypeansvarlig må søke forvaltningsmyndighetene for tillatelse til motorisert ferdsel, og det vil gis flerårige tillatelser med vilkår. Det vil bli stilles krav om rapportering gjennom kjørebok etter endt sesong for alle løyper.

I forvaltningsplanens side 72 står det følgende om området Skogseter-Langtjønn:

«Vinter og vår står det ofte bukkeflokker i området Storkuva, Veslkuva og sørøst til Langtjønn. Det ble tidligere merket skiløype fra Skogseter opp mot Kuvene, men merkingen her har opphørt. I dag prepareres i stedet en skiløype fra Skogseter til Langtjønn videre til Knartbua tilbake til Skogseter (Knartbuløypa, nr 48 i vedlegg 18). Forvaltningsmyndigheten er av den oppfatning at denne løypa er konfliktfylt. Av hensyn til villreinen burde løypa derfor ikke tillates. Både Dovre kommune og representanter fra Skogseter har ytret klart lokalt behov for løypa og stor motstand mot nedlegging. Under høringen ble det foreslått en mindre omlegging av traseen, slik at løypen ikke gikk om Knartbua men lenger ned i terrenget (mellom Mjølrakkhaugen og Svartknarten). Tanken var at dette vil kunne gi en positiv effekt for villrein da løypa vil gå lavere i terrenget, Tilbakemeldingene på en slik omlegging var at den enten vil gi liten effekt for villrein, siden villrein i størst grad bruker området rundt Knartbua på høsten, eller at løypen omlegges enda lenger ned i terrenget for å skjerme forstringsflokker i Kuvaområdet. De fleste mente også at folk vil gå om Knartbua uansett. Resultatet er at løypen vil opprettholdes slik traseen ligger i dag av hensyn både til lokalt næringsliv og andre lokalt. Forvaltningsmyndighetene mener imidlertid at løypen skal ha samme status som Kjondalsløypa lenger sør, som også går langt inn i fjellet. Derfor vil løypen få status som en stikka løype.

Knartbuløypa er plassert i forvaltningsplanens kategori 2, som sier: "Stikka løype – merking tillatt annonsert fra 10. februar til 2. påskedag. Stikker kan settes ut to dager før og samles inn senest 4 dager etter tillatt annonseringsperiode."

Det kan gis flerårige tillatelser med krav om årlig rapportering gjennom kjørebook.

Naturmangfoldloven

En omgjøring av deler av en stikka skiløype til preparert skiløype er ikke forankret i verken verneforskrift eller forvaltningsplan, og en slik søknad må derfor vurderes etter naturmangfoldlovens (nml) § 48 første alternativ som åpner for dispensasjon for tiltak som ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig. Begge vilkår må være oppfylt dersom en dispensasjon skal kunne gis. Det følger ikke av dette at dispensasjon må gis dersom vilkårene er oppfylt. Skjønn og nærmere retningslinjer fra overordnet myndighet spiller også inn. Dispensasjonsbestemmelsen i § 48 kan ikke brukes for å utvide rammene gitt i vernevedtaket. Bestemmelsen er en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette eller spesielle tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet.

I tillegg til behandling etter verneforskrift og retningslinjer i forvaltningsplan samt nml § 48, må søknaden også vurderes etter de miljørettslige prinsippene nedfelt i nml §§ 8-12 (kunnskapsgrunnlag, føre-var prinsippet, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder), jmfør § 7.

Presedens

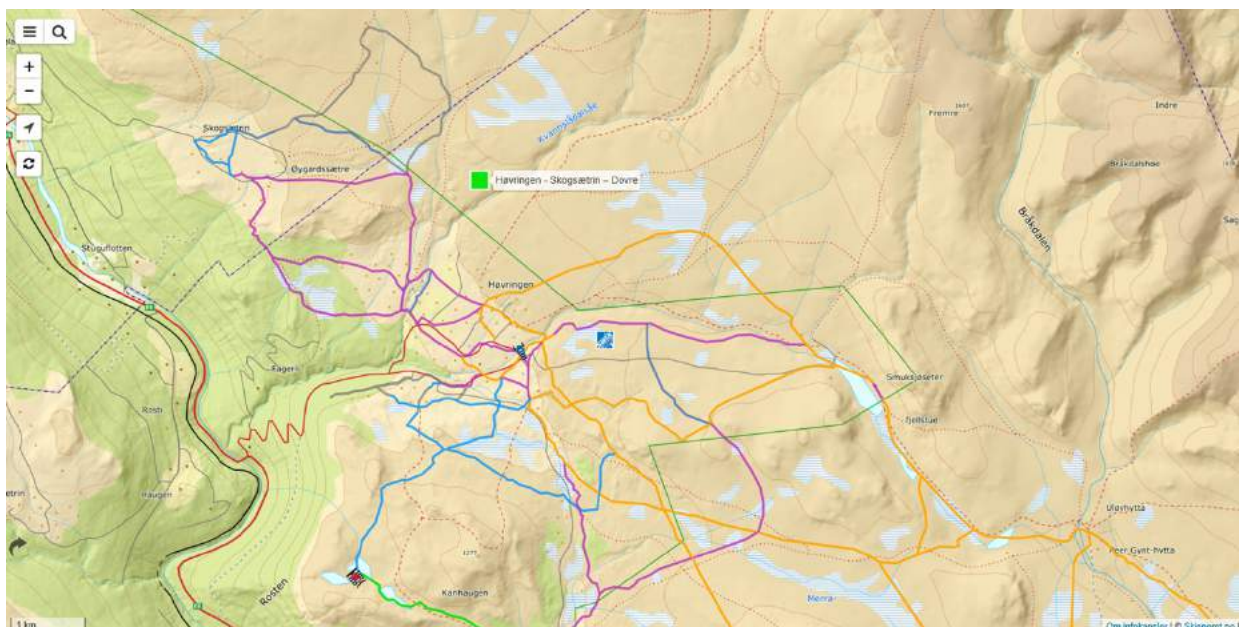
Nye stier/løyper eller endring av løypestatus i henhold til forvaltningsplanen uten at dette har hjemmel i § 3, punkt 5.6, vil kunne skape forventninger hos reiseliv og andre om at sti/løypenettet i forvaltningsplanen kan endres i enkeltområder. Slike enkeltvis endringer vil kunne skape uheldige presedens virkninger og vil gjøre det vanskelig å se endringenes virkninger under ett.

Vurdering

I søknaden som nå foreligger fra Skogsætrin Velforening, ønsker velforeninga å kjøre opp en preparert løype som delvis følger den eksisterende stikkaløypa via Langtjønn til Knartbu (Knartbuløypa). Løypa omfatter samtidig deler av alternativ 3 der nasjonalparkstyret tidligere har avslått å tillate preparering. Hovedendringen i foreliggende søknad er at traseén ikke går vestover mot Grasflye/Storkuva. Den omsøkte traseen er vist som lilla strek i figur 2 ovenfor. Sekretariatet oppfatter at velforeningen heller ikke ønsker å preparere «Storflyløypa» som ligger utenfor nasjonalparken.

Nasjonalparkstyret har tidligere gikk avslag på preparering av «Grasflyeløypa» (tilnærmet alternativ 3) og andre løyper som har vært omsøkt (løype nr 1 og nr 2 se figur 1). Det ble i nasjonalparkstyret åpnet for at en kunne preparere en skiløype vest for rød strek 4 (se figur 1). Arbeidsutvalget gav tillatelse til at en slik prøveløype ble oppkjørt i 2017. Som foreliggende søknad beskriver var denne løypa (Vabue-løypa) i brukbar stand både i vinterferien og påskeferien og ble godt mottatt på Skogsætrin, selv om den ble oppfattet som noe kort (ca 5 km). Vabue-løypa ble også preparert i forbindelse med vinterferien 2018.

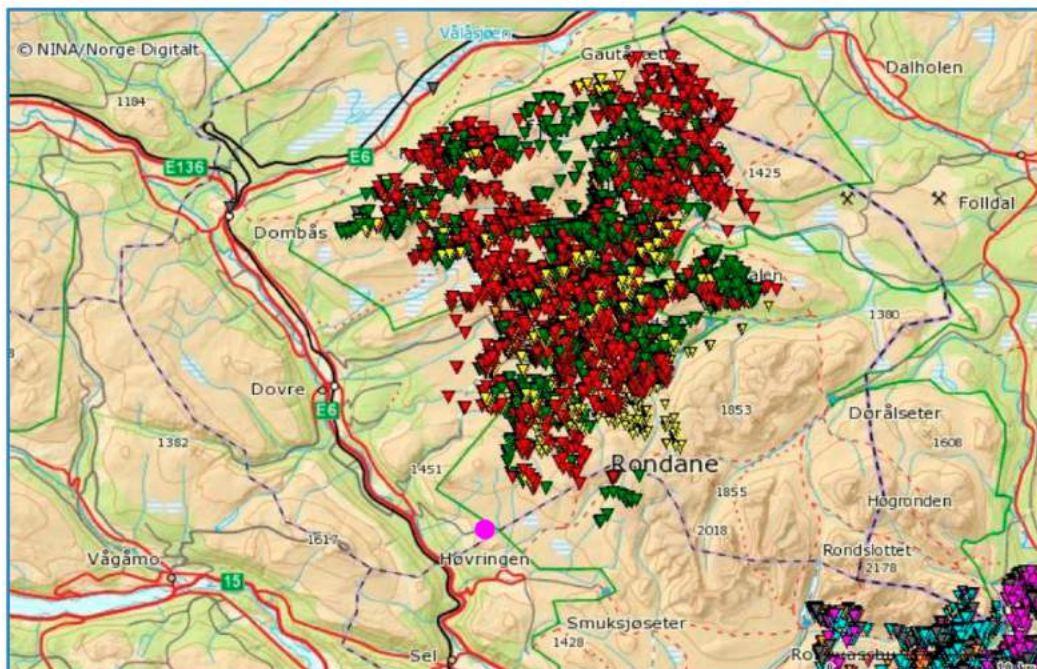
Sekretariatet viser til at i forvaltningsplanprosessen for de store verneområdene i Rondane gikk Knartbuløypa fra å være en preparert løype til kun å bli en stikka løype (merking tillatt fra ca. 10. februar til 2.påskedag). Denne endringen ble begrunnet i villreinhensyn, og sett i sammenheng med at det ble åpnet for mer skiløyper sørøst for Høvringen. Det ble også vektlagt at det preparerte løypenettet rundt Høvringen er tilgjengelig fra Skogsætrin. Figur 3 nedenfor viser dagens tilgjengelige, preparerte skiløyper i området og er hentet fra skisporet.no.

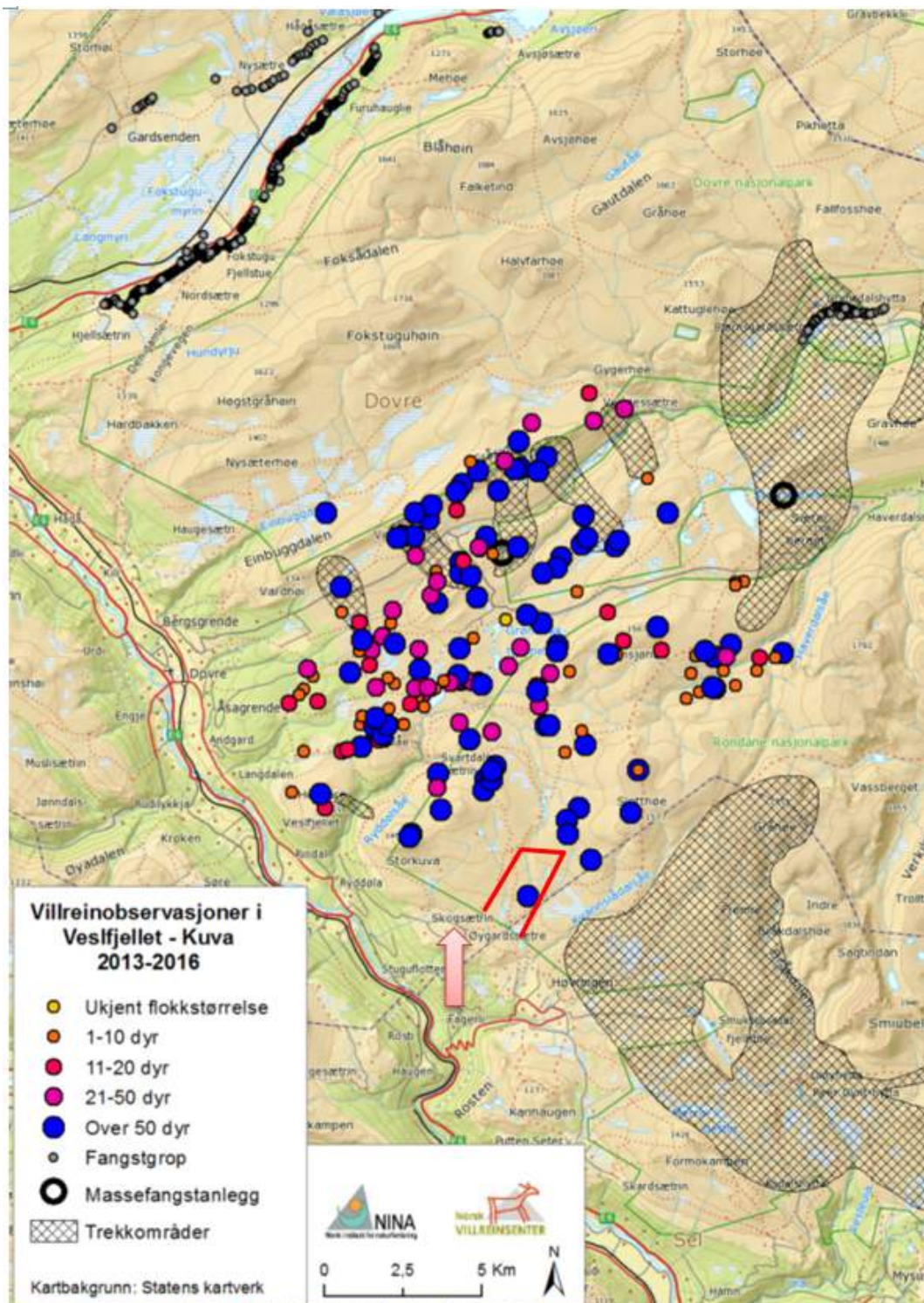
Figur 3: Dagens preparerte skiløypenett i området (Kilde: skisporet.no)

Forvaltningsplanen beskriver at det vinter og vår ofte står bukkeflokker i området Storkuva, Veslkuva og sørøst til Langtjønn. Kunnskapen om villreins arealbruk som har kommet etter at forvaltningsplanen ble godkjent i 2009, har også vist at simleflokker bruker områdene

nordvest og øst for Langtjønn om vinteren. GPS prosjektet « Registreringer av villreinen sin områdebruk innen Gråhø/Tjønnerfjellet i Nord-Fron og Sør-Fron og i Veslefjellet/Kuva i Dovre» har siden 2013 inkludert Veslefjell/Kuva. I NINA- rapporten fra 2016 står følgende: «Heile området blir nytta av rein i større eller mindre grad (figur 3, 4). Bukkeflokkar er gjerne lokalisert til områda frå Einsethø - Grønbakken og ned mot skoggrensa heile våren og forsommaren. Registreringane viser at mykje bukk trekkjer etter dalane innover mot Raudhammerdalen/Djupdalen etter kvart som det blir fritt for snø. Frå midten av august er det helst blandingsflokkar som er registrert innan fokusområdet. Utover hausten og framover etterjuls vinteren blir områda Kuva – Hornsjøhø og framover Botten brukt jamnleg av heile bestanden, og dette mønsteret har ein sett i fleire år. Under kalvinga frå midten av mai blir områda på baae sider av Grimsdalsvegen frå Vegaskillet og innover mot Gygerhø nytta. Samla sett er det i hovudsak bukkeflokkar som oppheld seg i områda Veslfjellet – Kuva fra april/mai til august».

Figur 4: Merka simler, januar tom. april 2012-2016. Skogsætrin markert med lilla prikk

Figur 5. Utbredelse av flokkobservasjoner fordelt på flokkstørrelse i Kuva-Gråsida i perioden 2013-2016, NINA. Rød pil viser Skogsætrin og rød strek viser område for omsøkt preparerte trasé

I saksutredningen fra avslaget gitt velforeningen i forbindelse med 3 alternative løypetraseéer (behandlet i styret den 4. mars 2016) står det:

«Alternativ 2 er lagt så langt inn i Kvannslådalen at en preparert løype inn hit vil gjøre områdene Gråknarten/Svartknarten og videre inn mot Sletthø mer tilgjengelig, noe som ikke er ønskelig i forhold til villrein. Det samme gjelder alternativ 3, men denne er i tillegg lagt så langt opp mot Kuva at den også vil være konfliktfylt i forhold til bruk av dette området».
(sekretariates understrekning).

Endringen i foreliggende søknad er at omsøkte prøvetrasé ikke går mot Grasflye/Storkuva. Omsøkt løype vurderes i likhet med tidligere å være konfliktfylt. Sekretariatet vurderer at å erstatte dagens stikka Knartbuløype med omsøkte preparerte trasé ikke gir en ønsket gevinst i forhold til villreins trekk nord- sør på vestsiden av Rondemassivet, slik en løypeerstatning lengre vest i tråd med tidligere vedtak vil kunne gjøre. Området den ønskede preparerte løypa blir liggende er i noen grad sammenfallende med dagens stikkaløype, men går ikke like langt inn til Langtjønn. En preparert løype vil uansett føre til at en kommer seg hurtigere inn i terrenget og innebærer dermed en utvidet dagsturradius. Dette vil kunne medføre økt ferdsel inn i villreins leveområder, noe som er uheldig. Velforeningen ønsker å preparere løypa fra første snøfall og også kunne kjøre løypa etter påske. Dette innebærer i tillegg en vesentlig utvidelse av sesongen. For å holde en preparert løype oppkjørt så langt til fjells vil dette også kreve hyppig motorisert ferdsel i forhold til det som er tilfelle ved en stikkaløype som kun er tillatt gjennomkjørt med snøskuter etter stort snøfall og uvær for ettersyn og supplering av stikkingen.

Preparerte løyper mot Storkuva anses også problematisk for villreinen. Nasjonalparkstyrets forvaltningsmyndighet ligger innenfor nasjonalparkens grenser, og skiløyper utenfor nasjonalparken tilligger ikke styrets forvaltningsområde. Det er uklart for sekretariatet hvorvidt en løype som omtales som «Storflyeløypa» prepareres pr. i dag, men skiløypekart på Dovre kommunes hjemmesider viser ikke denne løypa, det gjør heller ikke skisporet.no.

All preparering av skispor over skoggrensen i dette området i nasjonalparken, kan potensielt være negativt for verneformålet (å ta vare på et stort, sammenhengende og i det vesentlige urørt fjellområde) og deler av verneverdiene (sentrale leveområder for villreinen i Rondane) i nasjonalparken. Sekretariatet vurderer derfor omsøkt tiltak ikke oppfylder de to vilkårene som § 48 oppstiller for at dispensasjon skal kunne gis. Tiltaket vurderes å kunne påvirke villreinen på en negativ måte.

Rapporten og søknaden fra velforeningen omtaler erfaringer med preparering av Vabue-løypa i 2017 som ligger vest for rød strek 4 i figur 1. Sekretariatet vurderer at en fortsatt preparering av Vabuløypa mot at stikkaløype til Langtjønn ikke stikkes, vil være positiv for villreins trekk nord-sør på vestsiden av Rondemassivet og føre til en minsket belastning av områder. Sekretariatet vurderer at gevinsten med å ta den stikka Knartbuløypa ut av bruk, er større enn de potensielt negative konsekvensene ved å kjøre opp Vabuløypa. I tillegg viser rapporten fra velforeningen at Vabuløypa fungerte tilfredsstillende både vinter- og påskeferie 2017. Sekretariatet vil derfor tilrå at nasjonalparkstyret gir dispensasjon med tilsvarende vilkår som i arbeidsutvalgets vedtak av 16. januar 2017. Nasjonalparkforvalter mener at tidspunkt for tillatt oppkjøring i prøveordningen for 2018 må begrenses til tidsperioden løypa

til Langtjønn har vært stikka, dvs fra 10. februar til 2. påskedag. I 2018 er 2.påskedag den 2.april.

Dersom Vabuløypa også er aktuell å preparere vinteren 2019 vurderer sekretariatet at det kan være hensiktsmessig å se på om det er rom for å kjøre gjennom løypa for å lage god såle tidligere enn 10. februar.

Kunnskapsgrunnlaget (jf. nml § 8) for området anses å være god. Når det gjelder villrein foreligger NINA Rapport 1013, Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009-2014 og NINA Rapport 339 fra 2008 som oppsummerer kunnskapsstatus og leveområde, samt tilhørende kart utarbeidet i forbindelse med arbeid med ny regional plan for villreinen i Rondane og Sølknkletten. NINA Rapport 551 utreder konflikten mellom villrein og menneskelig ferdsel i området. NINA årsrapport 2016 fra prosjektet «Registrering av villreinen sin områdebruk innan Gråhø/Tjønnseterfjellet i Nord Fron og Sør-Fron og i Veslefjellet/Kuva i Dovre» gir også kunnskap om villreinens bruk av området.

Den samla effekten av å erstatte den stikka, men upreparerte Knartbuløypa med en preparert løype på deler av samme trasé er uviss og kan føre til økt ferdsel. Sekretariatet mener derfor at føre-var prinsippet (nml § 9) bør legges til grunn i saken. I forhold til økosystem-tilnærming og samlet belastning, mener sekretariatet at en preparering av deler av dagens stikka løype Langtjønn,- Knartbu vil føre til økt menneskelig bruk og at dette igjen vil føre til en økt belastning av området (nml §10). Nml § 11 og nml § 12 regnes som ikke relevant i denne saken.

Konklusjon

Sekretariatet vurderer at å erstatte dagens stikka Knartbuløype med omsøkte preparerte trasé ikke gir en ønsket gevinst i forhold til villreinens trekk nord- sør på vestsiden av Rondemassivet, slik en løypeerstatning lengre vest i tråd med tidligere vedtak vil kunne gjøre. En preparert løype vil uansett føre til at en kommer seg hurtigere inn i terrenget og innebærer en utvidet dagsturradius. Dette vil kunne medføre økt ferdsel inn i villreinens leveområder, og kunne gi negativ påvirkning på villrein.

Sekretariatet vurderer med bakgrunn i ovenstående at omsøkt tiltak vil kunne påvirke verneverdiene nevneverdig og at vilkår for å gi dispensasjon ikke er til stede.

Sekretariatet tilrår at det gis dispensasjon med vilkår for preparering av fjorårets prøvetrasé, Vabueløypa, som allerede er oppkjørt, også i 2018. Vilkåret om å ikke stikke løypa til Langtjønn er vesentlig i en slik dispensasjon.

Dovre kommune

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre

Deres referanse

Dato 30.09.2016

Vår referanse 2016/5452-3 444 HKL

Saksbehandler Harald Klæbo, tlf. 61 26 60 56

Avdeling Miljøvern avdelingen

Høring - Motorferdsel i utmark - Preparering av skiløyper på Skogsætrin - Skogsætrin velforening

Det vises til oversendelse fra kommunen av 12. august 2016, med vedlagt søknad fra Skogsetrin velforening. I e-post av 12. september har Fylkesmannen fått utsatt høringsfrist til utgangen av uke 40 (7. oktober). Dovre kommune sender ut saken på høring også på vegne av nasjonalparkstyret for Rondane-Dovre.

Søknaden

For å få løyper med bedre snø sikkerhet og bedre kvalitet søkes det om nye løypetraseer mellom Skogsætrin i Dovre og Høvringen i Sel kommune:

«1. En ny ca. 6 km lang skiløype, Grasflyeløypa i nasjonalparken. Denne løypa vil kunne erstatte Knartbuløypa. Traséen er lagt langs terrasser i terrenget i områder med erfaringsmessig gode snøforhold. Løypa må kunne kjøres med snøscooter og noen ganger med stor preppemaskin for å lage såle og gode spor. Det bør gjøres minst mulig grunnarbeid på denne traséen.

2. En ny ca. 8 km lang skiløype, Storflyeløypa, fra krysset nord for Vardhøe til foten av Storkuva nord for Storflye. Løypa går utenfor nasjonalparken, og følger hovedsakelig terrasser i terrenget. Denne løypa må kunne kjøres med både snøscooter og stor preppemaskin for å lage såle og gode spor. Det må gjøres begrenset grunnarbeid langs denne traséen.

Velforeningen «ønsker å starte prepareringen av løypene så tidlig på sesongen som mulig, gjerne før jul om snøforholdene tillater det. Det er viktig for løypekvaliteten at det blir satt en såle med snøscooter og løypemaskin så raskt som mulig, da det erfaringsmessig ofte er lite snø i området og ny snø blåser bort på rabber og andre utsatte områder. Vi søker om å kunne preparere løypene fram til minst en uke etter påske».

Det er i et av kartene som er vedlagt søknadspapirene også tegnet inn en mulig framtidig løypekrysning av Kvannslådalen.

Vurdering og uttalelse

Hovedutfordringen ved tilrettelegging for ferdsel og tilrettelegging for skiløper i dette området er knytta til hensynet til bevaring av villreinsens leveområder. Naturmangfoldloven setter egne krav til vurdering av samlet belastning et økosystem blir utsatt for i alle saker (§ 10).

Villreinen i Rondane over de siste ca. 50 årene har fått leveområdet sitt betydelig krympet og fragmentert, spesielt i forhold til vinterbeite. Av det mest bekymringsfulle er at delbestanden Rondane Nord er i praksis nå er oppsplittet i to del-bestander. Årsakene til dette er ikke en enkelt faktor, men summen av mange tiltak og inngrep som har gjort forstyrrelsene for store for at villreinen bruker og trekker mellom områdene.

Det foreligger i dag svært god dokumentasjon på villreinsens arealbruk i området, både gjennom GPS-dataprojektet og supplerende overvåkning av flokkobservasjoner¹⁻³). Det er derfor godt dokumentert at trekket nord-syd øst for Rondanemassivet er blitt svært marginalt eller helt opphørt. Fylkesmannen har fått oversendt saksframstilling i denne saken for Villreinnemnda for Rondane og Sølknletten. Her har sekretariatet synliggjort villreinsens arealbruk i området mer i detalj og vi viser til denne. Vi har gjengitt kartutsnitt herfra i vedlegg.

Etter forvaltningsplanen for Rondane-Dovre (2009) er det *en hovedutfordring å sikre villreinsens muligheter for fortsatt å benytte denne trekk-korridoren, og dermed hindre at en fra før oppsplittet villreinstamme blir ytterligere oppsplittet i to delstammer.*

Nasjonalparkstyret har gjennom godkjenning av besøksstrategien for Rondane nasjonalpark (2015) slått fast at en skal jobbe for å få dette trekket tilbake. I denne sammenheng er det svært viktig at en i områdene innenfor Høvringen og Skogsætrene ikke får mer menneskelig ferdsel, spesielt vinterstid.

Grasflyløypa

Nasjonalparkstyret for Rondane Dovre avsto den 4. mars 2016 søknad om preparering av Knartbuløypa, men signaliserte da at en kunne se på et alternativ for utprøving med en preparert skiløpe lagt sørøst for «strek 4» i figur 1 i vedlegg. Da mot at stikkingen av «Knartbuløypa» ble tatt bort. Pga. snømangel ble ikke tiltaket utprøvd i 2016.

Den omsøkte «Grasflyløypa» er lagt *betydelig lenger inn* enn de avgrensingene nasjonalparkstyret satte i sitt vedtak. Etter det vi kan se er traseen nokså identisk med et av de alternativene som nasjonalparkstyret ga avslag på den 4. mars 2016. En preparering av skiløype etter denne traseen vil legge til rette for økt ferdsel inn i et område hvor det er en målsetting å bedre mulighetene for at villreinen trekker. Den vil gjøre det lettere for flere og ha løypa som utgangspunkt for turer videre og enda lengre inn i villreinsens leveområde. I tillegg kommer forstyrrelsene som selve motorferdselen for å holde løypa preparert innebærer. En positiv effekt kan oppnås ved nedlegging av kvistaruta til Knartbua, men den totale virkningen vurderes som negativ for villreinen. Dette fordi vi mener at den negative effekten av en ny preparert løype så pass langt inn i fjellet er større enn den positive effekten av nedleggelse av Knartbuløypa. I tillegg tror vi at selv om Knartbuløypa ikke lenger blir kvistet, er traseen så pass etablert at mange nok vil bruke Knartbua som turmål uansett.

Det er etter verneforskriftene for Rondane ikke tillatt med løypepreparering i nasjonalparken. Tiltaket må derfor vurderes etter § 48 (*dispensasjon fra vernevedtak*). I og med at tiltaket vil påvirke verneverdiene (villreinen) i nasjonalparken nevneverdig, er ingen av de to av vilkårene for å kunne gi tillatelse etter naturmangfoldlovens § 48, første alternativ, tilstede. Dermed vil det heller ikke være hjemmel til å tillate tiltaket innenfor nasjonalparken.

Nytt krysningspunkt over Kvannslådalen

De samme vurderinger som for «Grasflyeløypa» ovenfor.

Storflyeløypa

Den omsøkte traseen for denne ligger utenfor nasjonalparken, men berører nasjonalt villreinområde (fig 3.). Det er i prinsippet positivt med løyper som kanalisere ferdselen langs med og utenfor villreinens bruksområder. En preparering av Storflyeløypa vil likevel være problematisk da den vil kunne kanalisere ferdsel videre opp på Storkuva og tilrettelegge for turer lengre inn i dalen langs Ryddølsåe. Registeringer av flokkobservasjoner gjort i 2013-15 ³⁾ (fig 4-6) samt data fra GPS-merkingen viser at villreinen bruker området tett på Storkuva.

I samband med rulleringen av forvaltningsplanen for Rondane-Dovre (2009) ble det gjort helhetlig vurdering av mange tiltak samlet for å redusere forstyrrelser og bedre livsvilkårene for villreinen. Tilrettelegging for friluftsliv i forhold til verneformålet vil automatisk være et tema ved neste gangs revisjon.

Ola Hegge e.f.
fung. avdelingsdirektør

Harald Klæbo
senioringeniør

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift.

Henvisninger:

¹⁾NINA Rapport 339 (2008) «Villreinen i Rondane-Sølnkletten. Kunnskapsstatus og leveområde»,

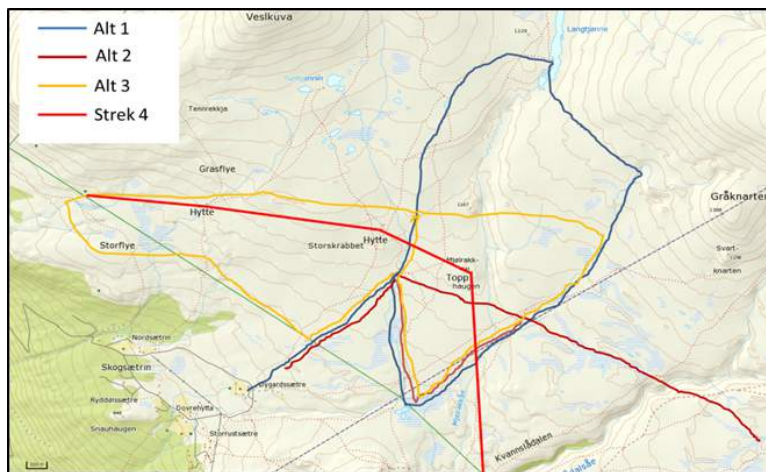
²⁾NINA Rapport 1013 (2014) «Villrein og ferdsel. Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009-2014»

³⁾ «Registrering av villreinen sin områdebruk innan Gråhø/Tjønnsseterfjellet i Nord-Fron og Sør-Fron og i Veslefjellet/Kuva i Dovre. Årsrapport 2015».

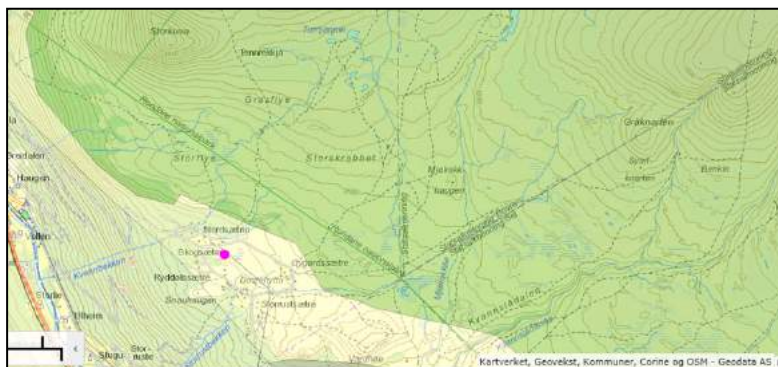
Vedlegg, kart:

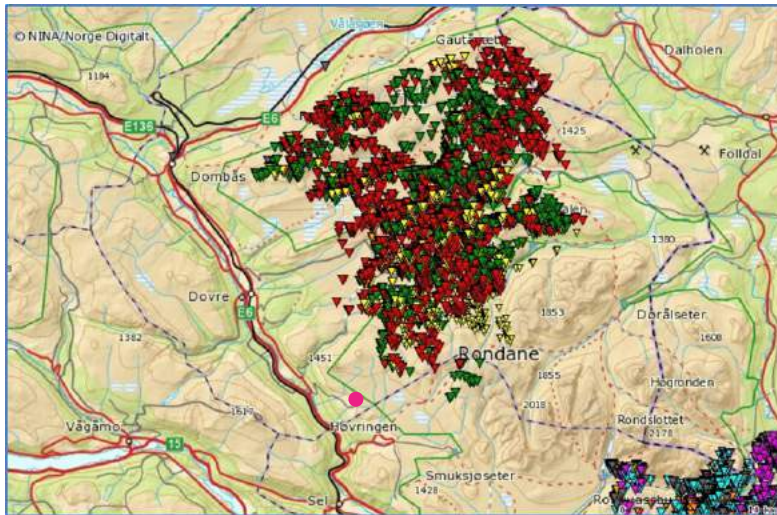
Figur 1. Omsøkte skiløyper. De orange løpene er tidligere stikkaløyper som nå søkes preparert.

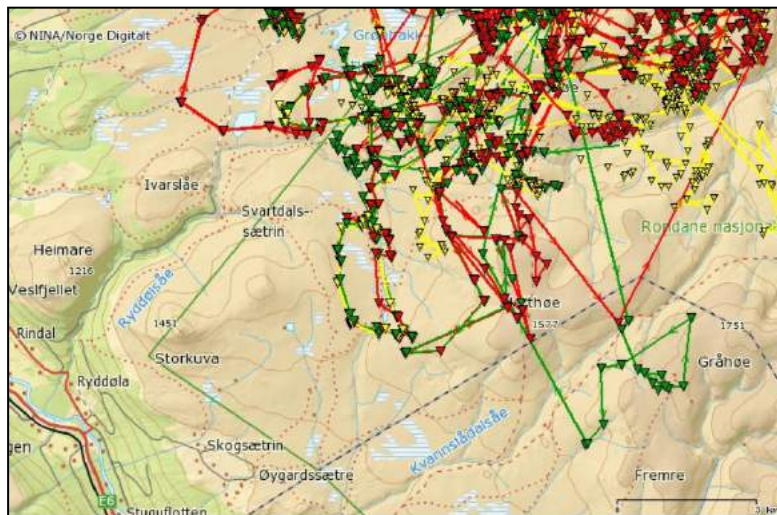
Figur 2. Kart som viser traséene 1-3 hvor nasjonalparkstyret ga avslag 04.03.2016 og rød strek 4 hvor nasjonalparkstyret tillot oppkjøring av skiløyper med spor vest for denne som prøveordning påsken 2016

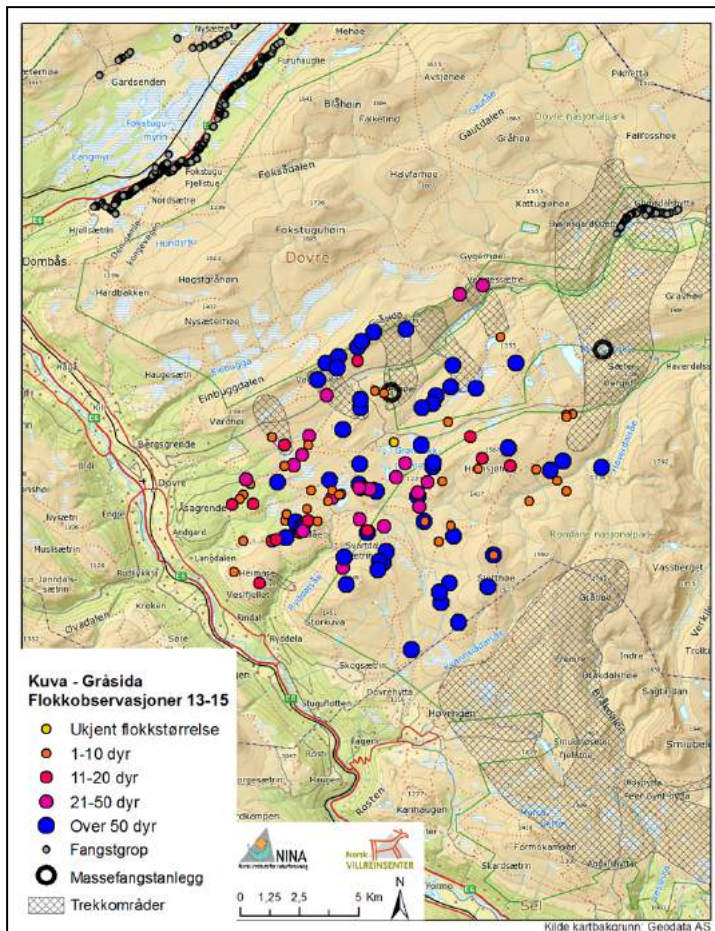
Figur 3. Utsnitt fra Regional Plan Rondane SørInkletten. Nasjonalt villreinområde er markert som mørkegrønn.

Figur 4. Merka simler, januar tom. april 2012-2016. Skogsætrin markert med lilla prikk

Figur 5. Merka simler, januar tom. april 2012-2016

Figur 6. Flokkobservasjoner fordelt på flokkstørrelse i Kuva-Gråsida 2013-2015.

Kilde: Registrering av villreinen sin områdebruk innan Gråhø/Tjønnseterfjellet i Nord-Fron og Sør-Fron og i Veslefjellet/Kuva i Dovre. Årsrapport 2015.

VILLREINNEMNDA FOR RONDANE OG SØLNKLETTEN

PROTOKOLL FRA MØTE 4/2016

Dato: 29.09.2016

SAK 2016/30 DOVRE KOMMUNE – PREPARERING AV SKILØYPER PÅ SKOGSÆTRIN

SAKSOPPLYSNINGER

Skiløypenettet ved Skogsætrin i Dovre kommune har vært diskutert i flere år. Det tas derfor innledningsvis med noen momenter fra tidligere prosesser.

Figur 4. Lokalisering av Skogsætrin (lilla prikk)

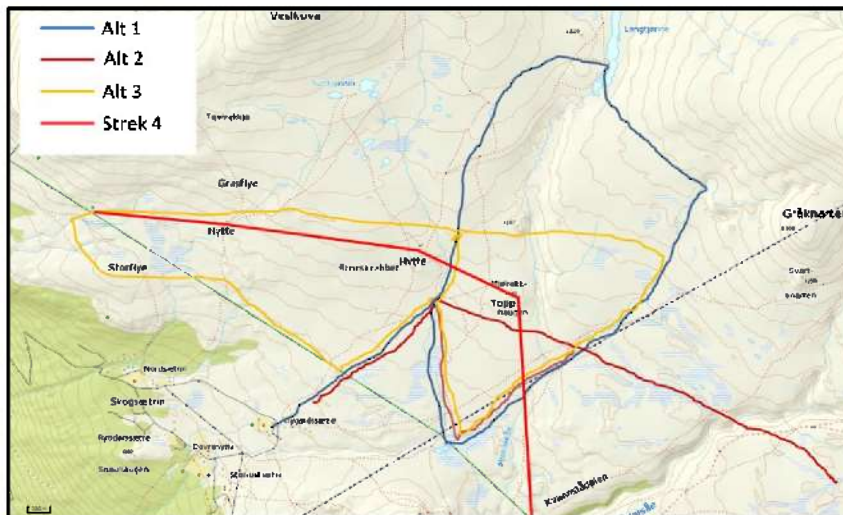
Tidligere prosesser rundt løypepreparering i området

I forvaltningsplanprosessen for de store verneområdene i Rondane gikk Knartbuløypa (se figur 6) fra å være en preparert løype til kun å bli en stikka løype (merking tillatt fra ca. 10. februar til 2. påskedag). Denne endringen ble begrunnet i villreinhensyn, og sett i sammenheng med at det ble åpnet for mer skiløyper sørøst for Høvringen. Det ble også vektlagt at det preparerte løypenettet rundt Høvringen også er tilgjengelig fra Skogsætrin.

I henhold til saksframlegg for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre (2016/208-2) ble det i 2012 søkt nasjonalparkstyret om det som på figur 5 tilsvarer alternativ 2. Fortsatt i henhold til saksframlegget, etterlyste villreinutvalget og villreinnemnda da en mer helhetlig vurdering av løypenettet i området, og var negative til å behandle saken som en enkeltsak da traséen er konfliktfylt i forhold til villreininteressene (i følge protokollene fra styremøtene i villreinnemnda ble saken ikke diskutert på noe styremøte).

Skogsætrin velforening søkte i mars i 2016 om preparering av flere alternative traséer innover i fjellet fra Skogsætrin. Rondane-Dovre nasjonalparkstyre avsto 09.03.16 alle disse alternative traséene, men åpnet samtidig for prøvetraséer nærmere Skogsætrin: «Hvis det er et alternativ for søker å preparere skispor enda lengre ut mot nasjonalparkgrensen i henhold til diskutert kart, vil nasjonalparkstyret legge til rette for en prøveordning med en slik oppkjøring påsken 2016». Etter ny søknad fra

velforeningen ga nasjonalparkstyret tillatelse til bruk av tråkkemaskin til prøvetrasé innenfor Skogsættra. Ett av vilkårene for tillatelsen var at «Søker må innen 1. juni 2016 gi en tilbakemelding til nasjonalparkstyret om de ønsker å videreføre denne ordningen fra og med vinteren 2017, forutsatt at dagens stikka løype til Langtjønn (dvs. Knartbuløypa) tas ut av bruk». Det ble også satt som vilkår at traséen kun skulle anlegges vest for «Strek 4» i figur 5. Pga. lite snø ble imidlertid prøveprepareringen ikke gjennomført påsken 2016.

Figur 5. Kart som viser traséene 1-3 hvor nasjonalparkstyret ga avslag 04.03.2016 og rød strek 4 hvor nasjonalparkstyret tillot oppkjøring av skiløype med spor vest for denne som prøveordning påsken 2016

Søknad til behandling

Skogsættrin Velforening har 07.08.2016 på ny søkt Nasjonalparkstyret for Dovre-Rondane etter verneforskriften og Dovre kommune etter lov om motorferdsel i utmark for å preparere skiløyper ut fra Skogsættrin i Dovre kommune (se figur 6). Dovre kommune har på vegne av kommunen og nasjonalparkstyret sendt saken på høring til Villreinnemnda for Rondane, Villreirutvalget for Rondane, Oppland fylkeskommune og Fylkesmannen i Oppland.

Søknaden om nye løyper omfatter i hovedsak alt. 3 fra søknaden i mars 2016, men løypa på nedsida av Storukva (Storflyeløypa) er trukket lengre nord i søknaden som nå er til behandling.

Figur 6. Traséer for foreslåtte nye skiløyper på Skogsætrin, hentet fra søknaden
Søknaden omfatter:

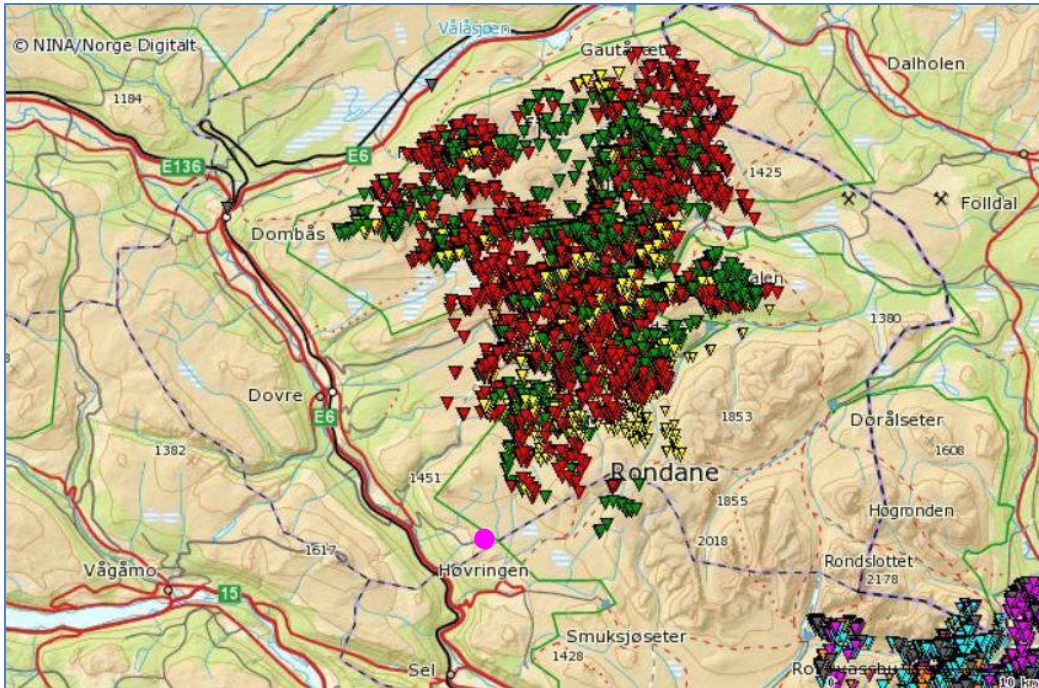
1. En ny ca. 6 km lang skiløype, Grasflyeløypa, i nasjonalparken. Denne løypa vil kunne erstatte Knartbuløypa. Traséen er lagt langs terrasser i terrenget i områder med erfaringsmessig gode snøforhold. Løypa må kunne kjøres med snøscooter og noen ganger med stor preppemaskin for å lage såle og gode spor. Det bør gjøres minst mulig grunnarbeid på denne traséen.

2. En ny ca. 8 km lang skiløype, Storflyeløypa, fra krysset nord for Vardhøe til foten av Storkuva nord for Storflye. Løypa går utenfor nasjonalparken, og følger hovedsakelig terrasser i terrenget. Denne løypa må kunne kjøres med både snøscooter og stor preppemaskin for å lage såle og gode spor. Det må gjøres begrenset grunnarbeid langs denne traséen.

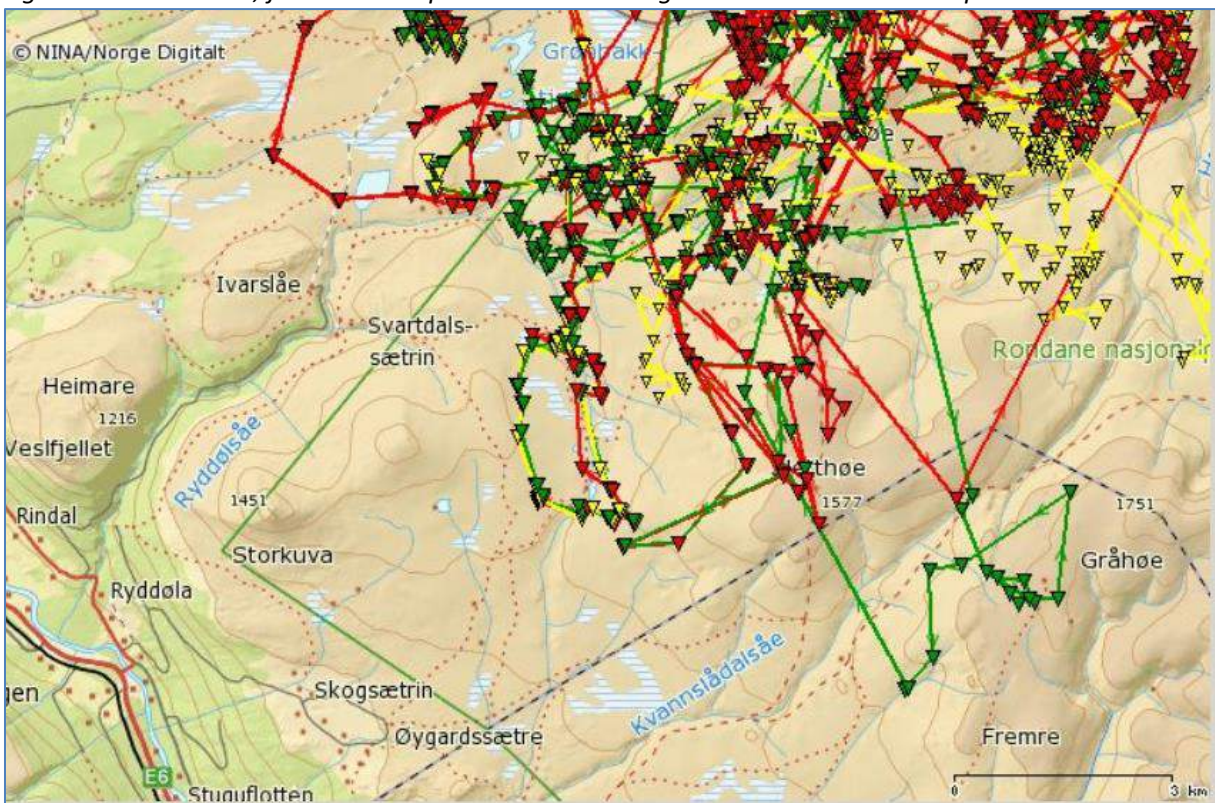
Velforeningen «ønsker å starte prepareringen av løypene så tidlig på sesongen som mulig, gjerne før jul om snøforholdene tillater det. Det er viktig for løypekvaliteten at det blir satt en såle med snøscooter og løypemaskin så raskt som mulig, da det erfaringsmessig ofte er lite snø i området og ny snø blåser bort på rabber og andre utsatte områder. Vi søker om å kunne preparere løypene fram til minst en uke etter påske».

Villreinens arealbruk

GPS-data (dyreposisjon.no) viser at Skogsætrene ligger i ytterkanten av beiteområdene for simler i perioden januar-april. Vinterområdet som er brukt de siste årene er omlag 20 x 20 km (figur 7). Detaljkart viser at det har vært simler ned mot Langtjønne/Knartbua (figur 8). Avstanden fra Skogsætrin til nærmeste GPS-registrering er ca. 3.5 km.

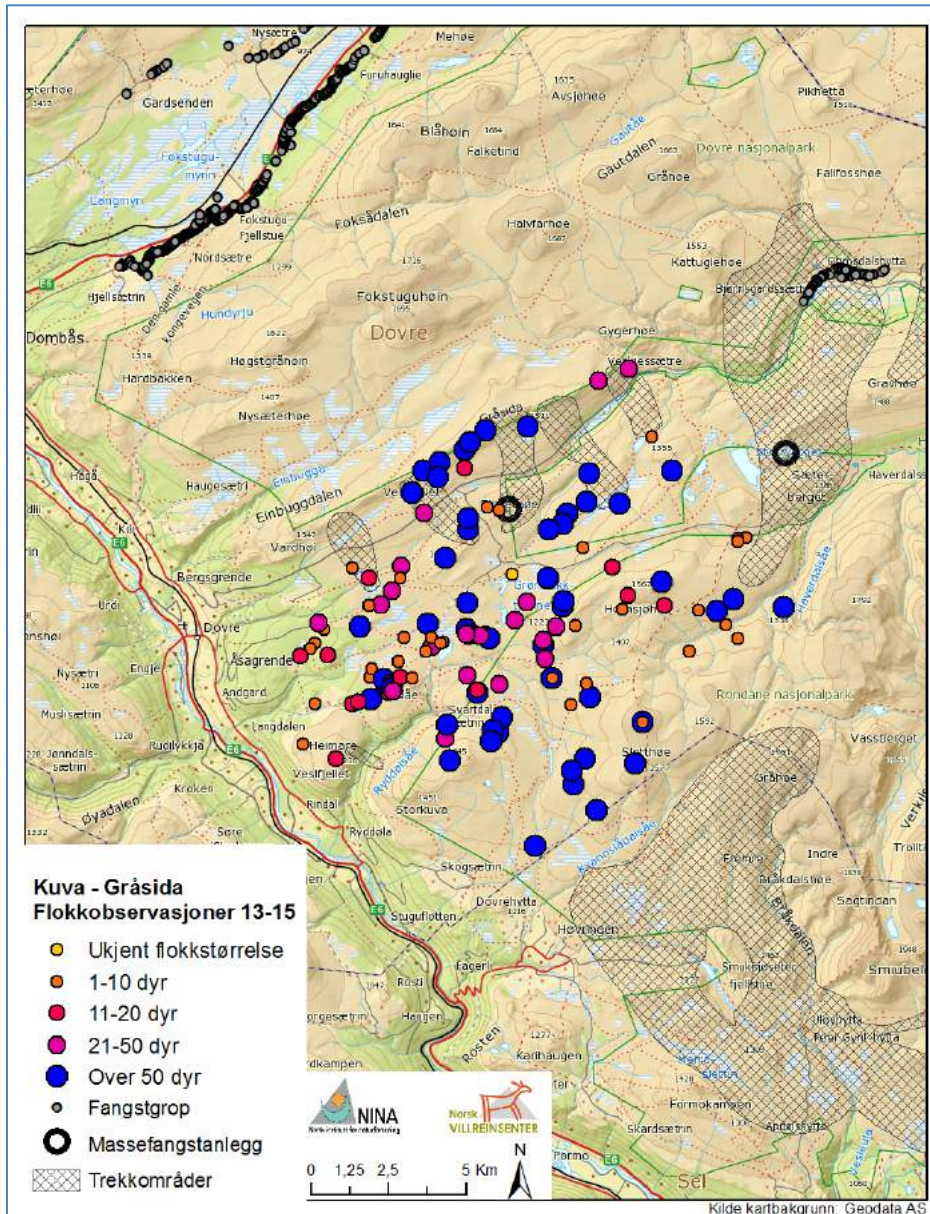
Figur 7. Merka simler, januar tom. april 2012-2016. Skogsætrin markert med lilla prikk

Figur 8. Merka simler, januar tom. april 2012-2016

Som et supplement til GPS-registreringene av simler blir det gjennomført systematiske registreringer av villreinen sin arealbruk i to områder; Gråhø/Tjønnseterfjellet og Veslefjellet/Kuva i Dovre. Gjennom observasjonsstudier har en her kartlagt også bukkeflokker. I Veslefjellet/Kuva-området startet registreringene i 2013. Resultatene av registreringene for 2013-2015 er vist i figur 9. Merk at

dette er registreringer for året som helhet, ikke kun vintersesongen. I notatet står det imidlertid følgende: «Utover høsten og framover etterjuls vinteren brukes områdene Kuva-Hornsjøhø og fremover Botten jevnlig som beiteområde av hele stammen. Denne bruken av beiteområdene har vært observert gjennom flere år».

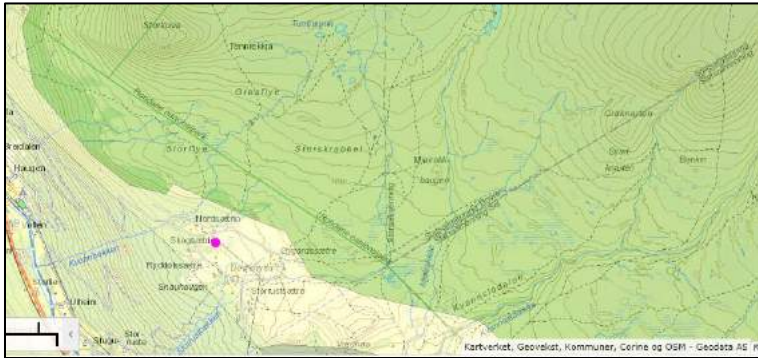
Figur 9. Flokkobservasjoner fordelt på flokkstørrelse i Kuva-Gråsida 2013-2015.

Kilde: Registrering av villreinen sin områdebruk innan Gråhø/Tjønnseterfjellet i Nord-Fron og Sør-Fron og i Veslefjellet/Kuva i Dovre. Årsrapport 2015.

Forholdet til Regional plan for Rondane-Sølnkletten

Skogsætrin ligger Buffersone, sone 2, men løypenettet det nå søkes om å preparere ligger innenfor nasjonalt villreinområde, sone 1. Her sier retningslinjene bl.a.:

Type ferdsel og omfang av ferdselen må vurderes konkret i forhold til villreins bruk av områdene til ulike tider av året. Merkede stier og løyper legges utenom de mest sårbare områdene. All ferdsel bør unngås nær villrein i kalvingstid. I områder uten vinterbeite for villrein er tilrettelegging for ferdsel og aktiviteter vinterstid uproblematisk i forhold til villrein.

Figur 10. Utsnitt fra Regional Plan Rondane Sølnkletten. Nasjonalt villreinområde er markert som mørkegrønn.

VURDERING

Kunnskapsgrunnlaget om villreins arealbruk i området er godt gjennom registreringene som er gjennomført siden 2007; NINA Rapport 339 (2008) «Villreinen i Rondane-Sølnkletten. Kunnskapsstatus og leveområde», NINA Rapport 1013 (2014) «Villrein og ferdsel. Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009-2014» og «Registrering av villreinen sin områdebruk innan Gråhø/Tjønnsseterfjellet i Nord-Fron og Sør-Fron og i Veslefjellet/Kuva i Dovre. Årsrapport 2015». Det er derfor ikke behov for å ta i bruk føre-var-prinsippet (jfr. nml §§8-9).

Gjennom forvaltningsplanarbeidet for de store verneområdene i Rondane ble det gjennomført en omfattende prosess som resulterte i en helhetlig løsning der en så hele området under ett. Å gjøre endringer i ett delområde kan forrykke en slik helhetsløsning, og prinsipielt sett bør endringer i sti- og løypenettet komme som ledd i revisjon av forvaltningsplanen for området. (Revisjon av forvaltningsplanen har vært luftet i nasjonalparkstyret, men er ikke tidfestet).

Med det som ser ut til å være opphør av trekket øst og vest for Rondane-massivet, er det arealet reinen har i Rondane nord begrenset. Det er derfor viktig å unngå ytterligere forstyrrelser her. I forhold til villreins arealbruk vinterstid er Skogsætrin i utkanten. Områdene som brukes av villreinen vinterstid er likevel i rimelig dagsturavstand, selv utenfor preparerte løyper.

I søknaden vises det til at Grasflyeløypa vil kunne erstatte Knartbuløypa, som går lenger inn i fjellet. Å få løypene lenger fram i fjellet er i utgangspunktet positivt. Med preparerte løyper innover fra Skogsætrin kommer en imidlertid raskere innover i terrenget og dagsturradiusen utvides, f.eks. i forhold til topturer opp på Storkuva og Veslkuva. Det er også sannsynlig at ferdselen øker betydelig i omfang med preparerte løyper, både fra Skogsætrin og fra Høvringen. Søkerne ønsker også å starte prepareringen av løypene så tidlig som mulig i sesongen, gjerne før jul om snøforholdene tillater det,

mens stikkingen til Knartbua tillates fra ca. 10. februar. Det søkes med andre ord om en vesentlig utvidelse av sesongen. Den samla effekten (jfr. nml §10) av å erstatte den merka, men upreparerte Knartbuløypa med en preparert Grasflyløype er derfor uviss.

FORSLAG TIL VEDTAK

Leveområdet for reinen i Rondane nord er blitt vesentlig begrenset etter at trekket øst og vest for Rondanemassivet ser ut til å ha opphørt. Villreinnemnda mener at det er uheldig med tiltak som kan medføre økt ferdsel inn i leveområdet her. Den samla effekten av å erstatte den merka, men upreparerte Knartbuløypa med en preparert Grasflyløype er uviss. Villreinnemnda mener derfor at såpass store endringer i sti- og løypenettet bør komme som ledd i revisjon av forvaltningsplanen for området, der en ser leveområdet for villreinen under ett.

STYRETS BEHANDLING

Det ble reist spørsmål om det seinere kunne bli aktuelt å bruke Storflyeløypa til sykkelsti. Styret støttet for øvrig enstemmig forslaget til vedtak.

VEDTAK

Leveområdet for reinen i Rondane nord er blitt vesentlig begrenset etter at trekket øst og vest for Rondanemassivet ser ut til å ha opphørt. Villreinnemnda mener at det er uheldig med tiltak som kan medføre økt ferdsel inn i leveområdet her. Den samla effekten av å erstatte den merka, men upreparerte Knartbuløypa med en preparert Grasflyløype er uviss. Villreinnemnda mener derfor at såpass store endringer i sti- og løypenettet bør komme som ledd i revisjon av forvaltningsplanen for området, der en ser leveområdet for villreinen under ett.

Fra: Sørensen, Raymond[fmoprns@fylkesmannen.no] Dato: 01.11.2016 09:50:23 Til: Sørensen, Raymond Tittel: VS: 201615873-3 - Søknad om preparering av skiløyper på Skogsætrin - Dovreskogen - Dovre kommune

Fra: Jon.Halvor.Midtmageli@oppland.org [<mailto:Jon.Halvor.Midtmageli@oppland.org>]

Sendt: 23. september 2016 13:30

Til: Dovre kommune

Kopi: Fylkesmannen i Oppland - postmottaket; Vorkinn, Marit; Grevrusten, Stein Magne; kristin.loe-kjelstad@oppland.org; Berit.Fiksdahl@dovre.kommune.no

Emne: 201615873-3 - Søknad om preparering av skiløyper på Skogsætrin - Dovreskogen - Dovre kommune

Vi viser til e-post den 12.08.16 angående søknad om preparering av skiløyper i området Skogsætrin - Høvringen.

Bakgrunn

For å få løyper med bedre snø sikkerhet og bedre kvalitet søkes det om nye løypetraseer mellom Skogsætrin i Dovre og Høvringen i Sel kommune. Det tidligere søk om å få etablert nye løyper i dette området som ble avslått av nasjonalparkstyret. Skogsætrin velforening ønsker å fortsette dialogen med mål om å finne gode løsninger som ivaretar både friluftslivs- og naturhensyn med utgangspunkt i en strategi i 4 punkt:

1. Forbedring av løypa mellom Skogsætrin og Høvringen
2. Etablere ny løype fra Skogsætrin til Storkuva
3. Etablere ny løype, Grasflyeløypa
4. Etablere sikkert krysningspunkt i Kvannslådalen

Våre merknader

Før vi går inn på de fire punktene i velforeningens strategi, vil vi med utgangspunkt i Regional plan for Rondane og Sølknletten si at samtlige løyper som er beskrevet i saken fra kommunen og velforeningen ligger i "Nasjonalt villreinområdet". Nasjonalt villreinområdet er definert gjennom en årelang prosess som til slutt endte med Miljøverndepartementets avgjørelse i oktober 2013. Hensikten med nasjonalt villreinområdet er å definere et området som skal være forbeholdt villreinen og hvor menneskelig aktivitet skal begrenses og styres i forhold til villreinens bevegelser gjennom året. Eksempelvis skal ikke ferdsel foregå i kalvingsområder om våren og i vinterbeiteområder om vinteren. Området innover fra Skogsætrin og Høvringen mot Gråhøe er en av de få gjenværende større uberørte områdene som villreinen trekker inn i og "gjemmer seg" når aktiviteten i fjellet blir stor. Vi mener derfor at nye løyper og andre tiltak som gir økt ferdsel inn mot dette området skal unngås.

Forbedring av eksisterende løype i skogen mellom Skogsætrin og Høvringen er et positivt tiltak som vil kanalisere ferdsel bort fra de sårbare villreinområdene og som er i tråd med intensjonene i regional plan for Rondane - Sølknletten. Denne strekningen kan også inngå som delstrekning i en sykkelsti fra Dovre til Lillehammer som fylkeskommunen kan gi økonomisk støtte til. Velforeningen inviteres derfor til å sende søknad om bistand til oppgradering av denne løypa til Oppland fylkeskommune.

Grasflyeløypa og etablering av krysningspunkt i Kvannslådalen frarådes da dette vil føre til økt ferdsel i områder som brukes av villreinen som helårsbeiter, kalvingsområder og som tilfluktsområder i perioder med stor ferdsel i fjellet.

Løypa mellom Skogsætrin og Storkuva ligger også i nasjonalt villreinområdet. Vi vil likevel ikke fraråde etablering av denne løypa, under forutsetning av at det stilles vilkår om at løypa ikke videreføres opp mot eller rundt Storkuva.

Mvh

Jon Halvor Midtmageli
Rådgiver
Team plan og miljø
Regionalenheten
Oppland fylkeskommune
Tlf. 958 20 228

Fra: Fiksdahl, Berit [<mailto:Berit.Fiksdahl@dovre.kommune.no>]

Sendt: 12. august 2016 12:31

Til: 'FMOPMVO@fylkesmannen.no' <FMOPMVO@fylkesmannen.no>; dovre@fjellstyrene.no;
fmoppoost@fylkesmannen.no; Postmottak, Sent.adm OFK <postmottak@oppland.org>

Kopi: fmoprnsn@fylkesmannen.no; fmopsmg@fylkesmannen.no; ellen@vbpr.no; 'stian@sb-maskin.no' <stian@sb-maskin.no>; Fasteraune Bengt, Ordfører Dovre Kommune <bengt.fasteraune@dovre.kommune.no>

Emne: VS: Søknad om preparering av skiløyper på Skogsætrin

Dovre kommune sender over vedlagte søknad og bakgrunnsopplysninger knyttet til etablering av nye skiløyper på Skogsetra på Dovreskogen i Dovre kommune til:

- Villreinnemnda for Rondane
- Villreinutvalget for Rondane
- Oppland fylkeskommune
- Fylkesmannen i Oppland
- Nasjonalparkstyret for Dovre og Rondane

Vi ber om uttalelse i saken i forbindelse med at den skal behandles i Nasjonalparkstyret for Dovre-Rondane etter verneforskriften og Dovre kommune etter lov om motorferdsel i utmark for godkjenning av skiløyper i kommunen.

Det er Dovre kommune som sender ut saken til høring og ber om at **separate høringsuttalelser blir sendt Nasjonalparkstyret og Dovre kommune.**

Det er viktig at det nå blir tatt en avgjørelse i denne saken som har vært diskutert over flere år. Vi forutsetter at saken blir behandlet innen 15. desember 2016.

Høringsfrist settes til 20. september 2016.

Mvh. Berit Fiksdahl

Fra: Ellen Eckhoff Planke [<mailto:ellen@vbpr.no>]

Sendt: 8. august 2016 12:36

Til: fmoppoost@fylkesmannen.no

Kopi: Sørensen, Raymond; Fiksdahl, Berit; Grevrusten, Stein Magne; Fasteraune, Bengt; Sverre Planke

Emne: Søknad om preparering av skiløyper på Skogsætrin

Hei.

Vedlagt ligger Søknad om preparering av skiløyper på Skogsætrin for vinteren 2016/2017 (Skogsetrin-loype-soknad2016-v01 (2).pdf).

Legger også ved evalueringen fra årets sesong (Skogsætrin-loypevurdering-2016-v02.pdf og Vedlegg1-kart-2016-v03 (3).pdf).

Det er bare å ta kontakt hvis det er noe dere lurere på.

Vennlig hilsen,

Ellen Eckhoff Planke

Leder i Skogsætrin Velforening

Mobil: 90 87 50 14

FB: <https://www.facebook.com/Skogsætrin-Velforening-613276902020860/>

Dombås 29. september 2016

DOVRE KOMMUNE – PREPARERING AV SKILØYPER PÅ SKOGSÆTRIN - Høringsuttale

SAKSOPPLYSNINGER

Skogsætrin Velforening har 07.08.2016 søkt Nasjonalparkstyret for Dovre-Rondane etter verneforskriften og Dovre kommune etter lov om motorferdsel i utmark om å preparere skiløyper ut frå Skogsætrin i Dovre kommune (figur 1). Dovre kommune har på vegne av kommunen og nasjonalparkstyret sendt saken på høring til Villreinnemnda for Rondane, Villreinutvalget for Rondane Nord, Oppland fylkeskommune og Fylkesmannen i Oppland.

Søknaden om nye løyper omfatter i hovedsak alt. 3 fra tidligere søknad i mars 2016, men løypa på nedsida av Storkuva (Storflyeløypa) er trukket lengre nord i søknaden som nå er til behandling.

Figur 1. Traséer for foreslåtte nye skiløyper på Skogsætrin, hentet fra søknaden.

Søknaden omfatter følgende:

1. En ny ca. 6 km lang skiløype, Grasflyeløypa, i nasjonalparken. Denne løypa vil kunne erstatte Knaftbuløypa. Traséen er lagt langs terrasser i terrenget i områder med erfaringsmessig gode snøforhold. Løypa må kunne kjøres med snøscooter og noen ganger med stor preppemaskin for å lage såle og gode spor. Det bør gjøres minst mulig grunnarbeid på denne traséen.

2. En ny ca. 8 km lang skiløype, Storflyeløypa, fra krysset nord for Vardhøe til foten av Storkuva nord for Storflye. Løypa går utenfor nasjonalparken, og følger hovedsakelig terrasser i terrenget. Denne løypa må kunne kjøres med både snøscooter og stor preppemaskin for å lage såle og gode spor. Det må gjøres begrenset grunnarbeid langs denne traséen.

Velforeningen «ønsker å starte prepareringen av løypene så tidlig på sesongen som mulig, gjerne før jul om snøforholdene tillater det. Det er viktig for løypekvaliteten at det blir satt en såle med snøscooter og løypemaskin så raskt som mulig, da det erfaringsmessig ofte er lite snø i området og ny

snø blåser bort på rabber og andre utsatte områder. Vi søker om å kunne preparere løypene fram til minst en uke etter påske».

Tidligere vurderinger og vedtak vedrørende løypepreparering i området ved Skogsætrin

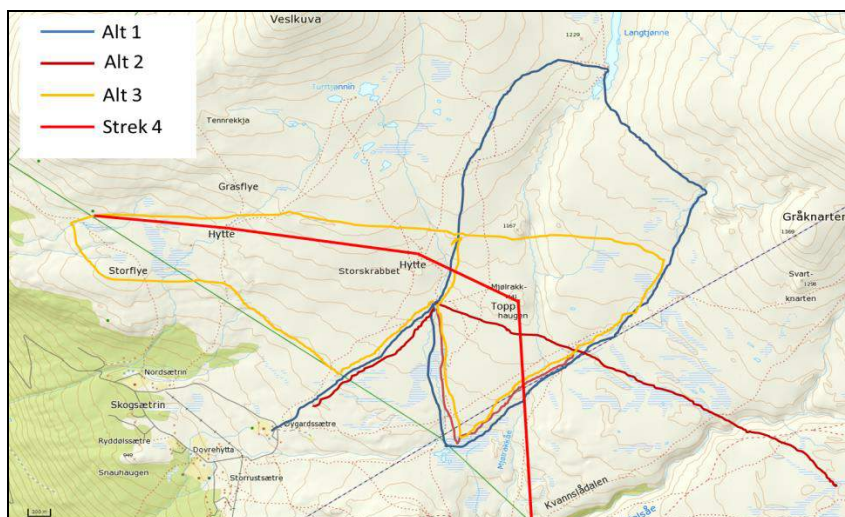
I forvaltningsplanprosessen for de store verneområdene i Rondane gikk Knartbuløypa (se figur 1) fra å være en preparert løype til kun å bli en stikka løype (merking tillatt fra ca. 10. februar til 2. påskedag). Denne endringen ble begrunnet i villreinhensyn, og sett i sammenheng med at det ble åpnet for mer skiløyper sørøst for Høvringen. Det ble også vektlagt at det preparerte løypenettet rundt Høvringen er tilgjengelig fra Skogsætrin.

I henhold til saksframlegg for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre (2016/208-2) ble det i 2012 søkt nasjonalparkstyret om det som på figur 2 tilsvarer alternativ 2. Fortsatt i henhold til saksframlegget, etterlyste villreinutvalget og villreinnemnda da en mer helhetlig vurdering av løypenettet i området, og var negative til å behandle saken som en enkeltsak da traséen er konfliktfylt i forhold til villreininteressene.

Skogsætrin velforening søkte i mars 2016 om preparering av flere alternative traséer innover i fjellet fra Skogsætrin. Rondane-Dovre nasjonalparkstyre avsto 09.03.16 alle disse alternative traséene, men åpnet samtidig for prøvetraséer nærmere Skogsætrin:

«Hvis det er et alternativ for søker å preparere skispor enda lengre ut mot nasjonalparkgrensen i henhold til diskutert kart, vil nasjonalparkstyret legge til rette for en prøveordning med en slik oppkjøring påsken 2016».

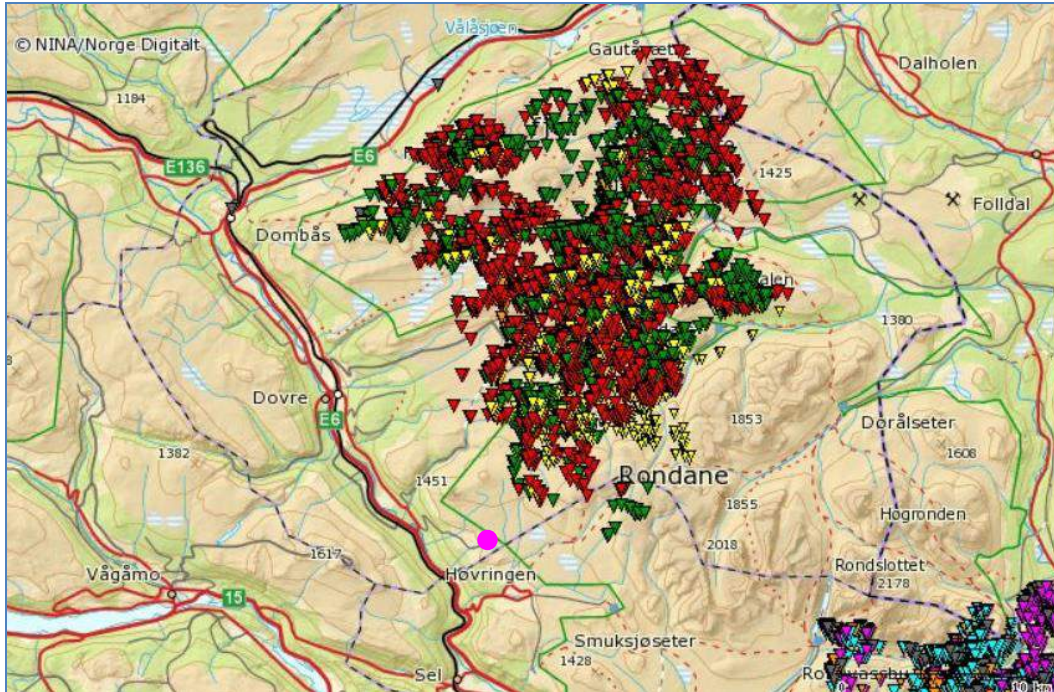
Etter ny søknad fra velforeningen ga nasjonalparkstyret tillatelse til bruk av tråkkemaskin til prøvetrasé innenfor Skogsætra. Ett av vilkårene for tillatelsen var at «Søker må innen 1. juni 2016 gi en tilbakemelding til nasjonalparkstyret om de ønsker å videreføre denne ordningen fra og med vinteren 2017, forutsatt at dagens stikka løype til Langtjønn (dvs. Knartbuløypa) tas ut av bruk». Det ble også satt som vilkår at traséen kun skulle anlegges vest for «Strek 4» i figur 2. Pga. lite snø ble imidlertid prøveprepareringen ikke gjennomført påsken 2016.

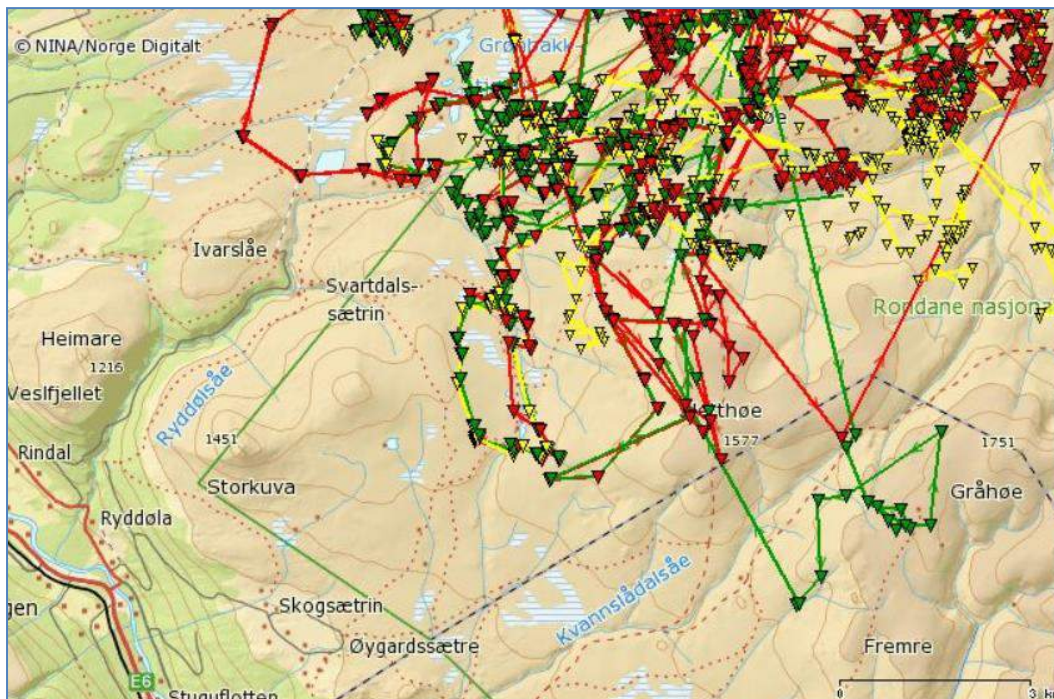
Figur 2. Kart som viser traséene 1-3 hvor nasjonalparkstyret ga avslag 04.03.2016 og rød strek 4 hvor nasjonalparkstyret tillot oppkjøring av skiløype med spor vest for denne som prøveordning påsken 2016

Forholdet til villreinsens arealbruk

GPS-data (dyreposisjoner.no) viser at Skogsætrin ligger i ytterkanten av beiteområdene for simler i perioden januar-april. Vinterområdet som er brukt de siste årene er omlag 20 x 20 km (figur 7). Detalj kart viser at det har vært simler ned mot Langtjønn/Knartbua (figur 3). Avstanden fra Skogsætrin til nærmeste GPS-registrering er ca. 3.5 km.

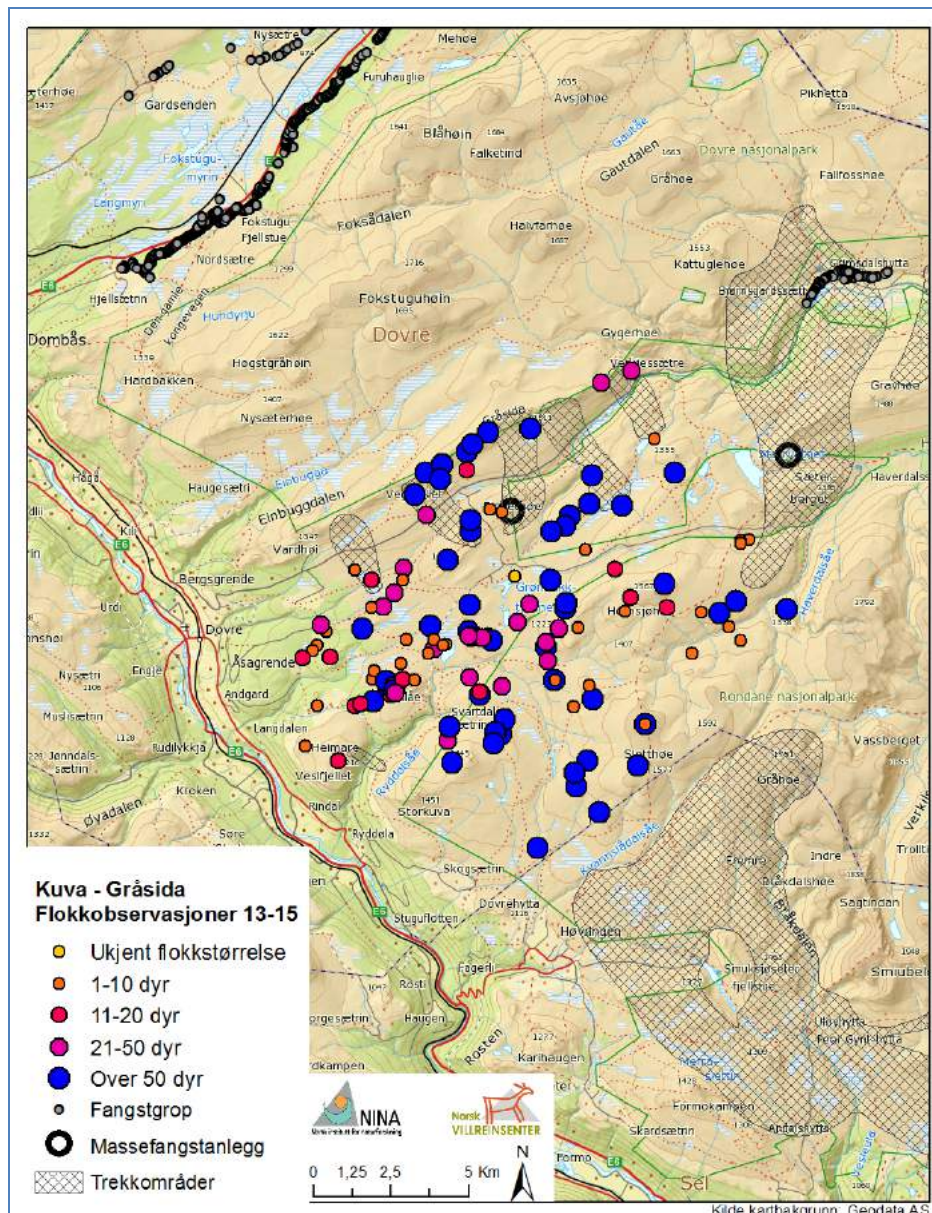
Figur 3. Merka simler, januar tom. april 2012-2016. Skogsætrin markert med lilla prikk

Figur 4. Merka simler, januar tom. april 2012-2016

Som et supplement til GPS-registreringene av simler blir det gjennomført systematiske registreringer av villreinen sin arealbruk i to områder; Gråhø/Tjønnseterfjellet og Veslfjellet/Kuva i Dovre. Gjennom observasjonsstudier har en her kartlagt bukkeflokkene sin bruk av randområdene.

I Veslfjellet/Kuva-området startet registreringene i 2013. Resultatene av registreringene for 2013-2015 er vist i figur 5. Registreringene er foretatt hele året med hovedvekt på perioden fra mars og fremover mot sommeren. Jfr. oppsummeringsrapporten brukes nærliggende områder av hele stammen: «Utover høsten og framover etterjuls vinteren brukes områdene Kuva-Hornsjøhø og fremover Botten jevnlig som beiteområde av hele stammen. Denne bruken av beiteområdene har vært observert gjennom flere år».

Figur 5. Flokkobservasjoner fordelt på flokkstørrelse i Kuva-Gråsida 2013-2015.

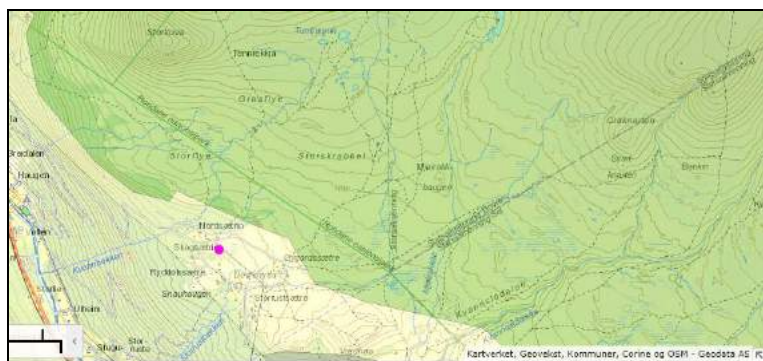
Kilde: Registrering av villreinen sin områdebruk innen Gråhø/Tjønnseterfjellet i Nord-Fron og Sør-Fron og i Veslfjellet/Kuva i Dovre. Årsrapport 2015.

Forholdet til Regional plan for Rondane-Sølnkletten

Skogsætrin ligger innenfor Buffersonen, sone 2, men løypenettet det søkes om å preparere ligger innenfor nasjonalt villreinområde, sone 1.

Retningslinjene for friluftsliv og ferdsel sier i denne sammenhengen:

Type ferdsel og omfang av ferdselen må vurderes konkret i forhold til villreinens bruk av områdene til ulike tider av året. Merkede stier og løyper legges utenom de mest sårbare områdene. All ferdsel bør unngås nær villrein i kalvingstid. I områder uten vinterbeite for villrein er tilrettelegging for ferdsel og aktiviteter vinterstid uproblematisk i forhold til villrein. Kunnskap om områdebruken legges til grunn i vurderingene.

Figur 6. Utsnitt fra Regional Plan Rondane Sølnkletten. Nasjonalt villreinområde er markert som mørkegrønn.

SAKSBEHANDLERS VURDERING

Kunnskapsgrunnlaget om villreinens arealbruk i området er godt. Arealbruk og registreringer som er gjennomført siste ti år omfatter; NINA Rapport 339 (2008) «Villreinen i Rondane-Sølnkletten. Kunnskapsstatus og leveområde», NINA Rapport 1013 (2014) «Villrein og ferdsel. Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009-2014» og «Registrering av villreinen sin områdebruk i Gråhø/Tjønnsseterfjellet i Nord-Fron og Sør-Fron og i Veslfjellet/Kuva i Dovre. Årsrapport 2015».

Samt fjelloppsynet sine registreringer av villrein via «sett rein».

Det er derfor ikke behov for å ta i bruk føre-var-prinsippet (jfr. nml §§8-9).

Gjennom forvaltningsplanarbeidet for de store verneområdene i Rondane ble det gjennomført en omfattende prosess som resulterte i en helhetlig løsning der en så hele området under ett. Å gjøre endringer i ett delområde kan forrykke en slik helhetsløsning, og prinsipielt sett bør endringer i sti- og løypenettet komme som ledd i revisjon av forvaltningsplanen for området.

Med opphør av trekket øst - vest for Rondane-massivet er tilgjengelig areal for villreinen i Rondane nord begrenset og mye tyder på at dersom denne utviklingen fortsetter vil vi ende opp med to adskilte delstammer. Det er derfor viktig at denne barrieren ikke forsterkes. Skogsætrin ligger i utkanten av villreinens arealbruk vinterstid, men avstanden til beiteområdene ligger innenfor en dagsturavstand.

I søknaden vises det til at Grasflyløypa vil kunne erstatte Knartbuløypa, som går lenger inn i fjellet. Å få løypene nærmere Skogsætra er i utgangspunktet positivt. Med preparerte løyper innover fra Skogsætrin kommer en imidlertid raskere innover i terrenget og dagsturradiusen utvides og vil kunne gi økt ferdsel inn i beiteområdene til villreinen. Sent på etterjulsvinteren er villreinen på sitt mest sårbare etter en lang vinter og registreringene viser at den trekker ut mot randsonene for å finne ferske spirer.

Det er også sannsynlig at ferdselen øker betydelig i omfang med preparerte løyper, både fra Skogsætrin og fra Høvringen. Søkerne ønsker også å starte prepareringen av løypene så tidlig som mulig i sesongen, gjerne før jul om snøforholdene tillater det, mens stikkingen til Knartbua tillates fra ca. 10. februar. Det søkes med andre ord om en vesentlig utvidelse av sesongen. Den samla effekten (jfr. nml §10) av å erstatte den merka, men upreparerte Knartbuløypa med en preparert Grasflyløype er derfor uviss.

FORSLAG TIL VEDTAK

Villreinutvalget for Rondane Nord mener at det er uheldig med tiltak som kan medføre økt ferdsel inn i leveområdene for villreinen. Effekten av å erstatte den merka, men upreparerte Knartbuløypa med en preparert Grasflyløype er uviss. Den samlede belastningen for villreinen i Rondane nord vil kunne øke dersom tiltaket er med på å lede mer ferdsel inn i området. Villreinutvalget mener derfor at såpass store endringer i sti- og løypenettet bør komme som et ledd i revisjon av forvaltningsplanen for området, der en ser leveområdet for villreinen under ett.

VEDTAK

Som saksbehandlers forslag til vedtak.

Med Hilsen
Villreinutvalget for Rondane Nord

Hans Olav Arnekleiv
Leder

Kari Svendsgard
Sekretær

Kopi: Fylkesmannen i Oppland
Oppland fylkeskommune
Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten

MØTEBOK FOR DOVRE FJELLSTYRE
MØTE 28. november 2017

SAK 21/2017
SAKSBEHANDLER: Kari Svendsgard

ARKIV:

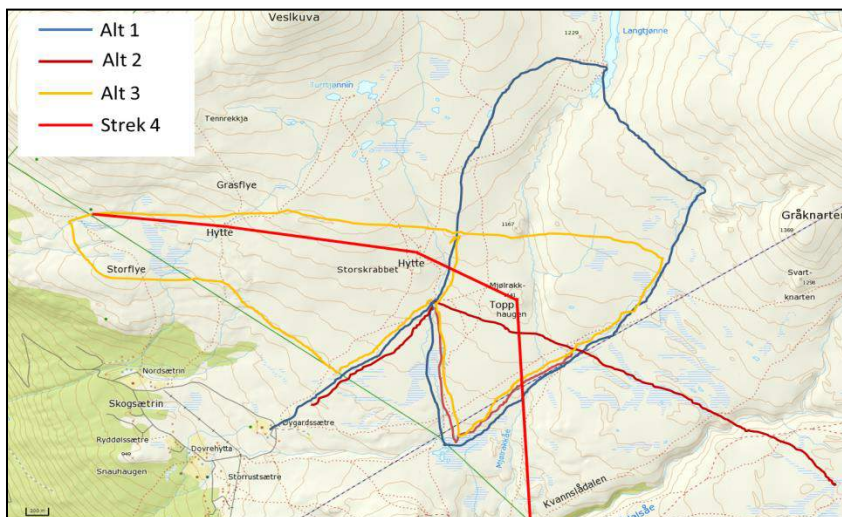
SKILØYPER SKOGSETER – PRØVEORDNING VINTEREN 2016 OG 2017

Skogsætrin velforening søkte i mars 2016 om preparering av flere alternative traséer for skiløyper fra Skogsætrin. Rondane-Dovre nasjonalparkstyre avsto 09.03.16 alle disse alternative traséene, men åpnet samtidig for prøvetraséer nærmere Skogsætrin:

«Hvis det er et alternativ for søker å preparere skispor enda lengre ut mot nasjonalparkgrensen i henhold til diskutert kart, vil nasjonalparkstyret legge til rette for en prøveordning med en slik oppkjøring påsken 2016».

Etter ny søknad fra velforeningen ga nasjonalparkstyret tillatelse til bruk av tråkkemaskin til prøvetrasé innenfor Skogsætra. Ett av vilkårene for tillatelsen var at

«Søker må innen 1. juni 2016 gi en tilbakemelding til nasjonalparkstyret om de ønsker å videreføre denne ordningen fra og med vinteren 2017, forutsatt at dagens stikka løype til Langtjønn (dvs. Knartbuløypa) tas ut av bruk». Det ble også satt som vilkår at traséen kun skulle anlegges vest for «Strek 4» i figur 1. Pga. lite snø ble imidlertid prøveprepareringen ikke gjennomført påsken 2016.

Figur 1. Kart som viser traséene 1-3 hvor nasjonalparkstyret ga avslag 04.03.2016 og rød strek 4 hvor nasjonalparkstyret tillot oppkjøring av skiløype med spor vest for denne som prøveordning påsken 2016

MØTEBOK FOR DOVRE FJELLSTYRE

MØTE 28. november 2017

SAK 21/2017

ARKIV:

SAKSBEHANDLER: Kari Svendsgard

Med bakgrunn i velforeningens møte med Nasjonalparkforvalterne og Dovre kommune 28. juni 2016. Sendte Skogsætrin velforening en ny søknad om preparering av skiløyper ved Skogseter 7. august 2016.

Søknaden omfattet:

1. En ny ca. 6 km lang skiløype, *Grasflyeløypa*, i nasjonalparken. Denne løypa vil kunne erstatte *Knartbuløypa*. Traséen er lagt langs terrasser i terrenget i områder med erfaringsmessig gode snøforhold. Løypa må kunne kjøres med snøscooter og noen ganger med stor preppemaskin for å lage såle og gode spor. Det bør gjøres minst mulig grunnarbeid på denne traséen.

2. En ny ca. 8 km lang skiløype, *Storflyeløypa*, fra krysset nord for Vardhø til foten av Storkuva nord for Storflye. Løypa går utenfor nasjonalparken, og følger hovedsakelig terrasser i terrenget. Denne løypa må kunne kjøres med både snøscooter og stor preppemaskin for å lage såle og gode spor. Det må gjøres begrenset grunnarbeid langs denne traséen.

Velforeningen «ønsker å starte prepareringen av løypene så tidlig på sesongen som mulig, gjerne før jul om snøforholdene tillater det. Det er viktig for løypekvaliteten at det blir satt en såle med snøscooter og løypemaskin så raskt som mulig, da det erfaringsmessig ofte er lite snø i området og ny snø blåser bort på rabber og andre utsatte områder. Vi søker om å kunne preparere løypene fram til minst en uke etter påske».

Figur 2. Skogsætrin velforening sine foreslåtte trasser for skiløyper vinteren 2016/2017.

MØTEBOK FOR DOVRE FJELLSTYRE
MØTE 28. november 2017

SAK 21/2017

ARKIV:

SAKSBEHANDLER: Kari Svendsgard

Dovre kommune og Rondane – Dovre Nasjonalparkstyre sendte saken på høring til Villreinnemnda for Rondane, Villreinnutvalget for Rondane Nord, Oppland fylkeskommune og Fylkesmannen i Oppland.

Rondane – Dovre Nasjonalparkstyre behandlet søknaden 16. januar 2017 med følgende vedtak:

- *Traseen skal kun anlegges vest for angitte strek 4 i figur 1 i denne saken.*
- *Traseen er kun tillatt oppkjørt i perioden 10. februar – 17. april 2017.*
- *Stikkaløypa til Langtjønn skal ikke stikkes vinteren 2017.*
- *Den motoriserte ferdsele skal holdes på et så lavt nivå som mulig, og skal kun følge løypetraseen.*
- *All kjøring skal foregå hensynsfullt slik at skader på vegetasjon og unødig forstyrrelse av dyrelivet unngås.*
- *Kjøring skal kun skje på godt snødekt mark.*
- *Søker må innen 1. juni 2017 gi en tilbakemelding til nasjonalparkstyret om de ønsker å videreføre denne ordningen fra og med vinteren 2018, forutsatt at dagens stikka løype til Langtjønn tas helt ut av bruk.*

Erfaringer fra vinteren 2016/2017 viser at de fleste går den preparerte skiløypa og få går videre innover fjellet. Snøforholdene sist vinter var forholdsvis gode og løypeprepareringen fungerte bra i følge velforeningen.

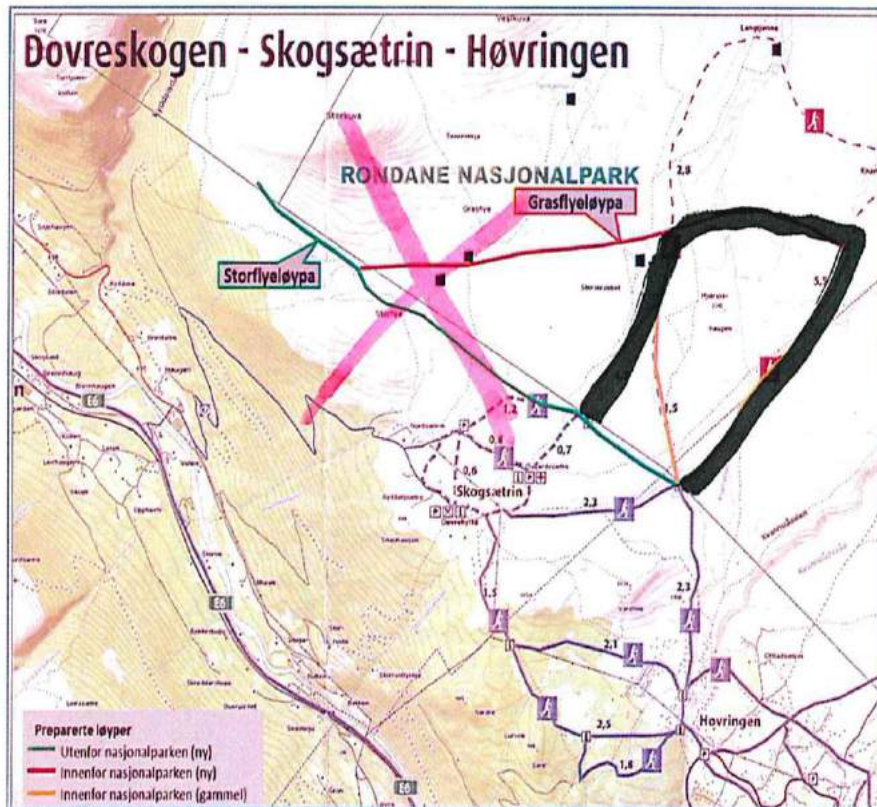
For vinteren 2017/2018 ønsker velforeningen å trække en annen trase. «Grasflyløypa» og «Storflyløypa» sløyfes og det prepareres i stedet en løype innenfor den svarte markeringen som vist på figur 3. Dette område har mere stabile snøforhold og terrenget er bedre egnet for oppkjøring av skiløyper. Merket løype om Langtjønn, Knartbu vil da gå ut.

Ut fra de registreringer som er gjort i forhold til villreinens arealbruk er det områdene ved Kuva og nord og vestover som er de mest sårbare på seinvinteren og fremover mot våren. Deler av stammen, særlig bukk, bruker områdene her ned mot bjørkeskogen som vårbeite.

MØTEBOK FOR DOVRE FJELLSTYRE
MØTE 28. november 2017

SAK 21/2017
SAKSBEHANDLER: Kari Svendsgard

ARKIV:

Figur 3. Svart strek viser yttergrense for trase som Skogsætrin velforening ønsker preparert med løypemaskin vinteren 2017/2018.

VEDTAK – UTTALE TIL SKILØYPER SKOGSÆTRIN

Fjellstyret har forståelse for at Skogsætrin velforening har ønske om å kunne tilby preparerte skiløyper i sitt område og mener det utfra villreinenes arealbruk er positivt at den preparerte traseen trekkes lengre østover. Skiløypa vil her bli liggende mere i le for utsyn fra Sletthø.

Det ønskede området for tilrettelegging av skiløype har bedre snøforhold og et mere egnet terreng for preparering.

Dombås, 17. desember 2017

Kari Svendsgard
Kari Svendsgard

MØTEBOK FOR DOVRE FJELLSTYRE
MØTE 28. november 2017

SAK 21/2017

ARKIV:

SAKSBEHANDLER: Kari Svendsgard

Kopi:

Villreinutvalget for Rondane Nord

Villreinemnda for Rondane og Sølnekletten

Fylkesmannen i Oppland

Rondane Dovre nasjonalparkstyre

Skogsætrin Velforening

Dovre Kommune

Arkivsaksnummer: 2017/6947-6

Saksbehandler: Stein Magne Grevrusten

Dato: 08.03.2018

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	9/2018	16.03.2018

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - Bestillingsdialogen med Miljødirektoratet 2018

Innstilling fra sekretariatet

Nasjonalparkstyret tar tildelingen av midler til orientering, og sekretariatet får fullmakt til å jobbe videre med tiltakslista for bestillingsdialogen slik som den er presentert i styremøtet.

[--- slutt på innstilling ---](#)

Dokumenter i saken

- Rammer og opplegg for verneområdestyrer - Innmelding av behov for tiltaksmidler og bestilling av tjenester av SNO – 2018. Miljødirektoratet 09.11.2017.
 - Strategi for bruk av tiltaksmidler 2015-2020
- Bestillingsdialogen C-skjema for 2018.

Saksopplysninger

Tildelte midler

Styret: Tildeling til drift av nasjonalparkstyret er på 350.000,- for 2018. Dette er i tråd med beregnede kostnader for gjennomføring av styret sin møtevirksomhet i 2018.

Det er lagt inn møter basert på erfaring fra tidligere år. Innmeldt behov var på 436.000,- og dette inkluderer bl.a. ca. 50.000,- til å dekke inn reise- og møteregninger som kom inn etter fristen i desember 2017. Dette har vi altså ikke fått

dekket og vi må derfor ta av midlene til drift styre i 2018 for å dekke denne ekstrautgiften.

Sekretariatet: Midler til drift av sekretariatet blir tildelt via fylkesmannen i Oppland. Innmeld behov for 2018 er 220.000,-. I skrivende stund er tildeling av midler til dekking av driftsutgifter for sekretariatet ikke avklart.

Skjøtselsplan: Midlene (47.000,-) er tenkt brukt til mindre oppdatering og opptrykking av skjøtselsplan for Frydalen og Grimsdalen LVO.

Bestillingsdialogen:

I Bestillingsmøte 1 den 17. november 2017 ble et forslag til C-skjema for bestillingsdialogen 2018 lagt fram for styret. Skjemaset ble godkjent av styret og sekretariatet fikk fullmakt til å endre summer og eventuelt tiltak i tråd med det som ble diskutert på møtet.

Ut fra årets tildeling har styret fått god uttelling i forhold til det som ble omsøkt. I bestillingsdialogen ble det meldt inn et behov for 1.915.000,- og det ble bevilget 1.865.000,- fra Miljødirektoratet. Dette betyr at det mangler kun 50.000,- i forhold til innmeldt behov. Denne summen var tiltenkt en eventuell oppfølging av mulighetsstudien for Mysusæter og Spranget dersom dette ble nødvendig.

Av ulike årsaker ble ikke prosjektet på Høvringen med bygging av to nye start- og infopunkt påbegynt i 2017 som planlagt. Derfor ble 1.3 mill. som var avsatt til prosjektet tilbakeført til Miljødirektoratet ved årsskiftet. Etter avtale med Miljødirektoratet blir disse midlene tilbakeført til nasjonalparkstyret i 2. tildelingsrunde i juni 2018 slik at tiltaket på Høvringen kan gjennomføres.

Sekretariatet er av den oppfatning at årets liste i bestillingsdialogen kan løses på en god måte innenfor de tildelte rammene (se c-skjemaset i vedlegget).

Oversikt over tildelte midler for 2018

Drift av Nasjonalparkstyret for Rondane-Dovre	kr. 350.000,-
Drift av sekretariatet (ekskl. lønnsutgifter)	Ikke klart enda
Arbeid med skjøtselsplan	kr. 47.000,-
Bestillingsdialogen 2018	kr. 1.865.000,-
Tilbakeføring fra 2017 (prosjekt på Høvringen)	Kr. 1.300.000,-
Sum	Kr. 3.562.000,-

Nasjonalparkstyrever og verneområdestyrever

Trondheim,

Deres ref.:
[Deres ref.]

Saksbehandler:
Line-Kristin Larsen

Rammer og opplegg for verneområdestyrever - Innmelding av behov for tiltaksmidler og bestilling av tjenester av SNO - 2018

Elektronisk søknadscenter (ESS) skal benyttes for innmelding av behov for midler til tiltak i verneområder. Frist er 10. januar 2018.

1. Post 1420.31 – Midler til tiltak i verneområder

Innmelding av tiltak

- Ved innmelding om tiltaksmidler for nasjonalpark- og verneområdestyrever skal styret være avsender med eget unikt navn.
- Budsjettposten 1420.31 er en statlig investeringspost og ikke en tilskuddspost. Innmeldingen skal utelukkende være for midler til tiltak i regi av styret som forvaltningsmyndighet, og ikke en liste over tiltak som kommuner, private aktører eller andre ønsker å utføre.
- Innmeldingen skal være forvaltningens liste over prioriterte tiltak som planlegges gjennomført i 2018, ikke en flerårig tiltaksliste inkludert tiltak som ikke skal gjennomføres i 2018.

For Hardangervidda nasjonalpark og tilhørende verneområder hvor det ikke er forvaltningsstyre ennå, skal fylkesmannen som forvaltningsmyndighet ivareta innmeldingen for 2018.

I tillegg til hovedtildelingen basert på innmelding i ESS fordeles det midler via 3 supplerende tildelinger gjennom året for å dekke uforutsette utgifter som oppstår utenom den årlige søknaden om midler. Det kan søkes på både post 1420.31 og post 1420.21. Søknad om midler via supplerende tildelinger sendes som e-post til line-kristin.larsen@miljodir.no.

Om fordeling av midler til det enkelte verneområdet

Forvaltningsmyndigheten melder inn behov til Miljødirektoratet, som tildeler midlene ut fra postformål og budsjetttramme. Forvaltningsmyndigheten skal selv disponere bruken av de tildelte

midlene, og bestemmer hvem som skal gjennomføre tiltakene. Midlene skal brukes i samsvar med nasjonale føringer.

Prioritering av tiltak

Det overordnede målet for tiltaksmidlene er at de skal brukes slik at naturtilstanden i verneområdene bedres. Ved bruk av midlene følges derfor bestemte prioriteringer, se vedlegg 2; Strategi for bruk av tiltaksmidler.

Om lag 27 % av verneområdene i Norge er truet, basert på opplysninger i Naturbase, som fortløpende oppdateres av forvaltningsmyndigheten for verneområdene. Miljødirektoratet har et mål om at maksimalt 20 % av norske verneområdene er truet innen 2020. For å kunne nå dette målet, er det viktig at tiltak som bedrer tilstanden til verneverdiene prioriteres høyt. For nasjonalparker er slitasje og forstyrrelse av dyrelivet blant de største truslene, mens det for landskapsvernområder er manglende skjøtsel som er en av de viktigste trusselfaktorene.

Alle innmeldte tiltak skal være i tråd med godkjent forvaltnings- /skjøtselsplan, samt andre relevante styringsdokumenter.

Fremmede arter

For bekjempelse av mink, rynkerose og stillehavsøsters er det utarbeidet handlingsplaner (DN-rapport 5-2011, DN-rapport 2013-1 og Rapport M-588, 2016). Prioriteringer gitt i handlingsplanene skal følges ved innmelding av behov for midler til slike tiltak, og metodene som er gjengitt i planene skal benyttes.

Fellingsinstruksen gjelder ikke for tjenesteytere som ikke er kontraktert gjennom SNO, dvs at deres virksomhet må følge den ordinære jaktlovgivningen, med de rammene og begrensningene i blant annet virkemiddelbruken som ligger i denne.

Besøksforvaltning og implementering av merkevaren Norges Nasjonalparker

Stortinget har gjennom behandlingen av friluftsmeldingen bestemt at merkevaren *Norges nasjonalparker* skal implementeres. Dette blant annet for at verneområdene våre skal gis et felles uttrykk og framstå mer helhetlig.

All informasjon knyttet til ny merkevare legges fortløpende ut i [Designmanualen](#). Her fins lenker til samtlige veiledere og andre skriv tilknyttet merkevaren.

En av de nasjonale føringene er at alle informasjonstiltak som iverksettes skal være i henhold til merkevaren Norges nasjonalparker og være forankret i en besøksstrategi. Alle henvendelser knyttet til merkevare kan rettes til merkevare@miljodir.no.

Besøksstrategi

Alle nasjonalparker skal ha levert en besøksstrategi innen av utgangen til 2020 og arbeidet med besøksstrategi må komme i gang snarest. Arbeidet med besøksforvaltning i de enkelte verneområdene må tilpasses behov og verneområdets kompleksitet. Miljødirektoratet har laget en veileder for enkel besøksstrategi tilpasset verneområder med relativt lite besøk og få utfordringer knyttet til de besøkende.

Besøksstrategien regnes som en del av forvaltningsplanen og skal på lik linje med forvaltningsplan inn til Miljødirektoratet for faglig godkjenning. Den skal også ut på høring før endelig godkjenning. I tråd med nasjonale føringer vil det ikke bli tildelt midler til etablering av innfallsporter eller lignende tiltak uten en godkjent plan for besøksforvaltning. Eksempler på ferdige besøksstrategier og veiledningsmaterieell for besøksstrategier og innfallsporter finner dere i [Designmanualen](#).

Verneskilt (tidligere kalt 'løveskilt')

I mars 2017 inngikk direktoratet en rammeavtale med Grafika AS om levering av verneskilt og underskilt. Rammeavtalen er sendt fylkesmennene og verneområdestyrene og skal brukes av alle som skal kjøpe slike. Skiltstenger må anskaffes av den enkelte. Miljødirektoratet har laget et notat om oppsetting av verneskilt, og skiltstenger er også omtalt i notatet:

<http://www.miljodirektoratet.no/Global/dokumenter/tema/for%20offentlig%20sektor/NOTAT%20FESTANORDNING%20VERNESKILT.pdf>

For bestilling av skilt se Grafikas hjemmesider <https://www.grafika.no/verneskilt>. Priser finnes i bilag 3 til avtalen.

Vi ber dere melde inn totalt behov for nye verneskilt (inkluderer også underskilt) i 2018. Innmelding gjøres i ESS, og det skal benyttes én linje der også antall skilt/stenger tallfestes i merknadsfeltet.

Kartlegging og overvåking

Overvåking av bevaringsmål (evt. annen kartlegging/overvåking) som ønskes gjennomført av SNO, skal synliggjøres i vedlagte bestillingsskjema.

Nytt for i år er at post 1420.31 også kan brukes til nødvendige utredninger i forkant av tiltak, informasjonstiltak og skjøtsels- og tilretteleggingstiltak.

Behov for større kunnskapsinnhentinger som f.eks. sårbarhetskartlegginger, brukerundersøkelser, kartlegging av dyreliv o.l. meldes inn på post 21. Det er ikke behov for å melde det inn på post 31 i ESS i tillegg.

2. Innmeldinger av diverse andre behov

Bevaringsmål

Bevaringsmål som skal følges opp må legges inn i Fagsystem for verneområdeforvaltning (NatStat). NatStat er oppgradert (m.a. tilpasset til NiN2.1) og ryddet for ufullstendige/feilførte bevaringsmål. Forvaltningsmyndigheten oppfordres til å ta en nøye gjennomgang av bevaringsmålene som ligger inne i "nye" NatStat, og justere/endre, evt. slette uaktuelle mål. Alle bevaringsmål i NatStat SKAL overvåkes i samsvar med oppsatt overvåkningsfrekvens. Før nye bevaringsmål legges inn i NatStat, må rutiner for overvåking avtales med SNO, eventuelt med andre aktører. Bevaringsmål som er ufullstendige, feilførte, eller som ikke overvåkes i samsvar med angitt frekvens kan bli slettet. Overvåkningsapplikasjonen NatReg driftsettes samtidig med nye NatStat. Vi anbefaler at all overvåkning skjer ved hjelp av NatReg (for Android).

Miljødirektoratet forventer at følgende bevaringsmål planlegges for innlegging i NatStat i 2018:

1. Når nye forvaltningsplaner utarbeides, skal forvaltningsmyndigheten utarbeide bevaringsmål for det aktuelle verneområdet der dette er aktuelt.
2. Forvaltningsutfordringer (bevaringsmål) som er omtalt i eksisterende forvaltningsplaner, og som forvaltningsmyndigheten ønsker å følge opp gjennom tiltak/skjøtsel i 2018 eller 2019.
3. Øvrig tiltak/skjøtsel som forvaltningsmyndigheten ønsker å følge opp i 2018 eller 2019.
4. Bevaringsmål som bestilles av Miljødirektoratet, enten gjennom embetsoppdraget eller avtales med den enkelte forvaltningsmyndighet

Restaurering av myr og annen våtmark

Det ble i Statsbudsjettet for 2016 opprettet en egen budsjettpost (1420.38) for restaurering av myr og annen våtmark. Innmelding av behov for midler til restaureringstiltak over post 1420.38 skal fra og med bestillingen for 2018 gjøres fra egen inngang i ESS. Ytterligere informasjon om dette kommer før innmeldingen skal skje. Fristen for innmelding av potensielle restaureringsarealer (både innenfor og utenfor verneområder; i tråd med *Plan for restaurering av våtmark i Norge*) er også 10. januar 2018.

Sjøfuglovervåking

I 2015 laget Miljødirektoratet et utkast for overvåking av sjøfugl i verneområder. Målsettingen rettet seg spesifikt til hekkende sjøfugl. Året etter lanserte Miljødirektoratet et felles system i Artsobservasjoner (Miljodir_sjøfugl_verneomraader) for å registrere slike overvåkingsdata. Rammeverket for denne overvåkingen er ennå ikke bestemt, men Miljødirektoratet planlegger likevel å gjennomføre slik overvåking også i 2018.

Overvåkingen koordineres gjennom fylkesmannen som søker. Vi ber styrer som har behov for å følge opp sjøfuglovervåking i sine områder om å ta kontakt med sitt fylkesmannskontor for å be om involvering.

Ferdselstellere

Behov for elektroniske ferdselstellere meldes inn i ESS. Dette gjelder både de som ikke har og de som allerede har ferdselstellere tilgjengelig. Den totale etterspørselen avgjør om Miljødirektoratet må investere i nye tellere, eller om det er tilstrekkelig å rullere de omlag 120 tellerne vi har pr i dag. Miljødirektoratet mener det er viktig både ut fra hensynet til kostnader, kompetanse og personellressursen at tellerne eies og driftes av direktoratet. Dataene fra tellerne går inn i én og samme base, og kan dermed brukes både på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. Tellere skal primært benyttes ved før- og etterundersøkelser ved større tilretteleggingstiltak, ved nødvendig kartlegging av ferdsel ved utarbeidelse av besøksstrategier, eller som del av overvåkingsprogrammer. Normalt er det tilstrekkelig med tellinger 1-2 sesonger, med eventuelle gjentakelser etter 8-10 år. Behov for feltmessig personalressurser fra SNO for oppsetting og drift, meldes inn i bestillingsskjemaet.

Marint søppel

Det er flere av verneområdestyrene som melder inn behov for opprydding av søppel. Dette kan i enkelte av områdene være en stor utgiftspost. Miljødirektoratet har en egen tilskuddspost (post 71) som omhandler marin forsøpling. Forvaltningsmyndigheten vil her kunne oppfordre frivillige og ideelle organisasjoner og stiftelser, private bedrifter, selvstendige kommunale og interkommunale

selskaper og samarbeidsorganer (som friluftsråd) til å søke (se egen post i ESS) for så å få til et samarbeid om rydding innenfor de kystnære verneområdene.

3. Innspill til prioriteringer og bestilling av personalressurser fra SNO-personell og deres tjenesteytere

Bestillingsmøtet mellom forvaltningsmyndigheten og SNO-L er en formalisert prosess for å sikre god dialog og forutsigbarhet med hensyn til prioritering av oppsynsinnsats og gjennomføring av tiltak i felt som SNO kan utføre. **Bestillingsmøte 1** avholdes i november/desember hvor rapport og erfaringer fra året som har gått gjennomgås. Både forvaltningsmyndighet og SNO bidrar med sine erfaringer og diskuterer utfordringer og behov for kommende år. Bestillingene sendes inn (se under) og etter at budsjettildelingen er gjennomført (februar/mars), gjennomføres **bestillingsmøte 2** hvor endelig prioritering av SNOs innsats avtales.

I forslag til statsbudsjett for 2018 står følgende under postbeskrivelsen av 1420.31 (utdrag):

"Behovet for, og prioriteringa av oppsynet i verneområda blir drøfta mellom forvaltningsstyresmakta i det enkelte verneområde og Statens naturoppsyn. Dei skal òg drøfte kva for tiltak i vedtekne forvaltnings- og skjøtselsplaner forvaltningsstyresmakta ønskjer at Statens naturoppsyn skal gjennomføre på deira vegne. Det er ein føresetnad at Statens naturoppsyn sine oppgåver og aktivitetar i verneområda vert samordna med tildelinga av midler til tiltak i verneområda slik at det blir ein effektiv bruk av dei samla ressursane til tiltak i verneområda".

SNO er selv ansvarlig for planlegging, prioriteringer og økonomi for gjennomføring og rapportering av tilsyns- og kontrolloppgaver (SNOs kjerneoppgaver). Det er likevel viktig at forvaltningsmyndigheten drøfter faglige utfordringer og tilsynsbehov med SNO og kommer med innspill til prioriteringer av tilsyn- og kontrollvirksomheten for kommende år.

Forvaltningsmyndighetene kan i tillegg ha behov for å få utført feltoppgaver som registreringsarbeid, overvåking, vedlikehold, tiltak i verneområder (informasjons-, restaurerings-, skjøtsels- eller tilretteleggingstiltak) og lignende. Bestilling av slike tiltak (bestillingsoppgaver) fra SNO-lokalt drøftes på bestillingsmøtet.

Bestillingsoppgavene sendes SNO (postmottak@miljodir.no) på vedlagte bestillingsskjema (se vedlegg 1). SNO lokalt vil avstemme disse oppgavene opp mot andre pålagte oppgaver, samt kapasitet og kompetanse for øvrig. SNO sitt deltidspersonell eller lokalt samarbeidende tjenesteytere (f. eks. fjellstyrer, Statskog Fjelltjenesten, Skjærgårdstjenesten) kan avtales å være feltaktøren i forhold til gjennomføring av bestillingsoppgaver.

Oppgaver knyttet til registrering og skjøtsel av kulturminner bør drøftes med regional kulturminnemyndighet før de meldes inn til SNO-lokalt, dette for å vurdere muligheten for å samkjøre ønskede tiltak.

Spørsmål omkring bestilling av oppgaver kan rettes til SNO-sentralt v/Randi Boe.

Nasjonale satsningsområder og prioriteringer av SNO-ressurser for 2018

Miljødirektoratet ønsker at SNO har høy fokus på restaurering av myr i 2018. Tiltak som får midler over 1420.38 til dette formålet vil derfor få høy prioritet.

Det er også bedt om å prioritere tiltak for å ivareta prioriterte arter som er i ferd med å forsvinne fra sine lokaliteter.

Av fremmede arter er det utpekt 10 arter Miljødirektoratet ønsker SNO skal registrere i Artsobservasjoner når de kommer over disse i sitt daglige virke. Dette bør også være av interesse for forvaltningsmyndigheten.

4. Elektronisk søknadssenter

Elektronisk søknadssenter (ESS) vil være klar for innmelding i løpet av uke 48. Innmeldte behov for tiltaksmidler skal meldes inn med netto beløp, det vil si uten merverdiavgift. Dette med bakgrunn i at Regjeringen fra og med 2015 innførte «nettoføringsordning for budsjettering og regnskapsføring av merverdiavgift i statsforvaltningen».

Den regnskapsmessige håndteringen ved bokføring av merverdiavgift, omtales i Rundskriv R-116 fra Finansdepartementet.

Dersom klimatiske forhold eller andre faktorer gjør at enkelttiltak kan og bør realiseres før det formelle tildelingstidspunktet, må tiltaket forhåndsklareres med Miljødirektoratet ved Line-Kristin Larsen (line-kristin.larsen@miljodir.no)

Forhåndsklareringen forutsetter at tiltaket er prioritert i bestillingen. De aktuelle tiltakene legges både inn med prioritering i ESS og formidles i form av e-post.

Frist for forvaltningsmyndigheten for innmelding i ESS er 10. januar 2018.

Elektronisk søknadssenter <https://soknadssenter.miljodirektoratet.no/>

5. Rapportering

Nasjonalpark- og verneområdestyrer skal rapportere mer-/mindreforbruk i forbindelse med Endelig årsrapport (EÅR, pr 31. des. 2018). Samtidig med EÅR skal det i 2018 rapporteres på enkelttiltak finansiert over post 1420.31 via Elektronisk Søknadssenter. Manglende rapportering kan få konsekvenser for neste års tildeling.

Planlagte tiltak som ikke blir realisert, og hvor det ikke er aktuelt å omdisponere til annet prioritert tiltak, må fortløpende rapporteres til Miljødirektoratet. Det vil da bli frigjort ledige tiltaksmidler som kan komme andre verneområder til gode.

Vedlegg

1. Skjema for innspill om ønsket SNO-ressurs
2. Strategi for bruk av tiltaksmidler 2015-2020

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Ivar Myklebust
avdelingsdirektør
naturavdelingen

Pål Prestrud
direktør
Statens Naturoppsyn

D. Strategi for bruk av tiltaksmidler

Det overordna målet for forvaltning av verneområder er at verneformålet og verneverdiene i det enkelte verneområde skal ivaretas. I forslaget til statsbudsjett for 2015 (Prop.1S (2014-2015)) sies det slik:

«Dei verna områda representerer store ressursar og høve til opplevingar, samtidig som dei sikrar naturverdiar og områda sin funksjon som leveområde for planter og dyr. God forvaltning i desse områda som byggjer opp under verneformålet slik at verneverdiane ikkje blir reduserte eller øydelagde som følge av inngrep eller bruk som ikkje er berekraftig er ein føresetnad, både for å ta vare på dei økosystema som er sikra for framtidige opplevingar og for verdiskaping i utmarkskommunane no og i framtida».

Gjennomføring av konkrete, praktiske tiltak i verneområdene er en del av forvaltningen av verneområdene og skal sammen med praktisering av verneforskriften og annet arbeid bidra til å oppnå disse målsettingene. Postbeskrivelsen for post 1420.31 Tiltak i verneområde gir de ytre, formelle rammene for hvordan tiltaksmidlene skal disponeres.

Det overordnede målet er at tiltaksmidlene skal brukes slik at naturtilstanden i verneområdene bedres.

Målet for tiltaksarbeidet i verneområdene er at andel truede verneområder skal reduseres til 20 % innen 2020.

Rapportering av gjennomførte tiltak, rapportering av bruk av midler og dokumentasjon av resultater blir sentralt for å vurdere om målet nås.

De sentrale utfordringene for arbeidet med tiltak i verneområder kan kort oppsummeres slik:

- Andelen truede verneområder går ikke ned, på tross av styrket innsats. Et økt antall verneområder, men en stabil andel truede områder innebærer at antall truede områder har økt.
- Mange helt nødvendige restaurerings- og skjøtselstiltak er svært kostbare, særlig gjelder dette restaurering av våtmark og uttak av fremmede treslag som sprer seg aggressivt inn i og innen verneområder.
- Skjøtselstiltak i verneområder krever oppfølging over mange år. Allerede igangsatte prosjekter binder en stadig større del av tildelte midler, og begrenser

handlingsrommet. Å oppgi allerede igangsatt skjøtsel innebærer som hovedregel at investeringen går tapt.

- Vedlikehold av tilretteleggings- og informasjonstiltak (besøksforvaltningstiltak) binder tilsvarende som for skjøtselstak en stadig større del av tildelte midler.
- Et økt antall nye aktører er blitt forvaltningsmyndighet for verneområder og dermed også ansvarlig for bestilling og oppfølging av tiltak. Dette innebærer et stort opplærings- og informasjonsbehov. I tillegg vil det være en balansegang mellom de nasjonale faglige føringer for bruk av tiltaksmidlene og et ønsket lokalpolitisk rom for prioritering.
- Stor variasjon er et kjennetegn ved norsk natur, og et «typisk fylke» strekker seg fra hav til høyfjell. Å gi anbefalinger om valg av metodikk ved skjøtsel krever kunnskap om og kompetanse på svært mange ulike naturtyper. Det er stort behov for videre forskning og kunnskap- og kompetanseutvikling. Dette vil gi grunnlag for klarere anbefalinger/forutsetninger om metodikk fra Miljødirektoratet til forvaltningsmyndighet generelt og i konkrete saker.
- Fortsatt landbruksdrift og spesielt tilgang på beitedyr er viktig for skjøtsel av kulturbetingede naturtyper i verneområder. Avstand mellom verneområde og gårdsbruk med beitedyr er en kritisk faktor for å gjennomføre skjøtsel i mange verneområder
- Overvåking av tilstand og overvåking av effekten av gjennomførte tiltak må skaleres opp.

Prioriteringer ved bruk av tiltaksmidler

Nedenfor gis en oversikt over hvilke prioriteringer som vil bli fulgt ved fordelingen av tiltaksmidlene til skjøtsel og besøksforvaltning. I tillegg er det noen andre faktorer som også vil ligge til grunn for prioriteringene.

For å sikre at tiltak i verneområder gir størst mulig miljøgevinst og skjer på en mest mulig kostnadseffektiv måte, er det avgjørende at en har en god forvaltningsplan som basis jf. også postbeskrivelsen for post 1420.31. For nasjonalpark- og verneområdestyrene som er i gang med en forvaltningsplanprosess, skal en flerårig tiltaksplan ligge til grunn for prioriteringene.

Tiltak med formål om å redusere trusler skal være rettet mot den/de viktigste truslene i det aktuelle området..

For skjøtelsprosjekter gjøres følgende prioriteringer:

- Prioritet 1: Pågående skjøtelsprosjekter. Ramsarområder har høyeste prioritet.
- Prioritet 2: Tiltak i områder som er akutt truet og med behov for skjøtsel. Ramsarområder har høyeste prioritet.
- Prioritet 3: Tiltak i områder med identifiserte trusselfaktorer, men der det ikke er behov for akutte tiltak

For områder under prioritet 2 over er det ikke aktuelt å prioritere midler til besøksforvaltningstiltak før det er iverksatt tiltak mot trusselen/truslene og situasjonen er under kontroll. Et unntak fra dette er dersom forstyrrelse er trusselen og dersom problemet kan løses ved besøksforvaltningstiltak.

For besøksforvaltningstiltak gjøres følgende prioriteringer:

- Prioritet 1: Ferdigstilling av påbegynte tiltak som fremmer eller er nødvendige for å ivareta verneformålet.
- Prioritet 2: Tiltak i verneområder som har utarbeidet besøksstrategi som en del av forvaltningsplanen. I perioden 2014 – 2017 vil det bli prioritert midler til de fire nasjonalparkene (Hallingskarvet, Rondane, Jotunheimen og Varangerhalvøya) som er utvalgt som piloter for å utvikle besøksstrategier. Det vil være et årlig økende finansieringsbehov i pilotperioden.
- Prioritet 3: Tiltak i områder der det er akutt behov for å ivareta verneverdiene. Følgende prioritering skal legges til grunn i slike områder (i prioritert rekkefølge):
 - 1) Tiltak som ivaretar verneverdiene
 - 2) Formidling av verneverdier
 - 3) Tiltak for å fremme friluftslivet
- Prioritet 4: Etablering av første gangs informasjonstavler i områder hvor det er behov

Fylkesmennene tildeles et samlet beløp til vedlikehold av informasjonsmateriell, skilting m.v. For kommuner og nasjonalpark-/ verneområdestyrer meldes behov for vedlikehold inn gjennom bestillingsdialogen i tråd med tidligere praksis.

I tillegg til overstående prinsipper for fordeling av tiltaksmidler, skal følgende tillegges vekt ved prioritering mellom likeartede tiltak:

- ◆ Kostnadseffektivitet, ut fra et mål om mest mulig forbedring av tilstand pr. krone
- ◆ Samfinansiering med andre aktører
- ◆ Prosjekter som involverer/drives med dugnadsinnsats av grunneiere, frivillige lag og foreninger.

Andre forhold

Erfaringer med tiltak i verneområder over de siste årene har gitt erfaringer med rekke problemstillinger. Flere slike problemstillinger og retningslinjer for fordeling av midler omtales under.

Kartlegging

Tiltaksposten skal i utgangspunktet ikke benyttes til generelle kartlegginger. Kartlegging som er nødvendig for å planlegge tiltak kan finansieres over denne posten.

Planavklaring og forprosjektering

For større tiltak som krever planavklaring skal dette foreligge så langt som råd før tiltaket innmeldes, slik at det ikke gis midler til et tiltak som i realiteten ikke kan igangsettes samme budsjettår. Midler til forprosjektering kan tildeles. Tillatelse fra grunneier skal foreligge før tiltaket blir vurdert.

Installasjoner i verneområder

Større besøksanlegg og installasjoner i verneområder må være del av en besøksstrategi for kunne bli prioritert. Fugletårn er et tiltak som går igjen i bestillingsdialogen, og ofte er det her snakk om svært dyre anlegg. Eventuelle nye installasjoner av denne typen kan finansieres over tiltaksposten, men det vil være krav om betydelig samfinansiering for å kunne prioritere tiltaket. Videre må eierforhold og vedlikeholdsansvar avklares på forhånd.

Tiltak utenfor verneområder

For å kunne ivareta verneverdiene innenfor enkelte verneområder, er en ofte avhengig av at naturtilstanden utenfor verneområdet er god. I noen tilfeller vil det derfor være nødvendig å gjennomføre tiltak både innenfor og utenfor verneområdene for å ivareta verneverdiene innenfor verneområdet. Dette betinger samarbeid og avtale med grunneiere utenfor verneområdet.

Bruk av plantevernmidler i skjøtsel av verneområder

Skal man få bukt med fremmede arter eller gjengroingsarter i verneområdene, må metodikk som gir et realistisk tidsperspektiv for bekjempelse vurderes, og det må legges vekt på effekten og kostnader av de ulike metodene. Store kostnader til gjentatt manuell rydding kan vanskelig forsvares i en større sammenheng dersom avgrenset og forsvarlig bruk av plantevernmidler kan fjerne trusler fra et verneområde. Kjemikaliebruken må vurderes i forhold til hvor sterkt arten truer verneverdiene på kort og på lengre sikt. Behovet for tiltak og aktuelle metoder må vurderes konkret i det enkelte tilfelle, og det er forvaltningsmyndigheten for det enkelte verneområde som skal foreta disse vurderingene.

Typeområder

For å ivareta naturtyper som er avhengig av skjøtsel og med vekt på regional variasjon, foreslås det å utrede en ordning med nasjonale typeområder. Det må først gjennomføres en analyse for å identifisere hvilke områder som skal velges ut. Skjøtselen i typeområdene skal være mer intensiv og dekke større areal enn i andre verneområder. Ved behov for forsknings- og utviklingsarbeid i forbindelse med skjøtelsesmetoder, overvåking med mer skal dette legges til disse områdene. Kunnskap fra typeområdene skal brukes i andre liknende verneområder. Ved begrenset ressurstilgang, skal typeområdene prioriteres høyt. Kriterier som legges til grunn for utvelgelse;

- Området har forvaltningsplan eller skjøtelsesplan
- Området skal ha bevaringsmål, være basiskartlagt og følge et etablert overvåkningssystem

Området skal være repræsentativt for den aktuelle

